

101.

Na osnovu člana 95 tačka 10 Ustava Crne Gore („Sl. list CG”, br. 1/07 i 38/13), člana 13 stav 1, 3 i 4, člana 14 stav 1 i 2 Zakona o izboru odbornika i poslanika („Sl. list RCG”, br. 04/98, 05/98, 17/98, 14/00, 18/00, 73/00, 09/01, 41/02, 46/02, 45/04, 48/06, 56/06 i „Sl. list CG”, br. 46/11, 14/14, 47/14, 12/16, 60/17, 10/18) i člana 36 Zakona o lokalnoj samoupravi („Sl. list CG”, br. 02/18, 034/19, 38/20), donosim

**ODLUKU
O RASPISIVANJU IZBORA ZA ODBORNIKE**

1. Raspisujem izbore za odbornike u Skupštini opštine Berane i Skupštini opštine Uicinj.
2. Izbori će se održati 27. marta 2022. godine.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a biće objavljena u „Službenom listu Crne Gore” i u „Službenom listu Crne Gore - Opštinski propisi”.

Broj: 01-90

Podgorica, 26.1.2022. godine

Predsjednik Crne Gore,
Milo Đukanović, s.r.

102.

Na osnovu člana 28 stav 1 alineja 5 Zakona o državnoj imovini („Službeni list CG”, broj 21/09), Vlada Crne Gore je 13. decembra 2021. godine, bez održavanja sjednice, na osnovu pribavljenе saglasnosti većine članova Vlade, donijela

**UREDBU
O IZMJENI UREDBE O USLOVIMA I NAČINU KORIŠĆENJA PREVOZNIH
SREDSTAVA U SVOJINI CRNE GORE**

Član 1

U Uredbi o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore („Službeni list CG”, br. 21/10, 57/11, 63/12, 17/13, 19/13 i 11/15) u članu 15b riječi: „od 1300 do 1600 cm³,” zamjenjuju se riječima: „od 1000 do 2000cm³,”.

Član 2

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-6603/2
Podgorica, 13. decembra 2021. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

103.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 29. decembra 2021. godine, donijela je

**ODLUKU
O OBRAZOVANJU MEĐURESORSKE RADNE GRUPE
ZA UVODENJE PROGRAMA „GARANCIJA ZA MLADE” U CRNOJ GORI**

1. Obrazuje se Međuresorska radna grupa za uvođenje programa „Garancija za mlade” u Crnoj Gori (u daljem tekstu: Međuresorska radna grupa), u sastavu:

- 1) mr Jakov Milatović, ministar ekonomskog razvoja, predsjednik;
- 2) prof. dr Vesna Bratić, ministarka prosvjete, nauke, kulture i sporta, članica;
- 3) mr Milojko Spajić, ministar finansija i socijalnog staranja, član;
- 4) Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom;
- 5) Ilija Mugoša, savjetnik u Kabinetu predsjednika Vlade;
- 6) Goran Folić, v.d. direktora Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, član;
- 7) Marko Begović, v.d. direktora Uprave za sport i mlade, član;
- 8) prof. dr Vladimir Božović, rektor Univerziteta Crne Gore, član;
- 9) dr Nina Drakić, v.d. predsjednice Privredne komore Crne Gore, članica;
- 10) Suzana Radulović, generalna sekretarka Unije poslodavaca Crne Gore, članica;
- 11) Duško Zarubica, generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore, član;
- 12) Srđa Keković, generalni sekretar Unije slobodnih sindikata Crne Gore, član;
- 13) Miloš Marković, predsjednik Upravnog odbora Mreže za mlade Crne Gore, član,
- 14) Jevrosima Pejović, v.d. generalne direktorice Direktorata za rad i zapošljavanje, sekretarka.

2. Zadaci Međuresorske radne grupe su da:

- pripremi Predlog plana za implementaciju programa „Garancija za mlade” i dostavi ga Vladi Crne Gore na usvajanje;
- prati i koordinira aktivnosti na sprovođenju Plana za implementaciju programa „Garancija za mlade”;
- dostavi Vladi Crne Gore godišnji izvještaj o realizovanim aktivnostima.

3. Međuresorska radna grupa može tražiti podatke, objašnjenja i izvještaje od nadležnih državnih organa i drugih nadležnih institucija u vezi sa pitanjima koja se odnose na uvođenje programa „Garancija za mlade” u Crnoj Gori.

4. Međuresorska radna grupa može, po potrebi, angažovati i predstavnike drugih državnih organa, institucija, organizacija, kao i stručna lica, bez prava odlučivanja.

5. Međuresorska radna grupa sastaje se po potrebi, a najmanje polugodišnje.

6. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-7028

Podgorica, 29. decembra 2021. godine

**Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr Zdravko Krivokapić, s.r.**

104.

Na osnovu člana 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20), Vlada Crne Gore, na sjednici od 29. decembra 2021. godine, donijela je

ODLUKU O IZRADI IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO - URBANISTIČKOG PLANA OPŠTINE HERCEG NOVI

Član 1

Pristupa se izradi Izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana opštine Herceg Novi („Službeni list CG - Opštinski propisi”, broj 52/18) (u daljem tekstu: Izmjene i dopune PUP-a).

Član 2

Izmjene i dopune PUP-a izrađuju se i donose za cjelokupnu teritoriju lokalne samouprave.

Član 3

Za Izmjene i dopune PUP-a radiće se strateška procjena uticaja na životnu sredinu u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Službeni list RCG”, broj 80/05 i „Službeni list CG”, br. 59/11 i 52/16).

Član 4

Rok za izradu Izmjena i dopuna PUP-a je 11 mjeseci od dana potpisivanja ugovora sa rukovodiocem izrade planskog dokumenta.

Član 5

Finansijska sredstva potrebna za izradu Izmjena i dopuna PUP-a obezbijediće se iz Budžeta Crne Gore sa pozicije organa državne uprave nadležnog za ekologiju, prostorno planiranje i urbanizam u iznosu od 75.000,00 eura.

Član 6

Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju na osnovu Programskog zadatka koji je sastavni dio ove odluke.

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04- 6866/2

Podgorica, 29. decembra 2021. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

**PROGRAMSKI ZADATAK
ZA IZRADU IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO - URBANISTIČKOG PLANA
OPŠTINE HERCEG NOVI**

I UVODNE NAPOMENE

Osnovni cilj i zadatak izrade Izmjena i dopuna Prostorno – urbanističkog plana Opštine Herceg Novi (u daljem tekstu: Izmjene i dopune PUP-a) je stvaranje planskog i formalnog osnova za obezbeđenje održivog razvoja koji predstavlja jedan od najvažnijih izazova politike uređenja prostora. Ovo se prvenstveno odnosi na precizno i jasno definisanje prirodnih i stvorenih razvojnih potencijala, planiranje racionalnog korišćenja prostora, u skladu sa ekonomskim, socijalnim, ekološkim i kulturno – istorijskim razvojem, propisivanje smjernica za unaprjeđenje kvaliteta izgrađenog prostora i jasnih pravila građenja, veći stepen usklađenosti planskog dokumenta sa sektorskim politikama i sa parametrima održivosti, davanje adekvatnih i stručnih odgovora na prostorne izazove i sl.

Nakon analize postojećeg stanja, sagledavanja problema i mogućnosti koje Opština Herceg Novi posjeduje, pravilno plansko usmjeravanje je od presudnog značaja za dalji napredak kako bi se stvorila ekonomski samodovoljna i održiva lokalna zajednica.

Pravni osnov za izradu i donošenje izmjena i dopuna Prostorno - urbanističkog plana Opštine Herceg Novi sadržan je u članu 218 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20) kojim je propisano da se državni i lokalni planski dokumenti predviđeni Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG“, br. 51/08, 34/11, 35/13 i 33/14) mogu, do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, izrađivati odnosno mijenjati po postupku propisanom ovim zakonom. Planske dokumente, osim Prostornog plana Crne Gore, donosi Vlada Crne Gore.

Programski zadatak za izradu Izmjena i dopuna PUP-a izrađuje se u skladu sa članom 25 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, budući da je isti sastavni dio Odluke o izradi planskog dokumenta.

II OBUHVAT I GRANICE IZMJENA I DOPUNA PUP-A OPŠTINE HERCEG NOVI

Izmjene i dopune PUP-a izrađuju se i donose za cijelokupnu teritoriju lokalne samouprave.

Slika br.1: Obuhvat Izmjena i dopuna PUP-a Opštine Herceg Novi na kopnu

III USLOVI I SMJERNICE PLANSKOG DOKUMENTA VIŠEG REDA I RAZVOJNIH STRATEGIJA

U postupku izrade Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je voditi se uslovima i smjernicama iz sljedećih dokumenata:

- Prostornog plana Crne Gore do 2020 ("Službeni list CG", br. 24/08 i 44/12);
- Važeće prostorno planske dokumentacije na državnom i lokalnom nivou;
- Nacionalnih sektorskih strategija i master planova u oblastima održivog razvoja, turizma, saobraćaja, energetike, upravljanja otpadom i dr.;
- Prilikom analize dokumentacione osnove potrebno je u obzir uzeti i bazne studije rađene za potrebe izrade novog Prostornog plana Crne Gore (21 bazna studija).

Strategije sa najvećim uticajem na zakonodavstvo i sistem planiranja prostora i aktivnosti u prostoru su:

- Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. utvrđuje principe, strateške ciljeve i mјere za dostizanje dugoročnog održivog razvoja crnogorskog društva, uzimajući u obzir postojeće stanje i preuzete međunarodne obaveze, prioritetno Agendu Ujedinjenih nacija za održivi razvoj do 2030. godine.
- Strategija regionalnog razvoja za period 2014-2020. godine je postizanje ravnomjernijeg socio-ekonomskog razvoja svih jedinica lokalne samouprave i regiona, zasnovanog na konkurentosti, inovativnosti i zapošljavanju.
- Nacionalna strategija klimatskih promjena do 2030. godine utvrđuje smjernice i mapu puta prema klimatski otpornom i niskokarbonском društvu i u okviru tog dokumenta usvojen je i Namjeravani nacionalno utvrđeni doprinos (INDC) Crne Gore za smanjenje emisija gasova staklene bašte.
- Strategijom razvoja turizma Crne Gore do 2020. godine (2008. godina) su definisane smjernice za razvoj turizma u smislu dugoročne održivosti, optimiziranja privrednih efekata i smanjenja opterećenja na životnu sredinu.
- Cilj Strategije za razvoj poljoprivrede i ruralnih područja 2015-2020 je uspostavljanje okvira za dalji razvoj poljoprivrede i ruralnih područja u Crnoj Gori i njeno usklajivanje sa procesom pristupa EU. Ključna vizija Strategije zasniva se na dva principa: razvoj sektora poljoprivrede koja će biti konkurentna i proizvoditi kvalitetne proizvode i održive izvore prihoda;

održiva ruralna područja koja će omogućiti različite privredne mogućnosti i povećati mogućnost zapošljavanja, socijalnu inkluziju i bolji standard života stanovništva u ruralnom području.

- Strategija razvoja saobraćaja Crne Gore u periodu 2019-2035. godine utvrđuje stanje u oblastima transporta, definiše infrastrukturne, organizacione i operativne ciljeve razvoja transportnog sistema, koji se realizuju kroz oročene i dugoročne planove implementacij.
- Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine (Bijela knjiga) obrađuje sve potencijale koji spadaju u sektor energetike i to: ugalj, nafta i gas, elektroenergetika, daljinsko grijanje, energetska efikasnost, obnovljivi izvori energije itd.
- Državni plan upravljanja otpadom Crne Gore za period od 2014-2020. godine je izrađen u sklopu priprema Nacionalne strategije upravljanja otpadom, nekoliko lokalnih planova upravljanje otpadom i sprovođenja raznih analitičkih i aktivnosti razvoja kapaciteta vezanih za upravljanje otpadom u Crnoj Gori.
- Strategija biodiverziteta sa akcionim planom za period 2016-2020. godine formuliše osnovna načela, kao i dugoročne i operativne ciljeve zaštite biodiverziteta. Identifikovana su posebno značajna pitanja za zaštitu biodiverziteta i njegovo održivo korišćenje, a tiču se sektora turizma, prostornog planiranja i infrastrukture. U Strategiji su posebno izdvojene prijetnje i faktori ugrožavanja biološkog diverziteta.

S obzirom da se navedene strategije uglavnom odnose na period do 2020. godine, ukoliko se u toku izrade Izmjena i dopuna PUP-a doneše neka nova strategija, potrebno je istu uzeti u obzir u daljem postupku izrade plana.

Pri izradi planskog dokumenta potrebno je sagledati smjernice i preporuke usvojenih lokalnih strategija.

U postupku izrade Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je sagledati i predlog smjernica za izradu plana koje su dostavljene od strane Opštine Herceg Novi (dopis br. 01-1-018-1744/21-1 od 04.10.2021.g.).

Pri izradi planskog dokumenta potrebno je imati u vidu i međunarodne sporazume i konvencije, i to:

- Parisku konvenciju o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine
- Konvenciju UN (Rio) o biološkom diverzitetu,
- Okvirnu konvenciju UN o klimatskim promjenama,
- Evropsku konvenciju o zaštiti arheološkog nasleđa,
- Konvenciju za zaštitu arhitektonskog nasleđa Europe,
- Aarhus konvenciju o pristupu informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristup pravosuđu u oblasti životne sredine,
- Konvenciju Savjeta Europe o vrijednosti kulturnog nasleđa za društvo,
- Sporazum o formiranju energetske zajednice,
- Ostalu relevantnu regulativu UN i EU koja se odnosi na održivi razvoj, životnu sredinu i kvalitet života.

Međunarodne smernice za urbanističko i teritorijalno planiranje (IGUTP), UN Habitat, donijete su 2015. godine u Nairobi, Kenija i definisu dvanaest principa urbanog i teritorijalnog planiranja. Nova urbana agenda (NUA) usvojena je na Konferenciji Ujedinjenih nacija o stanovanju i održivom urbanom razvoju (Habitat III) u Kitu, Ekvador (17-20 oktobar 2016) i ona daje globalni okvir urbanog razvoja za narednih 20 godina, odnosno utvrđuje nove standarde integralnog i održivog razvoja, i sadrži smjernice za održivi urbani razvoj. NUA je proizašla iz cilja 11. Agende održivog razvoja 2030. donijete od strane UN u septembru 2015. godine, kao i da cilj 11. "Održivi gradovi i zajednice" teži ka tome da gradovi do 2030. godine budu održivi, otporni, bezbjedni i inkluzivni.

IV PRINCIPI, VIZIJA I CILJEVI PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Vizija razvoja prostora treba da prati viziju razvoja sjevernog regiona, koji kao važan prostorni, ekonomski i društveni resurs Crne Gore, treba da se usmjereno i kontrolisano razvija, koristeći na održiv način svoje prirodne, kulturne i stvorene potencijale. U daljem razvoju moraju se poštovati evropski standardi i vrijednosti i uspostaviti pravila za kvalitetnu regulaciju i upravljanje prostorom.

Temeljna opredjeljenja prostornog razvoja:

- Integralno posmatranje grada i sela. Opštinski centar treba da ima ulogu glavnog pokretača ekonomskog razvoja obezbjeđujući standarde infrastrukture i usluga za ruralno okruženje.
- Dinamiziranje, povećanje privlačnosti i konkurentnosti opštine – modernizacija prostorne strukture teritorije opštine, podsticanje razvoja marginalnih područja, izgradnja novih biznis centara, industrijskih zona, poboljšanje saobraćajne pristupačnosti opštine.
- Ruralni razvoj – poboljšanje komunalnog opremanja, proizvodnja zdrave hrane, razvoj kooperativne, etno i eko-turizam, obnovljiva energija.
- Integracija saobraćajnih i komunalnih rješenja koja će uvezati teritoriju opštine u državni i regionalni aspekt.
- Podsticanje širenja inovacija i znanja – informaciona i komunikaciona tehnologija može pomoći razvoju preduzetništva i u ruralnim područjima.
- Razvoj i očuvanje prirodnog i kulturnog nasleđa – prirodno i kulturno nasleđe i očuvane segmente životne sredine (zemljište, vode, vazduh) tretirati kao ekonomski potencijal.

Strateške postavke ovog plana treba da posluže kao osnov za korišćenje i uređenje prostora na detaljnijem planskom nivou.

V KONCEPTUALNI OKVIR PLANIRANJA, KORIŠĆENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PLANSKOG PODRUČJA SA STRUKTUROM OSNOVNIH NAMJENA POVRŠINA I KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA

Plansko rješenje Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je uskladiti sa planskom dokumentacijom višeg reda i drugim planskim dokumentima i strategijama relevantnim za predmetno područje, te dati smjernice za unaprijeđenje istih i dalju plansku razradu područja.

Neophodno je obezbijediti da se oko scenarija budućeg razvoja Opštine Herceg Novi stvori konsenzus svih učesnika u procesu izrade Izmjena i dopuna PUP-a kroz učešće svih zainteresovanih strana i stručnu argumentaciju, za i protiv nekog rješenja.

Optimalan i održiv razvoj mora uskladiti težnju za maksimalno mogućim ekonomskim prosperitetom, odnosno ekonomskom održivošću tog razvoja, ali isto tako i minimalnim negativnim uticajem na prirodno i socijalno okruženje.

Kroz izradu Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je stvoriti planske predulove za rješavanje ključnih razvojnih problema, naročito za pojedine segmente koje plan tretira kao što su: unapređenje kvaliteta turističkih usluga, infrastrukture sa posebnim naglaskom na komunalnu opremljenost, razvoj industrije, planski tretman neformalnih objekata, poštovanje svih aspekata zaštite životne sredine i dr.

Potrebno je kroz izradu Izmjena i dopuna PUP-a, a na osnovu ocjene postojećeg stanja uređenja i korišćenja prostora, preispitati zahvat generalne urbanističke razrade određene važećim planskim dokumentom u cilju dobijanja optimalne distribucije urbanih funkcija i sadržaja.

Takođe, potrebno je u tekstu dijelu Izmjena i dopuna PUP-a dati sveobuhvatne i precizne smjernice za legalizaciju bespravno izgrađenih objekata, kao i smjernice za direktno sprovođenje za objekte namijenjene privrednim djelatnostima.

VI METODOLOGIJA

Prilikom izrade Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je pridržavati se postupka propisanog Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata i Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližeg načina organizacije prethodnog učešća javnosti ("Službeni list CG", broj 88/17), a na šta upućuje član 218 stav 2 Zakona.

U skladu sa navedenim, Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju kroz sljedeće faze:

- analizu postojećeg stanja organizacije, uređenja i korišćenja prostora;
- izradu nacrta planskog dokumenta;
- sprovođenje javne rasprave;
- izradu predloga planskog dokumenta.

Paralelno sa izradom Izmjena i dopuna PUP-a e predviđena je i izrada strateške procjene uticaja plana na životnu sredinu (u daljem tekstu: SPU) u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list RCG", broj 80/05 i "Službeni list CG", br. 59/11 i 52/16), čije elemente treba ugraditi u plan.

VII SADRŽAJ PLANSKOG DOKUMENTA

U pogledu propisanog sadržaja, kao i u pogledu nivoa detaljnosti i obima obrade Izmjena i dopuna PUP-a potrebno je pridržavati Pravilnika o bližem sadržaju i formi planskog dokumenta, kriterijumimanamjene površina, elementima urbanističke regulacije i jedinstvenim grafičkim simbolima ("Službeni list CG", br. 24/10 i 33/14), a kako upućuje član 212 stav 5 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata. Planska rješenja treba da budu vođena jasnom vizijom budućeg stanja u prostoru koje će uvažavati princip održivog razvoja i obezbijediti racionalnu organizaciju i uređenje prostora.

U skladu sa članom 22 Pravilnika, Izmjene i dopune PUP-a treba da sadrže više nivoa sagledavanja, i to za: ukupan prostor lokalne samouprave, prostor centra lokalne samouprave, kao i za prostor ostalih centara i naselja.

Za ukupan prostor lokalne samouprave, PUP sadrži:

- Polazne osnove;
- Ciljeve i scenarije prostornog razvoja;
- Osnovnu koncepciju namjene površina, uređivanja, izgradnje i korišćenja prostora i korišćenja i zaštite prirodnih resursa;
- Implementaciju Prostorno urbanističkog plana.

Za centar lokalne samouprave obavezno se radi generalno urbanističko rješenje, a po potrebi i za druge centre i naseljena mjesta. Generalno urbanističko rješenje zasnovano je na dugoročnoj strategiji i koncepciji uređenja prostora i izgradnje, a sadrži osnovu koncepcije i parametre izgradnje objekata prema vrsti i namjeni.

Takođe, u skladu sa članom 23 Pravilnika Izmjene i dopune PUP-a potrebno je da sadrže pravila uređenja i pravila građenja za ukupan prostor lokalne samouprave.

Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju na kartama razmjere 1:25.000; 1:10.000; 1:5.000 i topografsko - katastarskim planovima razmjere 1:2.500.

Izmjene i dopune PUP-a, po utvrđenim fazama i za definisane segmente, treba da budu urađene i prezentovane u analognom i digitalnom formatu. Digitalni oblik – za tekstualni dio u standardu Microsoft Word i PDF formatu, a grafički u standardu Auto Cad i GIS fromatu.

Izmjene i dopune PUP-a se izrađuju na kartama, topografsko-katastarskim planovima i katastrima vodova u digitalnoj formi i georeferenciranim ortofoto podlogama, a prezentira na kartama i topografsko-katastarskim planovima u analognoj formi izrađenim na papirnoj podlozi i isti moraju biti identični po sadržaju.

Analogne i digitalne forme geodetsko-katastarskih planova moraju biti ovjerene od strane organa uprave nadležnog za poslove katastra.

VIII OBAVEZE RUKOVODIOCA IZRADE PLANA

Rukovodilac izrade Izmjena i dopuna PUP-a, će nadležnom Ministarstvu, dostaviti na uvid, odnosno stručnu ocjenu u skladu sa Zakonom, sljedeće faze:

- Nacrt plana; i
- Predlog plana.

Rukovodilac izrade će na osnovu sintezne ocjene postojećeg stanja, prostorno planske i studijske dokumentacije, ocjene iskazanih zahtjeva i potreba zainteresovane javnosti i organa za tehničke uslove, ocjene prirodnih uslova za razvoj, a naročito u dijelu mogućnosti korišćenja prostora i pogodnost terena za gradnju i analize mogućnosti za usmjeravanje daljeg prostornog razvoja u planskom periodu, kao i zahtjeva za utvrđivanje područja od posebnog značaja i/ili područja sa posebnim režimom zaštite, izraditi Nacrt plana.

Rukovodilac izrade će, saglasno Zakonu, dostaviti Nacrt Plana Ministarstvu kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura utvrđivanja Nacrta Plana.

Rukovodilac izrade je dužan da u Predlog Plana, a nakon sprovedenog postupka i stručne ocjene i javne rasprave, ugradi sve prijedloge i mišljenja nadležnih organa.

Predlog Plana će rukovodilac izrade dostaviti Ministarstvu, kako bi se u zakonskom postupku sprovela procedura donošenja ovog planskog dokumenta.

Po usvajanju plana, rukovodilac izrade će Ministarstvu predati konačnu verziju plana u adekvatnoj formi koja je definisana Pravilnikom o načinu potpisivanja, ovjeravanja, dostavljanja, arhiviranja i čuvanja planskog dokumenta ("Službeni list CG", br. 76/17 i 73/18).

105.

Na osnovu člana 22 st. 2 i 9 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20), Vlada Crne Gore, na sjednici od 29. decembra 2021. godine, donijela je

O D L U K U

O ODREĐIVANJU RUKOVODIOCA IZRADE IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO - URBANISTIČKOG PLANA OPŠTINE HERCEG NOVI I VISINI NAKNADE ZA RUKOVODIOCA I STRUČNI TIM ZA IZRADU IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO - URBANISTIČKOG PLANA

1. Ovom odlukom određuje se rukovodilac izrade Izmjena i dopuna Prostorno- urbanističkog plana opštine Herceg Novi (u daljem tekstu: Izmjene i dopune PUP-a) i visina naknade za rukovodioca i stručni tim za izradu Izmjena i dopuna Prostorno- urbanističkog plana.
2. Za rukovodioca izrade Izmjena i dopuna PUP-a određuje se Ranko Kovačević, dipl.ing.arh.
3. Rukovodiocu i stručnom timu iz tačke 1 ove odluke utvrđuje se naknada u ukupnom iznosu od 75.000,00 eura.
4. Iznos pojedinačnih naknada za rukovodioca izrade i članove stručnog tima, iz tačke 3 ove odluke, određuje se ugovorom koji Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma zaključuje sa rukovodiocem izrade, odnosno članom stručnog tima.
5. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04- 6866/2

Podgorica, 29. decembra 2021. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

106.

Na osnovu člana 55a stav 1 Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti („Službeni list CG”, br. 12/18, 64/20 i 59/21), na predlog Savjeta za sagledavanje epidemiološke situacije uslijed pojave epidemije zarazne bolesti COVID-19 i njenog uticaja na ekonomsko stanje u Crnoj Gori, Vlada Crne Gore, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O IZMJENI ODLUKE O PREDUZIMANJU PRIVREMENIH MJERA USLJED
POJAVE EPIDEMIJE ZARAZNE BOLESTI COVID-19 OD VEĆEG
EPIDEMIOLOŠKOG ZNAČAJA**

Član 1

U Odluci o preduzimanju privremenih mjera uslijed pojave epidemije zarazne bolesti COVID-19 od većeg epidemiološkog značaja („Službeni list CG”, br. 141/21, 3/22 i 6/22) u članu 4 stav 1 tačka 3 alineja 6 mijenja se i glasi:

„- dozvole izvođenje muzičkog programa do 23 sata uz učešće pjevača i muzičara, uz obavezu da pjevači i muzičari posjeduju jedan od dokaza iz člana 2 stav 1 ove odluke, kao i emitovanje muzike korišćenjem elektroakustične opreme (instrumenata, pojačala, DJ žurke i sl.) i akustičnih i elektroakustičnih uređaja unutar i na terasi/bašti ugostiteljskog objekta, uz poštovanje propisanih mjera.”.

Član 2

Ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-269

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

107.

Na osnovu člana 12 st. 2 i 3 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17 i 28/18), Vlada Crne Gore, na sjednici od 13. januara 2022. godine, donijela je

**ODLUKU
O OBRAZOVANJU KOORDINACIONOG TIJELA ZA PRAĆENJE PROGRAMA
„EVROPA SAD”**

1. Obrazuje se Koordinaciono tijelo za praćenje programa „EVROPA SAD” (u daljem tekstu: Koordinaciono tijelo), u sastavu:

- 1) Jakov Milatović, ministar ekonomskog razvoja, predsjednik;
 - 2) Dejan Abazović, savjetnik Predsjednika Vlade Crne Gore, zamjenik predsjednika;
 - 3) Janko Odović, državni sekretar u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, član;
 - 4) Branko Krvavac, državni sekretar u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, član;
 - 5) Milena Lipovina-Božović, državna sekretarka u Ministarstvu ekonomskog razvoja, članica;
 - 6) Boris Marić, državni sekretar u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, član;
 - 7) Biljana Peranović, v.d. generalne direktorice Direktorata za poreski i carinski sistem u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, članica;
 - 8) Milena Petričević, v.d. direktorice Uprave prihoda i carina, članica;
 - 9) Ilir Harasani, v.d. direktora Uprave za inspekcijske poslove, član;
 - 10) Ana Vujošević, v.d. pomoćnice direktora Uprave za inspekcijske poslove - rukovoditeljka Sektora za međunarodnu saradnju, članica;
 - 11) Svetlana Vukićević, načelnica Odsjeka za elektronske prijave u Upravi prihoda i carina, članica;
 - 12) Ratko Milić, samostalni savjetnik I u Upravi prihoda i carina, član;
 - 13) Predrag Nešković, predstavnik Uprave za inspekcijske poslove, član;
 - 14) Ilija Mugoša, savjetnik u Kabinetu predsjednika Vlade Crne Gore, član;
 - 15) Jevrosima Pejović, v.d. generalne direktorice Direktorata za rad i zapošljavanje u Ministarstvu ekonomskog razvoja, članica;
 - 16) Irena Joksimović, načelnica u Direkciji za radne odnose u Ministarstvu ekonomskog razvoja, članica;
 - 17) Filip Lazović, savjetnik za pravna pitanja i socijalni dijalog u Uniji poslodavaca Crne Gore, član;
 - 18) Miljan Šestović, direktor Sektora za istraživanje i analize u Privrednoj Komori Crne Gore, član;
 - 19) Duško Zarubica, generalni sekretar u Savezu sindikata Crne Gore, član;
 - 20) predstavnik Unije slobodnih sindikata Crne Gore, član;
 - 21) predstavnik NVO „Alternativa Crne Gore”, član;
 - 22) predstavnik NVO „Akcija za socijalnu pravdu”, član;
 - 23) predstavnik NVO „MANS”, član;
 - 24) predstavnik NVO „Koalicija za održivi razvoj”, član;
 - 25) Naida Nišić, saradnica u Kabinetu Ministarstva finansija i socijalnog staranja, sekretarka.
2. Zadaci Koordinacionog tijela su da;
- prati i koordinira aktivnostima na implementaciji programa „EVROPA SAD”;
 - prati u saradnji sa nadležnim organima i institucijama otklanjanje prijavljenih nepravilnosti prilikom implementacije programa „EVROPA SAD”;
 - dostavlja Vladi Crne Gore polugodišnji izvještaj o realizovanim aktivnostima.

3. Koordinaciono tijelo može da traži podatke, objašnjenja i izvještaje od nadležnih organa i institucija u vezi sa pitanjima koja se odnose na Program „EVROPA SAD”.

4. Koordinaciono tijelo može, po potrebi, da angažuje i predstavnike drugih organa, institucija i organizacija, kao i stručna lica koja učestvuju u radu tog tijela, bez prava odlučivanja.

5. Koordinaciono tijelo može, po potrebi, da formira manje operativne timove koji će pratiti realizaciju aktivnosti.

6. Koordinaciono tijelo sastaje se po potrebi, a najmanje jednom mjesečno.

7. Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-55

Podgorica, 13. januar 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

108.

Na osnovu člana 12 stav 5 Zakona o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena („Službeni list CG”, broj 73/19) Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donijelo je

P R A V I L N I K O SADRŽAJU PLANA PRAĆENJA EMISIJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE IZ POSTROJENJA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se sadržaj plana praćenja, procedure, postupci i metodologija za praćenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz stacionarnih postrojenja.

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **biogorivo** je tečno ili čvrsto gorivo namijenjeno upotrebi u saobraćaju koje se proizvodi iz biomase;
- 2) **biogas** je gasovito gorivo proizvedeno iz biomase;
- 3) **biomasa** je biorazgradiva frakcija proizvoda, otpada i ostataka biološkog porijekla iz poljoprivrede (uključujući biljne i životinjske materije), šumarstva i povezanih industrija (uključujući ribarstvo i akvakulturu), kao i biorazgradiva frakcija industrijskog i komunalnog otpada biološkog porijekla;
- 4) **biotečnosti** su tečna goriva za energetske namjene osim saobraćaja, uključujući električnu energiju, grijanje i hlađenje, proizvedene iz biomase;
- 5) **ekvivalent ugljen-dioksida** je metrička mjera koja se koristi za upoređivanje emisija različitih gasova sa efektom staklene bašte;
- 6) **emisije iz proizvodnih procesa** su emisije gasova sa efektom staklene bašte, osim emisija uslijed sagorijevanja, koje nastaju kao rezultat namjernih ili nemamjernih reakcija između materija ili njihovih pretvaranja, uključujući hemijsku ili elektrolitičku redukciju metalnih ruda, toplotnu razgradnju materija i oblikovanje materija za upotrebu kao proizvoda ili sirovina;
- 7) **emisije uslijed sagorijevanja** su emisije gasova sa efektom staklene bašte koje nastaju prilikom egzotermne reakcije goriva sa kiseonikom;
- 8) **emisioni faktor** je prosječni stepen emisije gasova sa efektom staklene bašte u odnosu na podatke o aktivnostima iz postrojenja, pod pretpostavkom potpune oksidacije pri sagorijevanju i potpune konverzije pri svim ostalim hemijskim reakcijama;
- 9) **faktori proračuna** su neto kalorična vrijednost, emisioni faktor, preliminarni emisioni faktor, oksidacioni faktor, konverzionali faktor, sadržaj ugljenika ili udio biomase;
- 10) **fosilni udio** je odnos fosilnog ugljenika u odnosu na ukupni sadržaj ugljenika u gorivu ili materijalu, izražen kao udio;
- 11) **fosilni ugljenik** je neorganski i organski ugljenik koji nije biomasa;
- 12) **fugitivne emisije** su nepravilne ili nemamjeravane emisije iz izvora koje nisu lokalizovane odnosno koje su previše neujednačene ili premale da bi se pojedinačno pratile;
- 13) **glavni izvori emisija** su izvori koji emituju više od 5000 tona fosilnog CO₂(e) godišnje ili više od 10% fosilnih emisija postrojenja, do maksimalnog iznosa od 100.000 tona fosilnog CO₂(e) godišnje;
- 14) **glavni izvori protoka emisija** su izvori koji se ne mogu smatrati manjim izvorima protoka emisija ili de minimis izvorima;
- 15) **inherentni ugljen-dioksid** je ugljen-dioksid sadržan u izvoru protoka emisije;
- 16) **ispuštenne emisije** su emisije iz tačno određene tačke postrojenja;
- 17) **izvještajni period** je kalendarska godina tokom koje se prate emisije i izvještava o njima;
- 18) **izvor emisije** je dio postrojenja ili postupak unutar postrojenja koji se može posebno identifikovati, a iz kojeg se ispuštaju relevantni gasovi sa efektom staklene bašte;
- 19) **izvor protoka emisije** je:
 - specifična vrsta goriva, sirovine ili proizvoda koja kao rezultat potrošnje ili proizvodnje emituje relevantne gasove sa efektom staklene bašte na jednom izvoru emisije ili više njih;
 - specifična vrsta goriva, sirovine ili proizvoda koja sadrži ugljenik i uključena je u proračun emisija gasova sa efektom staklene bašte primjenom metodologije bilansa mase;
- 20) **izvori protoka emisija de minimis** su izvori iz kojih se ispusti manje od 1000 tona fosilnog ugljen-dioksida godišnje ili manje od 2% do ukupnog maksimalnog iznosa od 20000 tona fosilnog ugljen-dioksida godišnje, zavisno od vrijednosti;
- 21) **kalibracija** je skup radnji koje u određenim uslovima uspostavljaju odnose između vrijednosti koje pokazuje mjerni instrument ili sistem ili vrijednosti koje predstavljaju materijalizovanu mjeru ili referentni materijal, i pripadajućim vrijednostima neke količine iz referentnog standarda;
- 22) **kaptaža ugljen-dioksida** je hvatanje ugljen-diosida iz gasnih tokova, koji bi inače bio emitovan radi transporta i geološkog skladištenja u skladišnom geoprostoru;
- 23) **komercijalno standardno gorivo** su međunarodno standardizovana komercijalna goriva koja imaju interval pouzdanosti 95% uz najviše 1% za svoju specifičnu kaloričnu vrijednost, uključujući gasno ulje, lako loživo ulje, benzin, ulje za svjetiljke, kerozin, etan, propan, butan;
- 24) **kontinuirano mjerjenje emisija** je niz postupaka čiji je cilj utvrđivanje vrijednosti količine pomoću periodičnih mjerjenja, bilo pomoću mjerjenja u dimnjaku ili pomoću ekstrakcionih postupaka gdje su mjerni instrumenti smješteni u blizini dimnjaka, pri čemu nisu uključene mjerne metodologije na osnovu prikupljanja pojedinačnih uzoraka iz dimnjaka;
- 25) **konverzionali faktor** je odnos ugljenika ispuštenog kao ugljen-dioksid u odnosu na sadržaj ugljenika u toku izvora prije procesa emisije, pri čemu se uzima da je ugljen-monoksid ispušten u atmosferu molarno jednak masi ugljen-dioksida;
- 26) **manji izvori emisija** su izvori koji emituju manje od 5000 tona fosilnog CO₂(e) godišnje ili manje od 10% ukupnih fosilnih emisija postrojenja, do maksimalnog iznosa od 100 000 tona fosilnog CO₂(e) godišnje, zavisno vrijednosti;
- 27) **manji izvori protoka emisija** su izvori iz kojih se ukupno ispusti manje od 5000 tona fosilnog ugljen-dioksida godišnje ili manje od 10 % od ukupnog maksimalnog iznosa od 100 000 tona fosilnog ugljen-dioksida godišnje, zavisno vrijednosti;
- 28) **metoda bilansa energije** je metoda procjene količine energije koja se koristi kao gorivo u kotlu;
- 29) **miješano gorivo** je gorivo koje sadrži i biomasu i fosilni ugljenik;

- 30) **miješani materijal** je materijal koji sadrži i biomasu i fosilni ugljenik;
- 31) **mjerni sistem** je skup mjernih instrumenata i druge opreme, kao što je oprema za uzorkovanje i obradu podataka, koji se koristi za utvrđivanje varijabli;
- 32) **nesigurnost** je parametar povezan sa rezultatom utvrđivanja količine, koji označava raspršenost vrijednosti koje bi se opravdano moglo pripisati mjerenoj količini, uključujući efekte sistemskih ili nasumičnih faktora, koji je izražen u procentima i koji opisuje interval pouzdanosti oko srednje vrijednosti koji obuhvata 95% zaključenih vrijednosti uzimajući u obzir moguću asimetričnu raspodjelu vrijednosti;
- 33) **neto kalorična vrijednost** je određena količina energije koja se ispušta u obliku topote pri potpunom sagorijevanju goriva ili materijala sa kiseonikom u standardnim uslovima, umanjena za topotlu isparavanja eventualno nastale vode
- 34) **nivo kvaliteta podataka** je poseban element metodologije za utvrđivanje podataka o djelatnostima, faktora proračuna, godišnje emisije, prosječne godišnje satne emisije i korisnog tereta;
- 35) **oksidacioni faktor** je odnos ugljenika koji oksiduje u ugljen-dioksid kao posljedica sagorijevanja u odnosu na sadržaj ugljenika u gorivu, pri čemu se ugljen-monoksid ispušten u atmosferu uzima kao molarno jednako vrijedna količina ugljen-dioksida;
- 36) **poboljšano crpljenje ugljovodonika** je crpljenje ugljovodonika koji se ekstrahuju ubrizgavanjem vode ili drugim metodama;
- 37) **podaci o aktivnostima** su podaci o količini goriva ili materijala koji su potrošeni ili proizvedeni u postupku koji je bitan za praćenje emisija na osnovu proračuna, izraženi u teradižulima, kao masa u tonama ili, kada su u pitanju gasovi, u kubnim metrima;
- 38) **posredni faktori** su godišnje vrijednosti koje su empirijski potvrđene ili su izvedene iz prihvaćenih izvora, a koje operator koristi umjesto podataka o djelatnostima postrojenja ili faktora proračuna kako bi obezbijedilo potpuno izvještavanje;
- 39) **postrojenja A kategorije** su postrojenja u kojima su prosječne verifikovane godišnje emisije uz izuzeće emisija ugljen-dioksida iz biomase i prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksida jednakе ili manje od 50.000 tona CO₂(e);
- 40) **postrojenja B kategorije** su postrojenja u kojima su prosječne verifikovane godišnje emisije, uz izuzeće emisija ugljen-dioksida iz biomase i prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksida, veće od 50.000 tona CO₂(e) i jednakе ili manje od 500.000 tona CO₂(e);
- 41) **postrojenja C kategorije** su postrojenja u kojima su prosječne verifikovane godišnje emisije, uz izuzeće emisija ugljen-dioksida iz biomase i prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksida veće od 500.000 tona CO₂(e);
- 42) **preliminarni emisioni faktor** je procijenjeni ukupni faktor emisije goriva ili materijala na osnovu sadržaja ugljenika iz njegovog udjela biomase i fosilnog udjela prije nego što se pomnoži sa fosilnim udjelom kako bi se dobio emisioni faktor;
- 43) **rizik pri kontroli** je podložnost pojedinog parametra u godišnjem izvještaju o emisijama pogrešno prikazanim podacima koji mogu biti važni bilo zasebno ili u kombinaciji sa drugim pogrešno prikazanim podacima, a koje kontrolni sistem nije sprječio ili ispravio na vrijeme;
- 44) **standardni uslovi** su temperatura od 273,15 K i pritisak od 101 325 Pa, koji definiju normalne kubne metre (Nm³);
- 45) **šarža** je količina goriva ili materijala koji su reprezentativno uzorkovani i označeni pa isporučeni kao jedna pošiljka, ili kontinuirano tokom određenog vremenskog perioda;
- 46) **tačnost** je stepen podudaranja rezultata mjerjenja i stvarnih vrijednosti određene količine ili referentne vrijednosti utvrđene empirijskim putem, koristeći međunarodno prihvaćene i sljedive materijale za kalibraciju i standardne metode, uzimajući u obzir i nasumične i sistemske faktore;
- 47) **transport ugljen-dioksida** je transport cjevovodima radi geološkog skladištenja u skladišnom geoprostoru;
- 48) **tona ekvivalentnog ugljen-dioksida t CO₂(e)** je metrička tona ugljen-dioksida ili ekvivalentnog ugljen-dioksida;
- 49) **tok izvora** je:
 - specifična vrsta goriva, sirovina ili proizvod koji kao rezultat potrošnje ili proizvodnje uzrokuju emisije gasova sa efektom staklene bašte na jednom ili više izvora emisije, ili
 - specifična vrsta goriva, sirovina ili proizvod koji sadrže ugljenik i uključena je u proračun emisija gasova sa efektom staklene bašte primenom metodologije bilansa mase;
- 50) **tona ekvivalentnog ugljen-dioksida t CO₂(e)** je metrička tona ugljen-dioksida ili ekvivalentnog ugljen-dioksida;
- 51) **udio biomase** je odnos ugljenika koji potiče iz biomase u odnosu na ukupni sadržaj ugljenika u gorivu ili materijalu, izražen kao udio

Član 3

Plan praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: plan praćenja) sadrži:

- 1) opšte informacije o postrojenju;
- 2) opis metodologije, ako operater primjenjuje metodologiju praćenja emisija na osnovu proračuna ili mjerena;
- 3) opis alternativne metodologije praćenja i opis pisanog postupka koji se koristi za analizu nesigurnosti podataka;
- 4) opis metodologije praćenja emisija azot-suboksida (N₂O);
- 5) opis metodologije praćenja ako operater prati emisiju perfluorougljovodonika iz proizvodnje primarnog aluminijuma,
- 6) opis metodologije praćenja ako operater vrši prenos inherentnog ugljen-dioksida, transport ugljen-dioksida ili azot-suboksida.

Plan praćenja dat je u Prilogu 1.

Praćenje emisija gasova sa efektom staklene bašte vrši se u skladu sa planom praćenja.

Član 4

Praćenje emisija gasova sa efektom staklene bašte vrši se unutar određenih granica i obuhvata praćenje emisija iz proizvodnih procesa i emisija uslijed sagorijevanja iz svih izvora emisija i tokova izvora emisija (u daljem tekstu: izvori) povezanih sa djelatnostima koje dovode do emitovanja gasova sa efektom staklene bašte i sve gasove koji su utvrđeni u odnosu na te djelatnosti, izbjegavajući dvostruko računanje.

Praćenje emisija gasova sa efektom staklene bašte vrši se primjenom odgovarajuće metodologije ili kombinacijom više njih.

Metodologije praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte date su u Prilogu 2.

Metodologija praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte na osnovu proračuna za postrojenja, minimalni nivoi koji se primjenjuju i referentne vrijednosti za faktore proračuna dati su u Prilogu 3.

Metodologija praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte specifična za aktivnosti koje se obavljaju u postrojenju data je u Prilogu 4.

Metodologija praćenja emisija gasova sa efektom staklene bašte na osnovu mjerena data je u Prilogu 5.

U postupku utvrđivanja emisije gasova sa efektom stakline bašte identificuju se svi izvori nesigurnosti proračuna i mjerena emisija radi postizanja većeg stepena tačnosti podataka.

Član 5

Operater utvrđuje granice praćenja emisije gasova sa efektom staklene bašte za svako postrojenje, koje uključuju sve emisije iz svih izvora i tokova izvora.

Granice praćenja utvrđuju se prema emisijama iz redovnih i vanrednih aktivnosti koji uključuju pokretanje i zaustavljanje postrojenja i vanredne situacije u toku perioda izvještavanja, osim emisija iz mobilne mehanizacije koja se koristi za potrebe prevoza.

Član 6

Plan praćenja mijenja se ako:

- nastanu nove emisije zbog izvođenja novih djelatnosti ili zbog korišćenja novih goriva ili materijala koji nisu obuhvaćeni planom praćenja;
- promjena u dostupnosti podataka uslijed korišćenja novih vrsta mjernih instrumenata, metoda uzorkovanja ili metoda analize, ili iz drugih razloga, dovodi do većeg stepena tačnosti u utvrđivanju emisija;
- je utvrđeno da su podaci praćenja netačni;
- se utvrdi da bi primjenom duge metodologije poboljšala tačnost prijavljenih podataka;
- ako je potrebno uzeti u obzir preporuke za poboljšanje plana praćenja iz izvještaja o verifikaciji.

O svim izmjenama plana praćenja vodi se evidencija.

Evidencija iz stava 2 ovog člana sadrži opis izmjene, razlog izmjene, datum obavještavanja organa uprave o izvršenoj izmjeni i datum početka primjene izmijenjenog plana praćenja.

Član 7

Značajnim izmjenama plana praćenja smatraju se:

- promjene kategorije postrojenja ako je zbog tih promjena potrebna izmjena metodologije praćenja ili ako dovode do promjene u pogledu toga smatra li se postrojenje „postrojenjem sa niskim emisijama”;
- promjene izvora emisije;
- prelaz sa metodologije za utvrđivanje emisije na osnovu proračuna na metodologiju na osnovu mjerena ili obrnuto, ili sa metodologije koja nije zasnovana na nivoima na metodologiju na osnovu nivoa ili obrnuto;
- promjena korišćenog nivoa;
- uvođenje novih izvora protoka emisija;
- promjena kategorizacije izvora protoka ako ta promjena zahtijeva promjenu metodologije praćenja;
- promjena zadate vrijednosti faktora proračuna, ako se ta vrijednost utvrđuje planom praćenja;
- uvođenje novih metoda ili promjena postojećih metoda u pogledu uzorkovanja, analize ili kalibracije, ako to direktno utiče na tačnost podataka o emisijama;
- upotreba ili prilagođavanje metodologije za kvantifikaciju emisija koje nastaju kod curenja iz skladišnog geoprostora.

Ako su predložene izmjene plana praćenja značajne, postrojenje podnosi zahtjev za izdavanje nove dozvole za emisiju gasova sa efektom staklene bašte.

Praćenje gasova sa efektom staklene bašte, do dobijanja dozvole iz stava 2 ovog člana, vrši se prema postojećem i izmijenjenom planu praćenja.

Član 8

Za postrojenja sa niskim emisijama, osim za postrojenja koja emituju azot sub-oksid, može da se sačinjava pojednostavljeni plan praćenja.

Postrojenje sa niskim emisijama je postrojenje čije:

- prosječne godišnje emisije postrojenja iz prethodnih verifikovanih izvještaja o emisijama, uz izuzeće ugljen-dioksida koji potiče iz biomase i prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksida, iznose manje od 25000 tona CO₂(e) godišnje;
- prosječne godišnje emisije nijesu dostupne ili više nijesu primjenjivje zbog promjene granica postrojenja ili uslova rada postrojenja, ali će prosječne godišnje emisije tog postrojenja u sljedećih pet godina, ugljen-dioksida koji potiče iz biomase i prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksid, na osnovu metode konzervativne procjene iznositi manje od 25.000 tona CO₂(e) godišnje.

Pojednostavljeni plan praćenja sadrži podatke:

- o djelatnosti mogu se utvrditi na osnovu količina goriva ili materijala, korišćenjem podataka o nabavci i procijenjeneim promjenama zaliha, pri čemu procjena nesigurnosti, uključujući nesigurnost povezanu sa promjenama zaliha nije obavezna;
- o djelatnosti mogu se utvrditi korišćenjem minimalno nivoa 1 za sve izvore protoka emisija metodologijama koje se zasnivaju na mjerenu, pri čemu se ne mora dokazivati da korišćenje viših nivoa nije tehnički izvodljivo ili bi dovelo do neopravданo visokih troškova, osim ako se, bez dodatnih napora, može postići veća tačnost primjenom višeg nivoa;
- za utvrđivanje faktora proračuna na osnovu analiza može se koristiti bilo koja laboratorija koja je tehnički sposobljena i u mogućnosti da dostavi tehnički valjane rezultate pomoću relevantnih analitičkih postupaka i dokaze o mjerama obezbjeđenja kvaliteta podataka.

Član 9

Ako iz tehničkih razloga za podatke o aktivnostima ili za svaki faktor proračuna za tok goriva ili materijala nije moguće primijeniti nivo iz plana praćenja na osnovu kog je izdata dozvola, operater primjenjuje najviši nivo koji je moguće postići, dok se ne uspostave uslovi za primjenu nivoa koji je odobren u planu praćenja.

Operater preduzima sve neophodne mjere radi uspostavljanja nivoa iz plana praćenja koji je odobrio organ uprave nadležan za zaštitu životne sredine.

Operater bez odlaganja obavještava organ uprave o privremenoj izmjeni metodologije praćenja i navodi:

- 1) razloge za odstupanje od nivoa;

- 2) detaljni opis privremene metodologije praćenja koju koristi za utvrđivanje emisije, dok se ponovo ne uspostave uslovi za primjenu nivoa iz plana praćenja;
- 3) mjeru koje preduzima radi uspostavljanja uslova za primjenu nivoa iz odobrenog plana praćenja;
- 4) datum očekivanog nastavka primjene nivoa iz odobrenog plana praćenja.

Član 10

Prilozi 1 do 5 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Član 11

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o sadržaju Plana praćenja emisija gasova sa efektom staklene baštne iz postrojenja ("Službeni list CG", broj 92/20).

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 06-053/22-72/1
Podgorica, 10. januara 2022. godine

Ministar,
prof. dr **Ratko Mitrović**, s.r.

PRILOG 1

PLAN PRAĆENJA

Plan praćenja za postrojenje

Plan praćenja sadrži:

- 1) opšte informacije o postrojenju:
 - a) opis postrojenja i aktivnosti koje se vrše u postrojenju, za koje će se vršiti praćenje, uključujući popis izvora emisija gasova i tokova izvora za svaku aktivnost koja se odvija unutar postrojenja, a za koju će se vršiti praćenja, tako da:
 - opis mora da pokaže da ne dolazi ni do izostavljanja podataka, niti dvostrukog proračuna emisija;
 - u slučaju da Agencija za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Agencija) to zahtijeva, sadrži jednostavan dijagram izvora emisija gasova, tokova izvora, mjesta uzorkovanja i mjerne opreme ako se time pojednostavljuje opisivanje postrojenja ili navođenje izvora emisija, tokova izvora, mernih instrumenata i svih drugih djelova postrojenja relevantnih za metodologiju praćenja, uključujući aktivnosti toka podataka i kontrolne aktivnosti;
 - b) opis postupka za upravljanje dodjelom zaduženja za sprovođenje praćenja i izvještavanja u postrojenju i za upravljanje sposobnostima zaduženih lica;
 - c) opis postupka za redovnu evaluaciju prikladnosti plana praćenja, koji obuhvata najmanje:
 - provjeru popisa izvora emisija gasova i tokova izvora vodeći računa da su obuhvaćeni svi izvori emisija i tokovi izvora i da su sve relevantne izmjene u prirodi i funkcionalisanju postrojenja uključene u plan praćenja;
 - procjenu usklađenosti sa pravovima nesigurnosti za podatke o aktivnostima i druge parametre, ako je primjenljivo, za primjene nivoe za svaki izvor emisija gasova i tok izvora;
 - procjenu potencijalnih mjera za poboljšanje primijenjene metodologije praćenja;
 - d) opis pisanih procedura za aktivnosti protoka podataka, uključujući prema potrebi dijagram, radi pojašnjenja;
 - e) opis pisanih procedura za kontrolne aktivnosti;
 - f) ako je primjenljivo, informacije o odgovarajućim vezama sa aktivnostima koje se izvode u okviru sistema sistema upravljanja životnom sredinom, uključujući informacije o postupcima i kontrolama koje se odnose na praćenje i izvještavanje o emisijama gasova staklene baštne;
 - g) broj verzije plana praćenja;
- 2) detaljan opis metodologije na osnovu proračuna u slučaju da se primjenjuje, a koja sadrži:
 - a) detaljan opis primijenjene metodologije na osnovu proračuna, uključujući popis svih ulaznih podataka i korišćenih formula za proračun, popis primijenjenih nivoa za podatke o aktivnostima i sve relevantne faktore proračuna za svaki tok izvora za koje će se vršiti praćenje;
 - b) kategorizaciju tokova izvora na glavne, manje i *de minimis* tokove izvora ako je primjenljivo i ako operater namerava da koristi pojednostavljenja za manje i *de minimis* tokove izvora;
 - c) opis korišćenih mernih sistema i njihovih mernih opsega, utvrđene nesigurnosti i tačnu lokaciju mernih instrumenata koji će se koristiti za svaki tok izvora nad kojima će se vršiti praćenje;
 - d) standardne vrijednosti koje se koriste za faktore proračuna uz navođenje izvora faktora ili relevantnog izvora iz kojeg će se standardni faktor periodično preuzimati, za svaki tok izvora, ako je primjenljivo;
 - e) popis analitičkih metoda koje se koriste za određivanje svih relevantnih faktora proračuna za sve tokove izvora i opis pisanih procedura za ove analize, ako je primjenljivo;
 - f) opis postupka na kojem se zasniva plan uzorkovanja za uzorkovanje goriva i materijala za analizu, kao i postupak korišćen za reviziju adekvatnosti plana uzorkovanja, ako je primjenljivo;
 - g) popis laboratorija koje izvode relevantne analitičke postupke, a u slučaju da laboratorija nije akreditovana i opis korišćenog postupka, ako je primjenljivo;
- 3) ako se primjenjuje alternativna metodologija praćenja, opis primijenjene metodologije praćenja za sve tokove izvora i izvor emisija, za koje se ne koristi nijedna metodologija sa nivoom i opis pisanih postupaka koji se koristi za povezanu analizu nesigurnosti;
- 4) detaljan opis metodologija na osnovu mjerjenja, ako se primjenjuje, uključujući:
 - a) detaljan opis metode mjerjenja uključujući opis svih pisanih postupaka koji se odnose na mjerjenje, i to:
 - svih formula za proračun koje se koriste za agregaciju podataka i za utvrđivanje godišnje emisije svih pojedinačnih izvora emisije;

- metoda za utvrđivanje da li se mogu izračunati validni sati ili kraći referentni periodi za svaki pojedinačni parametar i za zamjenu podataka koji nedostaju;
 - b) popis svih relevantnih tačaka emisije u toku uobičajenog rada i u toku restriktivnih i tranzisionih faza, uključujući periode prekida proizvodnje ili faza puštanja u rad, dopunjeno dijagramom procesa na zahtjev Agencije;
 - c) ako je protok dimnog gasa dobijen proračunom, opis pisanog postupka za taj proračun za svaki pojedinačni izvor emisije nad kojim se vrši praćenje primjenom metodologije na osnovu mjerena;
 - d) popis cjelokupne relevantne opreme, sa podacima o učestalosti mjerena, radnim opsegom i nivoom nesigurnosti;
 - e) popis primjenjenih standarda i svih odstupanja;
 - f) opis pisanog postupka za vršenje potkrepljujućih proračuna, ako je primjenljivo;
 - g) opis metode kojom se određivanje emisija CO₂ koji potiče od biomase i oduzet je od izmjerene emisije CO₂, kao i opis pisanog postupka koji se koristi za to, ako je primjenljivo;
- 5) detaljan opis metodologije praćenja ako se vrši praćenje emisija N₂O, po potrebi u formi opisa pisanog postupka koji je primjenjen, uključujući:
- a) metode i parametre koji se koriste za određivanje količine materijala korišćenih u procesu proizvodnje i maksimalne količine materijala korišćenog pri punom kapacitetu;
 - b) metode i parametre koji se koriste za određivanje količine proizvoda koji se proizvede po času, izraženog kao azotna kiselina (100 %) ili adipinska kiselina (100 %) ili kaprolaktam, glioksal ili glioksilna kiselina po času;
 - c) metode i parametre koji se koriste za određivanje koncentracije N₂O u dimnom gasu iz svakog pojedinačnog izvora emisije, radni opseg i nesigurnost, podatke o svim alternativnim metodama koje se koriste ako se koncentracije nađu izvan radnog opsega, kao i opis situacija kada postoji mogućnost da se to desi;
 - d) metode proračuna koje se koriste za određivanje emisija N₂O iz periodičnih nesmanjenih izvora u proizvodnji azotne kiseline, adipinske kiseline, kaprolaktama, glioksala i glioksilne kiseline;
 - e) načine i obim u kojem postrojenje radi pod varijabilnim opterećenjem i način na koji se vrši operativno upravljanje;
 - f) metode i formule za proračun koje se koriste za određivanje godišnjih emisija N₂O i odgovarajućih vrijednosti CO₂(e) za svaki izvor emisije;
 - g) informacije o uslovima procesa koji odstupaju od normalnog rada, indikacije potencijalne učestalosti javljanja i trajanja takvih uslova, kao i indikacije količine emisija N₂O za vrijeme trajanja tih odstupajućih procesnih uslova kao što je kvar opreme za smanjenje emisija;
- 6) detaljan opis metodologije praćenja ako se vrši praćenje perfluorougljenika iz proizvodnje primarnog aluminijuma, prema potrebi, u formi opisa primjenjenih pisanih postupaka, uključujući:
- d) datume mjerena za određivanje emisionih faktora specifičnih za postrojenje, emisionog faktora po metodi nagiba za CF4 ili koeficijenta prenapona i težinski udio C2F6, i raspored planiranih datuma mjerena, ako je primjenljivo;
 - e) protokol koji opisuje postupak koji se koristi za određivanje emisionih faktora specifičnih za postrojenje za CF4 i C2F6, pri čemu mora da se pokaže da su mjerena bila i da će biti vršena dovoljno dugo da bi izmjerene vrijednosti moguće da konvergiraju, ali u svakom slučaju najmanje 72 časa, ako je primjenljivo;
 - f) metodologiju za određivanje efikasnosti sakupljanja za fugitivne emisije gasova u postrojenjima za proizvodnju primarnog aluminijuma, ako je primjenljivo;
 - g) opis vrste celije i vrste anode;
- 7) detaljan opis metodologije praćenja ako se vrši transfer inherentnog CO₂ kao dijela goriva ili transfer CO₂, ako je primjenljivo, u obliku opisa primjenjenih pisanih postupaka, uključujući:
- a) lokaciju opreme za mjerjenje temperature i pritiska u transportnoj mreži, ako je primjenljivo;
 - b) postupke za prevenciju, otkrivanje i kvantifikovanje curenja iz transportne mreže, ako je primjenljivo;
 - c) kod transportnih mreža, procedure koje efikasno obezbeđuju da se CO₂ prenosi samo u postrojenja koja imaju važeću dozvolu za emisije gasova sa efektom staklene baštice, ili u kojima se sav ispušteni CO₂ efikasno nadgleda, ako je primjenljivo;
 - d) identifikaciju prijemnih i prenosnih postrojenja;
 - e) opis sistema za kontinuirano mjerjenje koji se koristi na mjestima transfera CO₂ između postrojenja koja prenose CO₂, ako je primjenljivo;
 - f) opis metode konzervativne procjene koja se koristi za određivanje udjela biomase u prenesenom CO₂, ako je primjenljivo;
 - g) metodologije za utvrđivanje količine emisija ili CO₂ ispuštenog u voden stub zbog mogućih propuštanja, kao i primjenjene i eventualno prilagođene metodologije za određivanje količine stvarnih emisija ili CO₂ ispuštenog u voden stub zbog propuštanja, ako je primjenljivo.

8) Opis pratećih procedura i postupka koje operater utvrđuje, dokumentuje, primjenjuje, održava na zahtjev stavlja na uvid nadležnom organu, navodeći:

- naziv postupka;
- referencu za identifikaciju postupka, koja omogućava sljedljivost i provjeru;
- kontakt zaposlenih ili odjeljenja odgovornog za primjenu postupka i za podatke koji se pripremaju ili provjeravaju u okviru postupka;
- kratak opis postupka iz kojeg operater, nadležno tijelo i verifikator mogu razumjeti osnovne parametre i radnje koje se preduzimaju;
- mjesto gdje se nalaze odgovarajuće evidencije i informacije;
- ako je primjenljivo, naziv računarskog sistema koji se koristi;
- listu primjenjenih standarda.

Glavni i mali tok izvora praćenja

Za svaki glavni i mali tok izvora iz plana praćenja dostavlja se i:

- a) potvrda usklađenosti sa pragom nesigurnosti za podatke o aktivnostima i faktore proračuna za primjenjeni nivo datih u Prilogu 2, a za svaki tok izvora usklađenost sa pragom nesigurnosti iz ovog Priloga.
- b) rezultati procjene rizika kojim se dokazuje da su predložene aktivnosti i postupci za kontrolu kvaliteta podataka srazmerni utvrđenim rizicima, uključujući i rizike povezane sa kontrolom kvalitete.

U slučaju izmjene plana praćenja, o namjeri i razlozima promjene obavešta se nadležni organ uprave kom se do 31. decembra tekuće godine dostavlja i izmijenjeni plan praćenja sa pratećom dokumentacijom ako predložene izmjene plana praćenja nisu značajne po odluci organa uprave. Ako su značajne, primenjuju se postupci za dobijanje dozvole za emisije gasova sa efektom staklene baštice i sprovode se oba plana praćenja i izvještavanja (prvobitni i izmijenjeni), uz paralelno vođenje privremene dokumentacije, a po dobijanju dozvole nastavlja praćenje prema izmijenjenom planu praćenja.

Primjena nivoa iz plana praćenja

Ako nije moguće primjeniti nivo iz plana praćenja na osnovu kog je izdata dozvola, operater primjenjuje najviši nivo koji je moguće postići, do ponovnog uspostavljanja uslova odobrenog nivoa u planu praćenja.

Operater preduzima mjere radi uspostavljanja nivoa iz plana praćenja i obavještava organ uprave o:

- a) razlozima za odstupanje od nivoa;
- b) privremenoj metodologiji praćenja koju koristi za utvrđivanje emisija sa efektom staklene bašte;
- c) mjerama koje preduzima;
- d) datumu ponovnog uspostavljanja odobrenog nivoa iz plana praćenja.

Prikupljanje podataka

Operater prikuplja:

- planove praćenja koje je odobrio organ državne uprave nadležan za zaštitu životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo);
- dokumentaciju u vezi sa izborom metodologije praćenja i nivoima;
- izmjene planova praćenja;
- pisane postupke u planu praćenja, uključujući plan uzorkovanja, postupke za aktivnosti toka podataka i postupke za kontrolne aktivnosti;
- sve korišćene verzije plana praćenja i povezanih postupaka;
- dokumentaciju o zaduženjima za praćenje i izvještavanje;
- procjenu rizika koju vrši operater;
- izvještaje o poboljšanju metodologije praćenja;
- verifikovane godišnje izvještaje o emisijama gasova;
- izvještaje o verifikaciji;
- dozvole za emisiju gasova i njene izmjene;
- procjene nesigurnosti;

- 1) Za metodologije na osnovu proračuna koje se primjenjuju u postrojenjima operater čuva:
 - a) podatke o aktivnostima koji se koriste za računanje emisija gasova za svaki tok izvora, kategorisane u skladu sa procesom i gorivom ili vrstom materijala;
 - b) listu standardnih vrijednosti koje se koriste kao obračunski faktori, gdje je primjenljivo;
 - c) rezultate uzorkovanja i analize za utvrđivanje obračunskih faktora;
 - d) dokumentaciju o svim ispravljenim nedjelotvornim postupcima i izmjenjenim postupcima;
 - e) sve rezultate kalibriranja i održavanja mjernih instrumenata;
- 2) Za metodologije na osnovu mjerena u postrojenjima operater čuva:
 - a) dokumentaciju na osnovu koje je izabrana metodologija zasnovane na mjerenu;
 - b) podatke koji se koriste za analizu nesigurnosti emisija gasova iz svakog izvora emisije, kategorisani u skladu sa procesom;
 - c) podatke koji se koriste za potvrđivanje proračuna i rezultata proračuna;
 - d) tehnički opis sistema kontinuiranog mjerena, uključujući odobrenja od Ministarstva;
 - e) neobrađene i prikupljene podatke iz sistema kontinuiranog mjerena, uključujući podatke o promjenama, dnevnik o testiranjima, vrijeme zastaja, kalibracije, servisiranje i održavanje;
 - f) dokumentaciju o svakoj promjeni sistema za kontinuirano mjereno;
 - g) svaki rezultat kalibracije i održavanja mjernih instrumenata;
 - h) gdje je primjenljivo, model masenog ili energetskog bilansa koji se koristi u svrhe utvrđivanja posrednih podataka;
- 3) Za alternativnu metodologiju operater vodi evidenciju i čuva sve podatke neophodne za utvrđivanje emisija gasova za izvore emisija i tokove emisija za koje se primjenjuje ta metodologija, kao i posredne podatke o aktivnostima, obračunski faktori i ostale parametri koji bi se primjenjivali po metodologiji određenog nivoa;
- 4) Za proizvodnju primarnog aluminijuma operater vodi evidenciju i čuva:
 - a) rezultate iz mjernih aktivnosti za utvrđivanje emisionih faktora koji su specifični za postrojenje za CF4 i C2F6;
 - b) rezultate utvrđivanja efikasnosti sakupljanja za fugitivne emisije;
 - c) sve relevantne podatke o proizvodnji primarnog aluminijuma, učestalosti i trajanja anodnog efekta ili podataka o prenapunu;

PRILOG 2

METODOLOGIJE PRAĆENJA EMISIJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

- 1) Kako bi praćenje i izvještavanje o emisijama gasova sa efektom staklene bašte bilo tačno, dosljedno, uporedivo i transparentno operater primjenjuje odobrenu metodologiju praćenja i skupove podataka, identificujući sve potencijalne izvore nesigurnosti proračuna koristeći metodologije iz Priloga.
- 2) Za praćenje emisija iz postrojenja, operater se može odlučiti za primjenu metodologije na osnovu proračuna ili na osnovu mjerena i u planu praćenja navodi koju metodologiju praćenja koristi.
- 3) Metodologijom na osnovu proračuna utvrđuju se emisije gasova iz tokova izvora na osnovu podataka o aktivnostima koji su dobijeni putem mjernih sistema i dodatnih parametara iz laboratorijskih analiza ili standardnih vrijednosti. Metodologija na osnovu proračuna može se primjenjivati kroz standardnu metodologiju ili metodologiju bilansa mase i za svaki tok izvora navodi se koja je metodologija korišćena, kao i korišćeni nivoi u skladu sa Prilogom 3.
- 4) Metodologijom na osnovu mjerena utvrđuju se emisije gasova iz izvora emisija pomoću kontinuiranog mjerena koncentracije gasa sa efektom staklene bašte u dimnom gasu i protoku dimnog gasa, uključujući praćenje prenosa CO₂ između postrojenja, pri čemu se mjeri koncentracija CO₂ i tok prenesenog gasa.
- 5) Uz odobrenje nadležnog organa može se kombinovati standardna metodologija, metodologija bilansa mase i metodologija na osnovu mjerena za različite izvore emisija i tokove izvora koji pripadaju jednom postrojenju, pod uslovom da ne dođe do potcenjivanja niti precenjivanja emisija.
- 6) Operater može da koristi metodologiju praćenja koja nije zasnovana na nivoima (u daljem tekstu: alternativna metodologija) za izabrane tokove izvora ili izvore emisija, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) ako primjena najmanje nivoa 1 po metodologiji na osnovu proračuna za jedan ili više glavnih tokova izvora i metodologiji na osnovu mjerena za najmanje jedan izvor emisije koji je vezan za iste tokove izvora nije tehnički izvodljiva ili bi dovela do neopravданo visokih troškova, procjena neopravdanosti troškova u pogledu primjene određene metodologije ili nivoa detaljnosti podataka vrši se u skladu sa Prilogom 3;

- b) ako operater svake godine procjenjuje i kvantificuje nesigurnosti svih parametara koji se koriste za utvrđivanje godišnjih emisija u skladu sa ISO Uputstvom za izražavanje nesigurnosti mjerjenja (JCGM 100:2008), ili u skladu sa drugim ekvivalentnim međunarodno prihvaćenim standardom, i rezultate navodi u godišnjem izvještaju o emisijama;
- c) ako operater dokaže nadležnom organu uprave da primjenom takve alternativne metodologije praćenja ukupni pragovi nesigurnosti za godišnji nivo emisija za cijelo postrojenje ne prelaze 7,5 % za postrojenja A kategorije, 5,0 % za postrojenja B kategorije i 2,5 % za postrojenja C kategorije.

Proračun emisija standardnom metodologijom

- 1) Prema standardnoj metodologiji praćenja, operater vrši proračun emisije gasova iz sagorijevanja za svaki tok izvora množenjem podataka o aktivnostima koji se odnose na količinu potrošenog goriva, izraženo u teradžulima na osnovu neto kalorijske vrijednosti (NKV) sa odgovarajućim emisionim faktorom izraženim u tonama CO₂ po teradžulu (t CO₂/TJ) u skladu s upotrebom NKV i sa odgovarajućim oksidacionim faktorom.
- 2) Ako je u planu praćenja navedeno da se koristi metodologija na osnovu proračuna, operater za svaki tok izvora utvrđuje da li se koristi standardna metodologija ili metodologija bilansa mase, uključujući odgovarajuće nivoe u skladu sa Prilogom 2 ovog pravilnika.
- 3) Ako se koriste emisioni faktori za goriva izraženi kao tCO₂/t ili t CO₂/Nm³, proračun emisija iz sagorijevanja dobija se tako što se množe podaci o aktivnostima koji se odnose na količinu sagorelog goriva izraženi u tonama ili kubnim metrima sa odgovarajućim emisionim i oksidacionim faktorom.
- 4) Proračun emisija iz proizvodnih procesa vrši se za svaki tok izvora tako što se množe podaci o aktivnostima koji se odnose na potrošnju, protok materijala ili rezultat proizvodnje izraženi u tonama ili kubnim metrima sa odgovarajućim emisionim faktorom izraženim u t CO₂/t ili t CO₂/Nm³ i odgovarajućim faktorom konverzije. Ako emisioni faktor nivoa 1 ili nivoa 2 već obuhvata efekat nedovršenih hemijskih reakcija, oksidacioni faktor ili faktor konverzije iznosi 1.

Proračun emisija metodologijom bilansa mase

- 1) Prema metodologiji bilansa mase, operater računa količinu ugljen-dioksida koja odgovara pojedinačnom izvoru toka emisije uključenom u bilans mase množenjem podataka o djelatnosti koji se odnose na količinu goriva ili materijala koja ulazi ili izlazi iz bilansa mase sa sadržajem ugljenika u gorivu ili materijalu koji se množi sa 3,664 t CO₂/t C, pri čemu se primjenjuju nivoi kvaliteta podataka za izračunavanje faktora za bilans mase.
- 2) Emisije iz ukupnog procesa koji obuhvata bilans mase jednake su zbiru količina ugljen-dioksida koje odgovaraju svim izvorima koje obuhvata bilans mase. Ugljen-monoksid (CO) ispušten u atmosferu u bilansu mase se računa kao ispuštanje istovjetne molarne količine ugljen-dioksida.

Primjenljivi nivoi detaljnosti podataka (tier)

- 1) Pri određivanju odgovarajućih nivoa za glavne i manje izvora protoka emisija za utvrđivanje podataka o djelatnosti i svakog pojedinog faktora proračuna, operateri primjenjuju:
 - a) najmanji nivo iz Priloga 5 za postrojenja A kategorije ili kada se zahtjeva faktor proračuna za tok izvora koji je komercijalno standardno gorivo;
 - b) najveći nivo iz Priloga 2 za postrojenja koja nisu definisana u prethodnoj tački.
 - c) za postrojenja C kategorije može se primijeniti jedan, a za postrojenja A i B kategorije do dva nivoa ispod prethodno propisanog nivoa najviše tri godine, pri čemu to mora da bude najmanje nivo 1, ako operater na zadovoljavajući način dokaže da primena propisanog nivoa nije tehnički izvodljiva ili da dovodi do neopravданo visokih troškova i dostavio je plan poboljšanja u kojem se navodi kako i u kom roku će se dostići propisani nivo.
 - 2) Procjena tehničke izvodljivosti određuje se prema tehničkim kapacitetima operatera, razvijenoj metodi i tehnologiji za upotrebu određene metodologije praćenja emisija gasova sa efektom staklene baštice.
 - 3) Procjena neopravdanosti troškova u pogledu primjene određene metodologije vrši se poređenjem prepostavljene dobiti od poboljšanja kvaliteta podataka i procjenjenih troškova, gdje se prepostavljena dobiti računa množenjem faktora poboljšanja sa cijenom od 20 EUR po dodijeljenoj emisionoj jedinici, dok se prepostavljeni troškovi umanjuju za amortizaciju koja se zasniva na ekonomskom ciklusu proizvoda. Kada su procijenjeni troškovi veći od prepostavljene dobiti smatra se da su troškovi neopravdani.
- Pri procjeni neopravdanosti troškova u odnosu na operaterov izbor nivoa detaljnosti podataka o djelatnosti, za faktor poboljšanja se koristi razlika između nesigurnosti koja se trenutno postiže i praga nesigurnosti nivoa koja bi se postigla nakon poboljšanja pomnoženog sa prosječnim godišnjim emisijama iz tog izvora tokom posljednje tri godine.
- 4) Ako podaci o prosječnim godišnjim emisijama iz tog izvora nisu dostupni za posljednje tri godine, operater daje konzervativnu procjenu prosječnih godišnjih emisija, uz izuzeće ugljen-dioksida iz biomase prije oduzimanja prenešenog ugljen-dioksida, pod uslovom da postoje podaci o smanjenju emisija i uštede za biogoriva i bistečnosti iz biomase, u skladu sa kriterijumima iz propisa koji regulišu oblast obnovljivih izvora energije.
 - 5) Ako biomasa koja se upotrebljava nije u skladu sa kriterijumima iz propisa koji regulišu oblast obnovljivih izvora energije sadržaj ugljenika u njoj smatra se fosilnim ugljenikom.
 - 6) Za podatke o aktivnostima i svaki faktor proračuna za manje tokove izvora operater primjenjuje najveći nivo koji je tehnički izvodljiv i koji ne dovodi do neopravданo visokih troškova pri čemu mora da primjeni najmanje nivo 1.
 - 7) Za podatke o aktivnostima i svaki faktor proračuna za *de minimis* tokove izvora operater utvrđuje podatke o aktivnostima i svaki faktor proračuna koristeći konzervativne procjene umesto nivoa, osim ako definisani nivo može da se dostigne bez dodatnog napora.
 - 8) Za oksidacioni faktor i faktor konverzije operater kao minimum primjenjuje minimalne nivoе navedene u Prilogu 3.
 - 9) U slučaju korišćenja emisionih faktora koji su izraženi kao t CO₂/t ili t CO₂/Nm³ za goriva, kao i za goriva koja se koriste kao ulazni materijal u procesu ili u bilansima mase, ukoliko je utvrđeno dozvolom za emisije gasova sa efektom staklene baštice, za praćenje neto kalorijske vrijednost koriste se niži nivoi od najvišeg nivoa datog u Prilogu u nastavku.
 - 10) Za postrojenja sa niskim emisijama može se koristiti nivo 1 za utvrđivanje podataka o aktivnostima i faktora proračuna za sve izvore protoka i za emisije koje se utvrđuju metodologijama zasnovanim na mjerjenju, osim ako može postići veću tačnost, pri čemu ne mora dokazivati da korišćenje viših nivoa nije tehnički izvodljivo ili bi dovelo do neopravданo visokih troškova.

Utvrđivanje podataka o aktivnostima

- 1) Operater utvrđuje podatke o aktivnostima toka izvora na jedan od sljedećih načina:
 - a) na osnovu kontinuiranog mjerjenja kod procesa koji uzrokuje emisije;
 - b) na osnovu agregacije izmjerjenih količina koje su zasebno isporučene uzimajući u obzir promjene zaliha.
- 2) Ako se podaci o aktivnostima utvrđuju na osnovu kontinuiranog mjerjenja koji uzrokuje emisije i na osnovu agregacije, količina goriva ili materijala koji se prerade u toku perioda izvještavanja računa se kao količina goriva ili materijala kupljena u toku perioda izvještavanja umanjena za količinu

- goriva ili materijala izvezenog iz postrojenja dodajući količinu goriva ili materijala na zalihamu na početku perioda izvještavanja umanjeno za količinu goriva ili materijala na zalihamu na kraju perioda izvještavanja.
- 3) Ako nije tehnički izvodljivo utvrditi količine na zalihamu direktnim mjerjenjem ili bi to dovelo do neopravdano visokih troškova, operater može da izvrši procjenu te količine na jedan od sljedećih načina:
 - a) korišćenjem podataka iz prethodnih godina i njihovog odnosa sa proizvodnjom u periodu izvještavanja;
 - b) na osnovu dokumentovanih postupaka i konkretnih podataka u revidiranim finansijskim izveštajima za period izvještavanja.
 - 4) Ako utvrđivanje podataka o aktivnostima za cijelu kalendarsku godinu nije tehnički izvodljivo ili bi dovelo do neopravdano visokih troškova, operater može da odredi dan za odvajanje tekuće godine izvještavanja od naredne godine i da ih prilagodi zahtijevanoj kalendarskoj godini. Povezana odstupanja za jedan ili više tokova izvora moraju se jasno evidentirati, predstavljaju osnovu reprezentativne vrijednosti za kalendarsku godinu i uzimaju se u obzir u odnosu na narednu godinu.
 - 5) Za utvrđivanje podataka o aktivnostima za glavne i manje izvora protoka emisija operater koristi rezultate mjerjenja pomoću mjernih sistema koje kontroliše, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - a) operater izvrši procjenu nesigurnosti i obezbijedi da je dostignut prag nesigurnosti odgovarajućeg nivoa, pri čemu procjena nesigurnosti obuhvata utvrđenu nesigurnost primijenjenih mjernih instrumenata, nesigurnost povezana sa kalibracijom i svaku dodatnu nesigurnost povezana sa korišćenjem mjernih instrumenata u praksi. Nesigurnost povezana sa promjenama zaliha mora da se uključi u procjenu nesigurnosti ako su skladišni kapaciteti takvi da mogu da skladište najmanje 5 % godišnje korišćene količine konkretnog goriva ili materijala.;
 - b) operater najmanje jednom godišnje i nakon svake kalibracije mjernih instrumenata, osigura da se rezultati kalibracije pomnoženi sa konzervativnim faktorom korekcije na osnovu odgovarajućeg vremenskog niza prethodnih kalibracija tog ili sličnih mjernih instrumenata, kako bi se uzeo u obzir efekat nesigurnosti prilikom korišćenja, uporedi sa odgovarajućim pravovima nesigurnosti.
 - 6) Ako se prekorače pragovi nivoa koji su odobreni uz plan praćenja ili se utvrdi da oprema ne zadovoljava druge zahtjeve, operater preduzima korektivne mere i o tome obavještava nadležni organ uprave.
 - 7) Prilikom procjene, operater vodi računa o tome da se navedene vrijednosti kojima su određeni pragovi nivoa nesigurnosti iz ovog Priloga odnose na nesigurnost u toku cijelog perioda izvještavanja.
 - 8) Operater može da pojednostavi procjenu nesigurnosti pretpostavkom da se kao nesigurnost tokom čitavog perioda izvještavanja uzima najveća dozvoljena greška koja je određena za korišćeni mjerni instrument, ili nesigurnost dobijena kalibracijom pomnožena sa konzervativnim faktorom korekcije kako bi se uzeo u obzir učinak nesigurnosti prilikom korišćenja, zavisno od toga koja je vrijednost manja, pod uslovom da su mjerni instrumenti postavljeni u okruženju koje je pogodno za njihovu predviđenu upotrebu.
 - 9) Operater može da utvrdi podatke o aktivnostima za tokove izvora biomase bez korišćenja nivoa i obezbjeđivanja analitičkih dokaza u pogledu sadržaja biomase ukoliko se taj tok izvora sastoji isključivo od biomase i operater može da osigura da nije kontaminiran drugim materijalima ili gorivima.
 - 10) Količina goriva ili materijala za utvrđivanje podataka o aktivnostima postrojenja sa niskim emisijama može se utvrditi koristeći podatke o nabavci i promjenama zaliha. Za postrojenja sa niskim emisijama ne dostavljaju se rezultati procjene rizika.

Mjerni sistemi

- 1) Ako se koriste rezultati mjerjenja pomoću mjernih sistema koje kontroliše operater kao vrijednost nesigurnosti može se, za tu svrhu, koristiti vrijednost najveće dozvoljene greške prilikom korišćenja mjernih instrumenata koja je određena u skladu sa propisom kojim se uređuje metrološka kontrola za konkretno mjerjenje.
- 2) Ako se na osnovu pojednostavljene procjene nesigurnosti zaključi da korišćenje mjernih sistema koje operater ne kontroliše u odnosu na korišćenje mjernih sistema koje operater kontroliše omogućava operateru da ispuni zahtjeve jednakog nivoa, daje pouzdanije rezultate i manje je podložno riziku kontrole, operater za utvrđivanje podataka o aktivnostima koristi mjerne sisteme koje ne kontroliše.
- 3) Ako operater koristi mjerne sisteme koje ne kontroliše, koristi jedan od sljedećih izvora podataka:
 - a) iznose plaćanja dobavljača ukoliko dođe do transakcije;
 - b) direktna očitavanja iz mjernih sistema.
- 4) Operater određuje faktore proračuna kao standardne vrijednosti ili kao vrijednosti zasnovane na analizi u zavisnosti od primjenjenog nivoa.

Faktori proračuna

- 1) Ako operater određuje faktore proračuna kao standardne vrijednosti, u skladu sa zahtjevom primjenljivog nivoa datog u Prilozima 2 i 5, koristi jednu od sljedećih vrijednosti:
 - a) standardni faktori i stehiometrijski faktori iz Priloga 3,
 - b) standardni faktori koji se koriste za izradu nacionalnog inventara koji se dostavlja Sekretarijatu Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime;
 - c) uz odobrenje nadležnog organa uprave, uključujući zvanične nacionalne standardne faktore ukoliko postoje i koji su uskladjeni sa standardnim faktorima koji se koriste za izradu nacionalnog inventara koji se dostavlja Sekretarijatu Okvirne konvencije Ujedinjenih nacija o promjeni klime, ali su reprezentativni za izvore tokova goriva koji su više disagregirani;
 - d) vrijednosti koje utvrđuje i za koje garantuje dobavljač materijala, ako sadržaj ugljenika ima interval pouzdanosti od 95 % uz najviše 1 %;
 - e) vrijednosti koje su utemeljene na analizama iz prošlosti, ako su te vrijednosti reprezentativne za buduće šarže istog materijala.
- 2) Operater u planu praćenja određuje sve standardne vrijednosti koje koristi.
- 3) Ako se standardne vrijednosti mijenjaju na godišnjem osnovu, operater u planu praćenja navodi mjerodavni izvor za primjenu te vrijednosti.
- 4) Organ uprave u postupku davanja odobrenja na izmijenjeni plan praćenja može da se saglasi sa promjenom standardnih vrijednosti za faktor proračuna ako operater dokáže da nova standardna vrijednost vodi većoj tačnosti utvrđivanja emisija.
- 5) Na zahtjev operatera, organ uprave može da dozvoli utvrđivanje neto kalorijske vrijednosti i emisionog faktora za goriva primjenom nivoa koji se zahtijevaju za komercijalna standardna goriva pod uslovom da operater najmanje svake tri godine podnese dokaz da je u prethodne tri godine ispunjen interval od 1 % za specifičnu kalorijsku vrijednost.
- 6) Sve analize, uzorkovanja, kalibracije i validacije za utvrđivanje faktora proračuna sprovode se primjenom metode koja je u skladu sa odgovarajućim EN standardima, odnosno odgovarajućim ISO standardima ukoliko EN standardi nisu dostupni, ili odgovarajući nacrti standarda, smjernice o industrijskoj najboljoj praksi ili druge naučno dokazane metodologije kojima se ograničava odstupanje u uzorkovanju i mjerjenju ako ne postoje odgovarajući standardi.
- 7) Ako se faktori proračuna utvrđuju analizama, operater organu uprave dostavlja na plan uzorkovanja za svako gorivo ili materijal u obliku pisanog postupka, koji sadrži informacije o metodologijama pripreme uzoraka, uključujući informacije o zaduženjima, lokacijama, učestalost i količinama, kao i metodologijama skladištenja i transporta uzorka.

Labaratorijske analize

- 1) Elemente plana uzorkovanja realizuje laboratorija koja sprovodi analizu za konkretno gorivo ili materijal, a ugovor je sastavni dio plana uzorkovanja.
- 2) Laboratorije koje vrše analize za utvrđivanje faktora proračuna akreditovane su u skladu sa standardom ISO/IEC 17025 za relevantne analitičke metode ili laboratorije koje nisu akreditovane ako korišćenje laboratorije iz stava 1. Akreditivane laboratorije nije tehnički izvodljivo ili bi dovelo do neopravdano visokih troškova, kao i ako neakreditovana laboratorija ispunjava zahtjeve ekvivalentne zahtjevima iz standarda ISO/IEC 17025.
- 3) Smatra se da laboratorija ispunjava zahtjeve u skladu sa standardom ISO/IEC 17025 ako operater dostavi dokaz:
 - u pogledu upravljanja kvalitetom - potvrdu o akreditaciji laboratorije u skladu sa standardom ISO/IEC 9001 ili drugi dokaz da laboratorija ima sertifikovani sistem upravljanja kvalitetom, a ukoliko navedeni sertifikovani sistemi za upravljanje kvalitetom ne postoje operater dostavlja druge odgovarajuće dokaze da je laboratorija sposobljena da na pouzdan način upravlja osobljem, postupcima, dokumentima i zadacima;
 - u pogledu tehničke sposobljenosti - dokaz da je laboratorija sposobljena da utvrdi tehnički validne rezultate koristeći relevantne analitičke postupke, a koji obuhvataju najmanje sljedeće elemente:
 - a) upravljanje znanjem zaposlenih u vršenju specifičnih zadataka;
 - b) odgovarajuće smještajne i ambijentalne uslove;
 - c) izbor analitičkih metoda i relevantnih standarda;
 - d) upravljanje uzorkovanjem i pripremom uzoraka, uključujući kontrolu valjanosti uzorka, ako je primjenljivo;
 - e) razvoj i validaciju novih analitičkih metoda ili primjenu metoda koje nisu obuhvaćene u međunarodnim ili nacionalnim standardima, ako je primjenljivo;
 - f) procjenu nesigurnosti;
 - g) upravljanje opremom, uključujući postupke za kalibraciju, korekciju, održavanje i popravku opreme, kao i vođenje evidencije o tome;
 - h) upravljanje i kontrolu podataka, dokumenata i softvera;
 - i) upravljanje predmetima koji se koriste za kalibraciju i referentnim materijalima;
 - j) obezbjeđivanje kvaliteta za kalibraciju i rezultate testiranja, uključujući redovno učešće u programima ispitivanja stručnosti, primjenu analitičkih metoda na sertifikovane referentne materijale ili poređenje sa akreditovanom laboratorijom;
 - k) upravljanje procesima koji su dati spoljnjim saradnicima na izvršenje;
 - l) upravljanje preuzetim poslovima, žalbama klijenata i sprovođenje blagovremenih korektivnih mjer.
- 4) Radi utvrđivanja faktora proračuna na osnovu analiza, za postrojenja sa niskim emisijama može se koristiti laboratorija koja je tehnički sposobljena i u mogućnosti da dostavi rezultate pomoću relevantnih analitičkih postupaka i dokaze o mjerama obezbjeđenja kvaliteta podataka.

Učestalost analiza

- 1) Operater vrši analize goriva i materijala u skladu sa minimalnom učestalošću:

Gorivo/materijal	Minimalna učestalost analiza
Prirodni gas	Najmanje jednom nedjeljno
Ostali gasovi, posebno sintezni gas i procesni gas kao rafinerijski mješoviti gas, gas iz koksara, gas iz visokih peći, konverterski gas)	Najmanje jednom dnevno — koristeći odgovarajuće postupke u različitim djelovima dana
Lož ulje (na primjer lako, srednje, težko lož ulje, bitumen)	Na svakih 20.000 tona goriva i najmanje šest puta godišnje
Ugalj, koksni ugalj, naftni koks, treset	Na svakih 20.000 tona goriva/materijala i najmanje šest puta godišnje
Ostala goriva	Na svakih 10.000 tona goriva i najmanje četiri puta godišnje
Neobrađen čvrst otpad (čist fosilni ili mešan od biomase i fosila)	Na svakih 5.000 tona otpada i najmanje četiri puta godišnje
Tečni otpad, predobrađen čvrst otpad	Na svakih 10 000 tona otpada i najmanje četiri puta godišnje
Karbonatni minerali (uključujući krečnjak i dolomit)	Na svakih 50.000 tona materijala i najmanje četiri puta godišnje
Gline i škriljci	Količine materijala koje odgovaraju 50.000 tona CO ₂ i najmanje četiri puta godišnje
Ostali materijali (primarni, međuproizvodi i konačni proizvodi)	U zavisnosti od vrste materijala i varijacije, količine materijala koje odgovaraju 50.000 tona CO ₂ i najmanje četiri puta godišnje

- 2) Minimalna učestalost analiza može biti drugačija ako nije moguća ili operater dokaže nešto od sljedećeg:
 - a) na osnovu istorijskih podataka, uključujući analitičke vrijednosti za konkretna goriva ili materijale u periodu izvještavanja koji neposredno prethodi aktuelnom periodu izvještavanja, svaka varijacija u analitičkim vrijednostima za konkretno gorivo ili materijal ne prelazi 1/3 vrijednosti nesigurnosti koju operater treba da poštuje u pogledu utvrđivanja podataka o aktivnostima za konkretno gorivo ili materijal;
 - b) učestalost analiza iz tačke a ovog stava dovela bi do neopravdano visokih troškova.
- 3) Ako postrojenje radi samo dio godine ili se konkretno gorivo ili materijal isporučuju u serijama koje se troše više od jedne kalendarske godine, organ uprave može sa operatom dogovoriti prilagođeni raspored za analize, pod uslovom da se ne prelaze vrijednosti prihvatljive nesigurnosti.

Emisioni i oksidacioni faktori

- 1) Operater utvrđuje emisione faktore za emisije CO₂ koji su specifični za aktivnosti koje se obavljaju u postrojenju i emisione faktore za goriva, kada se koriste kao ulaz u procesu, izražavaju se u t CO₂/TJ.
- 2) Za pretvaranje sadržaja ugljenika u odgovarajuću vrijednost emisionog faktora koji se odnosi na CO₂ ili obrnuto primjenjuje se faktor 3.664 t CO₂/t C.
- 3) Za utvrđivanje oksidacionog faktora ili faktora konverzije koristi se najmanje nivo 1, gdje je emisioni faktor prosječni stepen emisije gasova sa efektom staklene baštne u odnosu na podatke o aktivnostima iz postrojenja, pod pretpostavkom potpune oksidacije pri sagorijevanju i potpune konverzije pri svim ostalim hemijskim reakcijama;
- 4) Ako emisioni faktor uključuje efekat nepotpune oksidacije ili konverzije, za oksidacioni faktor ili faktor konverzije koristi se vrijednost 1.
- 5) Ako se u okviru jednog postrojenja koristi nekoliko goriva i ako za specifični oksidacioni faktor treba da se koristi nivo 3, u postupku izdavanja dozvole odnosno odobrenja plana praćenja organ uprave daje saglasnost za sljedeće mogućnosti:
 - a) operater utvrđuje jedan agregirani oksidacioni faktor za cijelokupni proces sagorijevanja koji primjenjuje na sva goriva;
 - b) operater pripisuje nepotpunu oksidaciju jednom glavnom toku izvora i koristi vrijednost 1 kao oksidacioni faktor za sve ostale tokove izvora.

- 6) Ako se koristi biomasa ili miješana goriva operater dokazuje da primjena iz tačke 5 dovodi do pogrešne procjene emisija odnosno procjene koja pokazuje manje emisije od onih koje jesu.

Korišćenje biomase

- 1) Emisioni faktor biomase je nula.
- 2) Emisioni faktor miješanog goriva ili materijala računa se i izvještava kao preliminarni emisioni faktor, utvrđen u mjernim sistemima pomnožen sa fosilnim udjelom goriva ili materijala, pri čemu se tresetni, ksilitni i fosilni udjeli miješanih goriva ili materijala ne smatraju se biomasom.
- 3) Ako je udio biomase u miješanim gorivima ili materijalima jednak ili veći od 97 % ili ako se zbog količine emisija povezanih sa fosilnim udjelom u gorivu ili materijalu može svrstati u *de minimis* tokove izvora, u postupku izdavanja dozvole, odnosno odobrenja na plan praćenja, može se operateru dati dozvola za utvrđivanje podataka o aktivnosti odgovarajućih faktora proračuna koristi metodologije koje nisu utemeljene na nivoima, uključujući metodu energetskog bilansa, osim ako se odgovarajuće vrijednosti koriste za oduzimanje CO₂ koji potiče iz biomase od emisija koje se utvrđuju kontinuiranim mjerjenjem emisija.
- 4) Ako se, u skladu sa zahtijevanim nivoom i raspoloživošću odgovarajućih standardnih vrijednosti, udio biomase u određenom gorivu ili materijalu utvrđuje pomoću analiza, operater utvrđuje udio biomase u skladu sa odgovarajućim standardom i analitičkim metodama iz tog standarda za čiju primjenu je organ uprave dao saglasnost u postupku izdavanja dozvole. Ako utvrđivanje udjela biomase u miješanom gorivu ili materijalu analizom na ovaj način nije tehnički izvodljivo ili bi dovelo do neopravданo visokih troškova, operater vrši proračun u skladu sa standardnim emisionim faktorima i vrijednosti udjela biomase za miješana goriva i materijale i metoda procjene.
- 5) Ako ne postoje standardni faktori operater može pretpostaviti odsustvo udjela biomase ili može da dostavi na odobrenje metodu procjene za utvrđivanje udjela biomase.
- 6) Za goriva ili materijale koji potiču iz nekog proizvodnog procesa u kome su tokovi ulaznih materijala utvrđeni i mogu se pratiti, operater može takvu procjenu da zasnuje na bilansu mase fosilnog ugljenika i ugljenika iz biomase koji ulazi u proces i izlazi iz njega.

Metodologije na osnovu mjerena

- 1) Operater koristi metodologije na osnovu mjerena za sve emisije azotsuboksida (N₂O) iz Priloga 3, kao i za utvrđivanje količine prenesenog CO₂.
- 2) Za svaki izvor emisije koji godišnje emituje više od 5.000 tona CO_{2(e)} ili koji doprinosi sa više od 10 % ukupnih godišnjih emisija iz postrojenja, operater će, za jednu od vrijednosti koja je viša od apsolutnih emisija, koristiti najviši nivo iz Priloga 5, a za sve druge izvore emisija gasova najmanje jedan nivo niži od najvišeg nivoa.
- 3) Sva mjerena se izvode u skladu sa standardom EN 14181 Emisije iz stacionarnih izvora – Obezbeđenje kvaliteta automatskih mjernih sistema, standardom EN 15259 Kvalitet vazduha - Mjerjenje emisije iz stacionarnih izvora - Zahtjevi za mjerne presjeke i ravnini za ciljeve mjerjenja, planiranje i izvještavanje, kao i sa drugim odgovarajućim standardima. Mogu se koristiti odgovarajući standardi, industrijske smjernice o najboljoj praksi ili druge naučno dokazane metodologije koje ograničavaju pristrasnost u uzorkovanju i mjerjenju.
- 4) Laboratorije koje sprovode mjerena, kalibracije i procjene relevantne opreme za sisteme kontinuiranog mjerjenja emisija gasova su akreditovane u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 - Opšti zahtjevi za kompetentnost laboratorija za ispitivanje i laboratorijska za etaloniranje - za relevantne analitičke metode ili aktivnosti kalibracije.

Tok izvora

- 1) Plan praćenja uključuje sve tokove izvora koji u odnosu na zbir apsolutnih vrijednosti CO₂ iz fosilnih goriva i CO_{2(e)} proračunatih koristeći metodologiju na osnovu proračuna i metodologiju na osnovu mjerena, prije oduzimanja prenesenog CO₂ mogu biti:
 - a) manji tokovi izvora, ako su emisije svih tokova izvora manje od 5.000 tona fosilnog CO₂ godišnje ili od 10 % ukupnih emisija od 100.000 tona fosilnog CO₂ godišnje, zavisno od toga koja je vrijednost veća u smislu apsolutnih vrijednosti;
 - b) *de minimis* tokovi izvora, ako su emisije svih tokova izvora manje od 1.000 tona fosilnog CO₂ godišnje ili od 2 % ukupnih emisija od 20.000 tona fosilnog CO₂ godišnje, zavisno od toga koja je vrijednost veća od apsolutnih vrijednosti;
 - c) glavni tokovi izvora, ako se tokovi izvora ne mogu svrstati ni u jednu od kategorija.
- 2) Tokovi izvora za koji se primjenjuje metodologija zasnovana na mjerenu mogu biti:
 - manji tokovi izvora, gdje su emisije tokova izvora manje od 5.000 tona fosilnog CO_{2(e)} godišnje ili manje od 10 % ukupnih fosilnih emisija postrojenja, do najviše 100.000 tona fosilnog CO_{2(e)} godišnje, zavisno od toga koja je vrijednost veća od apsolutnih vrijednosti;
 - glavni tokovi izvora, u slučaju kada tok izvora nije manji tok izvora.

Utvrđivanje godišnjih emisija

- 1) Godišnje emisije iz izvora emisija tokom perioda izvještavanja utvrđuju se sabiranjem svih satnih vrijednosti izmjerena koncentracija gasova sa efektom staklene bašte pomnoženih sa satnim vrijednostima protoka dimnog gasa, pri čemu se za satne vrijednosti uzima prosjek svih rezultata pojedinačnih mjerena za konkretni sat rada. Operater utvrđuje godišnje emisije CO₂ na osnovu jednačine koja je data u Prilogu 5.
- 2) CO ispušten u atmosferu uzima se kao molarni ekvivalent CO₂.
- 3) Godišnje emisije azotsuboksida (N₂O) utvrđuju se na osnovu jednačine koja je data u Prilogu 4.
- 4) Ako u jednom postrojenju postoji nekoliko izvora emisija koji se ne mogu mjeriti kao jedan izvor emisija, emisije iz tih izvora mjerene se zasebno i sabiraju se rezultati kako bi se dobile ukupne emisije za konkretni gas u toku perioda izvještavanja.
- 5) Koncentracija gasa u dimnom gasu kontinuiranim mjerjenjem na reprezentativnoj tački utvrđuje se na jedan od sljedećih načina:
 - a) direktnim mjerjenjem;
 - b) u slučaju visoke koncentracije dimnog gasa, proračun koncentracije koristeći indirektno mjerjenje koncentracije primjenom jednačine 3 koja je data u Prilogu 5 i uzimajući u obzir izmjerene vrijednosti koncentracije svih ostalih komponenti toka gasa kao što je utvrđeno u planu praćenja operatera.
- 6) Količine CO₂ koja potiče iz biomase zasebno se utvrđuju koristeći metodologije praćenja na osnovu proračuna i ta vrijednost oduzima se od ukupnih izmjerena emisija CO₂.
- 7) Protok dimnog gasa određuje se koristeći jednu od sljedećih metoda:
 - a) proračun pomoću odgovarajućeg bilansa mase, uzimajući u obzir sve značajne parametre na ulazu, uključujući najmanje za emisije CO₂ količinu ulaznih materijala, ulazni protok vazduha i efikasnost procesa, kao i na izlazu, najmanje količinu proizvedenog proizvoda, koncentraciju O₂, SO₂ i NOx;
 - b) utvrđivanje kontinuiranim mjerjenjem protoka na reprezentativnoj tački.
- 8) U slučaju da za jedan ili više parametara metodologije zasnovane na mjerenu ne mogu da se obezbijede validni satni ili kraći referentni periodi za podatke zato što je oprema van kontrole, nije bila dostupna ili nije bila u upotrebi, operater utvrđuje zamjenske vrijednosti za svaki sat u kome nedostaju podaci.

- 9) U slučaju da se za jedan ili više parametara, koji se direktno mijere kao koncentracija, ne mogu obezbijediti podaci za validni satni period ili za referentni period, operater će izračunati zamjensku vrijednost kao zbir prosječne koncentracije i dvostrukе standardne devijacije povezane sa tim projekom, koristeći jednačinu 4 koja je data u Prilogu 5.
- 10) U slučaju da ne mogu da se obezbijede podaci za validni satni period za neki drugi parametar osim koncentracije, operater utvrđuje vrijednosti za taj parametar pomoću odgovarajućeg modela bilansa mase ili energetskog bilansa procesa.
- 11) Vrijednosti emisija gasova utvrđene metodologijom na osnovu mjerjenja potvrđuju se proračunom godišnjih emisija svakog pojedinačnog gasa sa efektom staklene baštne za iste izvore emisija i tokove izvora, sa izuzetkom emisije azotsuboksida (N₂O) iz proizvodnje azotne kiseline i gasova sa efektom staklene baštne koji se prenose u transportnu mrežu i lokacija za skladištenje.

Inherentni CO₂

- 1) Inherentni CO₂ koji je prenešen u postrojenje, uključujući i inherentni CO₂ sadržan u prirodnom gasu ili otpadnom gasu kao i gas iz visoke peći ili gas iz koksare, uključuje se u emisioni faktor za konkretno gorivo. U slučaju kad inherentni CO₂ nastaje iz aktivnosti i gasova sa efektom staklene baštne za koje se izdaje dozvola, naknadno se, kao dio goriva, prenosi iz postrojenja u drugo postrojenje koje takođe obavlja propisane aktivnosti, neće se uračunati u emisije postrojenja u kom je nastao.
- 2) U slučaju kad se inherentni CO₂ emituje ili prenosi van postrojenja koje obavlja aktivnosti koje emituju gasove sa efektom staklene baštne za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova sa efektom staklene baštne, inherentni CO₂ se računa u emisije postrojenja u kojem je nastao.
- 3) Količine inherentnog CO₂ u postrojenju iz kojeg se prenosi i u postrojenju u koje je prenijet, moraju biti jednakne.
- 4) Operater postrojenja iz kojeg se CO₂ prenosi, u svom godišnjem izvještaju navodi identifikacionu oznaku postrojenja koja prima CO₂, a operater postrojenja koje prima CO₂.
- 5) U slučaju da količine prenesenog i primljenog inherentnog CO₂ nisu jednakne, u izvještajima o emisijama postrojenja iz kojih se prenosi i postrojenja koja ga primaju koristi se aritmetička sredina izmјerenih vrijednosti i u tom slučaju odstupanje između vrijednosti može da se objasni nesigurnošću mjernih sistema ili moraju da se usaglase vrijednosti. U izvještaju o emisijama treba da se naglaši da je došlo do usklađivanja tih vrijednosti.
- 6) Za utvrđivanje količine CO₂ koja se prenosi iz jednog postrojenja u drugo, koristi se metodologija na osnovu mjerjenja, a za utvrđivanje količine CO₂ koja se prenosi iz jednog postrojenja u drugo operater, primjenjuje se nivo 4 iz Priloga 5.

Mjerna oprema i informacione tehnologije

- 1) Sva mjerna oprema redovno i prije korišćenja se kalibriše, podešava i provjerava a u slučaju kada to nije moguće sprovode se alternativne kontrolne aktivnosti.
- 2) Kvalitet sistema za kontinuirano mjerjenje emisija gasova obezbjeđuje se u skladu sa standardom EN 14181 - Obezbeđivanje kvaliteta automatizovanih mjernih sistema, i uporednim mjerenjem standardnim referentnim metodama najmanje jednom godišnje.
- 3) Sistemi informacione tehnologije kontroliše se kroz kontrolu pristupa, pravljenja rezervnih kopija, čuvanja podataka, planiranja kontinuiteta i bezbjednosti.
- 4) Za kontrolu kvaliteta svih podataka i tokova podataka imenuje se odgovorna osoba koja ima odgovarajuće kompetencije.
- 5) Na osnovu inherentnih rizika i rizika kontrole identifikovanih u procjeni rizika, potvrđuju se podaci koji su rezultat aktivnosti protoka podataka i to na osnovu:
 - a) provjere potpunosti podataka;
 - b) poređenja podataka koje je operater prikupio, za koje je vršio praćenje i o kojima je izvještavao tokom nekoliko godina;
 - c) poređenja podataka i vrijednosti nastalih na osnovu različitih sistema za prikupljanje podataka, uključujući:
 - poređenja podataka o kupovini goriva ili materijala sa podacima o promjenama zaliha i podacima o potrošnji za odgovarajuće tokove izvora;
 - poređenja faktora proračuna koji su utvrđeni analizom, proračunima ili dobijeni od dobavljača goriva ili materijala, sa domaćim ili međunarodnim referentnim faktorima za uporediva goriva ili materijale;
 - poređenja emisija koje su utvrđene metodologijom na osnovu mjerjenja sa emisijama potvrđenim kroz proračun;
 - poređenja zbirnih podataka sa neobrađenim podacima.

METODOLOGIJE NA OSNOVU PRORAČUNA ZA POSTROJENJA

Nivo za podatke o aktivnostima

Pragovi nesigurnosti dati u Tabeli 1 primjenjuju se na nivoe koji se odnose na zahtjeve vezane za podatke o aktivnostima. Pragovi nesigurnosti tumače se kao maksimalno dozvoljene nesigurnosti za utvrđivanje tokova izvora u toku perioda izvještavanja.

Ako Tabela 1 ne obuhvata propisane aktivnosti i ne primjenjuje se bilans mase, operater za te aktivnosti koristi nivoe koji su navedeni u Tabeli 2.

Tabela 1. Nivoi za podatke o aktivnostima (maksimalno dozvoljena nesigurnost za svaki nivo)

Aktivnost/vrsta toka izvora	Parametar na koji se primjenjuje nesigurnost	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Nivo 4
Rafiniranje mineralnih ulja					
Regeneracija katalizatora iz procesa krekovanja	Zahtevi vezani za nesigurnost važe odvojeno za svaki izvor emisije	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
Proizvodnja vodonika	Dotok ugljovodonika [t]	± 7,5 %	± 2,5 %		
Proizvodnja koksa					
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Pečenje i sinterovanje rude metala					
Dotok karbonata	Karbonatni ulazni materijali i rezidue iz procesa [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja gvožđa i čelika					
Gorivo kao ulazni materijal u proces	Svaki protok mase u i iz postrojenja [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja cementnog klinkera					
Na osnovu materijala koji ulazi u peć (metoda A)	Svaki relevantni ulazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Proizvedeni klinker (metoda B)	Proizvedeni klinker [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Prašina iz cementne peći (CKD)	Prašina iz cementne peći (CKD) ili bajpas prašina [t]	n.p.	± 7,5 %		
Nekarbonatni ugljenik	Svaka sirovina [t]	± 15 %	± 7,5 %		
Proizvodnja kreča i kalcinisanje dolomita i magnezita					
Karbonati (metoda A)	Svaki relevantni materijal koji ulazi u peć [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Zemnoalkalni oksidi (metoda B)	Proizvedeni kreč [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Prašina iz peći (metoda B)	Prašina iz peći [t]	n.a.	± 7,5 %		
Proizvodnja stakla i mineralne vune					
Karbonati (ulaz)	Svaka karbonatna sirovina ili aditivi povezani sa emisijama CO2 [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Proizvodnja keramičkih proizvoda					
Dotok ugljenika (metoda A)	Svaka karbonatna sirovina ili aditiv povezan sa emisijama CO2 [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Alkalni oksidi (metoda B)	Bruto proizvodnja uključujući odbačene proizvode i komadiće iz peći i pošiljke [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	
Čišćenje dimnog gasa	Utrošeni suvi CaCO3 [t]	± 7,5 %			
Proizvodnja celuloze i papira					
Dodatne hemikalije	Količina CaCO3 i Na2CO3 [t]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Proizvodnja industrijske čadi					
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja amonijaka					
Količina goriva koja ulazi u proces	Količina goriva koja se dovodi u proces [t] ili [Nm3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja vodonika i sintetskog gasa					
Količina goriva koja ulazi u proces	Količina goriva koja se dovodi u proces za proizvodnju vodonika [t] ili [Nm3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja rasutih organskih hemikalija					
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja ili prerada osnovnih i obojenih metala, uključujući sekundarni aluminijum					
Emisije iz proizvodnih procesa	Svaki ulazni materijal ili rezidua iz procesa koja se koristi kao ulazni materijal u procesu [t]	± 5 %	± 2,5 %		
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Proizvodnja primarnog aluminijuma					
Metodologija bilansa mase	Svaki ulazni i izlazni materijal [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Emisije PFC (metoda nagiba)	Proizvodnja primarnog aluminijuma u [t], trajanje anodnog efekta u minutama [broj anodnih efekata / čelija-dan] i [minuti trajanja anodnog efekta/pojava]	± 2,5 %	± 1,5 %		
Emisije PFC (metod prenapona)	Proizvodnja primarnog aluminijuma u [t], prenapon anodnog efekta [mV] i iskorišćenje struje [-]	± 2,5 %	± 1,5 %		

Tabela 2. Nivoi za podatke o sagorijevanju goriva i goriva koja se koriste kao ulazni materijal u procesu

Aktivnost/vrsta toka izvora	Parametar na koji se primjenjuje nesigurnost	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Nivo 4
Sagorevanje goriva i goriva koja se koriste kao ulazni materijal u procesu					
Komercijalna standardna goriva	Količina goriva [t] ili [Nm3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Ostala gasovita i tečna goriva	Količina goriva [t] ili [Nm3]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Čvrsta goriva	Količina goriva [t]	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %	± 1,5 %
Spaljivanje bakljama	Količina spaljenog gasa [Nm3]	± 17,5 %	± 12,5 %	± 7,5 %	
Čišćenje dimnog gasa: karbonat (metoda A)	Količina utrošenog karbonata [t]	± 7,5 %			
Čišćenje: gips (metoda B)	Količina proizvedenog gipsa [t]	± 7,5 %			

Nivoi za obračunske faktore za emisije iz sagorijevanja

Operateri vrše praćenje emisija CO₂ iz svih vrsta procesa sagorijevanja koji se sprovode u okviru svih propisanih aktivnosti koristeći definicije nivoa iz ovog Priloga. Ako se koriste goriva kao ulazni materijal za proces, isti postupak se sprovodi i za emisije gasova iz sagorijevanja. Ako goriva čine dio bilansa mase, primjenjuju se definicije nivoa za bilanse masa ovog Priloga.

Emisije iz procesa povezanog čišćenja izduvnog gasa nadgledaju se u skladu sa Prilogom 3.

Nivoi za emisione faktore

Ako je utvrđen udio biomase za miješano gorivo ili materijal, definisani nivoi se odnose na preliminarni emisioni faktori. Za fosilna goriva i materijale nivoi se odnose na emisioni faktor.

Nivo 1	: Operater primjenjuje: a) Standardne faktore iz Priloga 5; ili b) Druge konstantne vrijednosti ako nijedna primjenjiva vrijednost nije data u Prilogu 5.
Nivo 2a	: Operater primjenjuje specifične nacionalne emisione faktore za konkretno gorivo ili materijal
Nivo 2b	: Operater izvodi emisione faktore za gorivo na osnovu jedne od sljedećih ustanovljenih reprezentativnih zamjenskih vrijednosti, u kombinaciji sa empirijskom korelacijom kao što je utvrđeno najmanje jednom godišnje: a) mjerjenje gustine konkretnih ulja ili gasova, uključujući one koji su uobičajeni za rafinerije i čeličnu industriju; b) neto kalorijska vrijednost za konkretnu vrste ugla. Operater obezbjeđuje da korelacija zadovoljava zahtjeve dobre inženjerske prakse i da se primjenjuje samo na vrijednosti zamjene koje ulaze u opseg za koji je ustanovljena.
Nivo 3	: Operater određuje emisioni faktor

Nivoi za neto kalorijsku vrednost (NKV)

Nivo 1	: Operater primjenjuje: a) standardne faktore iz Priloga 5; ili b) druge konstantne vrijednosti, ako u Prilogu 5 nema primjenjive vrijednosti.
Nivo 2a	: Operater primjenjuje specifične nacionalne faktore za konkretno gorivo
Nivo 2b	: Za goriva kojima se komercijalno trguje koristi se neto kalorijska vrijednost koja je izvedena iz evidencije o kupovini konkretnog goriva koju dostavlja dobavljač goriva ako je izvedena na osnovu domaćih ili međunarodnih standarda.
Nivo 3	: Operater određuje neto kalorijsku vrijednost.

Nivoi za oksidacione faktore

Nivo 1	: Operater primjenjuje oksidacioni faktor 1.
Nivo 2	: Operater primjenjuje oksidacione faktore za konkretno gorivo
Nivo 3	: Za goriva, operater izvodi faktore za specifičnu aktivnost na osnovu relevantnog sadržaja ugljenika u pepelu, efluentima i drugom otpadu i nusproizvodima, i drugim relevantnim nepotpuno oksidizovanim gasovitim oblicima ugljenika koji se ispuštaju osim CO.

Nivoi za udio biomase

Nivo 1	: Operater primjenjuje jednu od vrijednosti objavljenih u skladu sa ovim pravilnikom
Nivo 2	: Operater utvrđuje specifične faktore.

Definicija nivoa za obračunske faktore za bilans mase

Nivoi za sadržaj ugljenika

Operater primjenjuje jedan od nivoa kada koristi bilans mase za određivanje sadržaja ugljenika iz emisionog faktora i koristi sljedeće jednačine:

a) : Za emisione faktore izražene kao t CO ₂ /TJ	: C = (EF × NCV) / f
b) : Za emisione faktore izražene kao t CO ₂ /t	: C = EF / f

Pri čemu je:

C - sadržaj ugljenika izražen kao udio (tona ugljenika po toni proizvoda),

EF - emisioni faktor,

NCV - neto kalorijska vrijednost,

f - faktor utvrđen u Prilogu 2.

Ako se određuje udio biomase za miješano gorivo ili materijal, definisani nivoi se odnose na ukupan sadržaj ugljenika. Udio biomase u ugljeniku određuje se koristeći nivoe iz ovog Priloga.

Nivo 1	: Operater primjenjuje: a) sadržaj ugljenika izveden iz standardnih faktora iz Priloga 5; ili b) druge vrijednosti iz Priloga 2, ako u Prilogu 5 nema odgovarajuće vrijednosti.
Nivo 2a	: Operater određuje sadržaj ugljenika iz specifičnih nacionalnih emisionih faktora za konkretno gorivo ili materijal u skladu sa Prilogom 2.
Nivo 2b	: Operater određuje sadržaj ugljenika iz emisionih faktora za gorivo na osnovu jednog od sljedećih utvrđenih zamjena u kombinaciji sa empirijskom korelacijom što se utvrđuje najmanje jednom godišnje u skladu sa Prilogom 2: a) mjeranjem gustine specifičnih ulja ili gasova koji su uobičajeni, na primer, za rafinerije ili industrije čelika; b) neto kalorijskom vrijednosti za specifične vrste ugla. Operater obezbeđuje da korelacija zadovoljava zahtjeve dobre inženjerske prakse i da se primjenjuje samo na vrijednosti zamjene koja pripada opsegu za koji je uspostavljena.
Nivo 3	: Operater određuje sadržaj ugljenika u skladu sa Prilogom 2.

Nivoi za obračunske faktore za emisije iz proizvodnih procesa iz razgradnje karbonata

Za sve emisije iz proizvodnih procesa za koji se vrši praćenje korišćenjem standardne metodologije primjenjuju se sljedeći nivoi za emisioni faktor:

- a) metoda A: na osnovu ulaznog materijala, emisioni faktor i podaci o aktivnostima odnose se na količinu materijala koja ulazi u proces;
- b) metoda B: na osnovu izlaznog materijala, emisioni faktor i podaci o aktivnostima odnose se na količinu materijala koja izlazi iz procesa.

Nivoi za emisioni faktor kada se koristi metoda A

Nivo 1 : Količina relevantnih karbonata u svakom relevantnom ulaznom materijalu određuje se u skladu sa Prilogom 2. Stehiometrijski koeficijenti iz Priloga 5 koriste se za konverziju podataka o sastavu u emisione faktore.

Nivoi za faktor konverzije kada se koristi metoda A

Nivo 1	: Koristi se faktor konverzije 1.
Nivo 2	: Karbonati i ostali ugljenik koji napušta proces uzimaju se u obzir sa faktorom konverzije koji ima vrijednost između 0 i 1. Operater može da prepostavi potpunu konverziju za jedan ili više ulaznih materijala i da pripše nekonvertovane materijale ili ostali ugljenik preostalim ulaznim materijalima. Dodatno određivanje odgovarajućih hemijskih parametara proizvoda vrši se u skladu sa Prilogom 2.

Nivoi za emisioni faktor kada se koristi metoda B

Nivo 1	: Operater primjenjuje standardne faktore iz Priloga 5.
Nivo 2	: Operater primjenjuje specifičan nacionalni emisioni faktor u skladu sa Prilogom 2.
Nivo 3	: Količina relevantnih metalnih oksida koji potiču od razgradnje karbonata u proizvodu opredjewe se u skladu sa Prilogom 2. Stehiometrijski koeficijenti iz Priloga 5 koriste se za konverziju podataka o sastavu u emisione faktore pod prepostavkom da su svi relevantni oksidi metala izvedeni iz odnosnih karbonata.

Nivoi za faktor konverzije kada se koristi metoda B

Nivo 1	: Koristi se faktor konverzije 1.
Nivo 2	: Količina nekarbonatnih jedinjenja relevantnih metala u sirovinama, uključujući povratnu prašinu ili leteći pepeo ili ostale već kalcinisane materijale, uzimaju se u obzir pomoću faktora konverzije koji ima vrijednost između 0 i 1 pri čemu vrijednost 1 odgovara potpunoj konverziji karbonata iz sirovina u okside. Dodatno određivanje relevantnih hemijskih parametara materijala koji ulaze u proces vrši se u skladu sa Prilogom 2.

MINIMALNI NIVOI ZA METODOLOGIJE NA OSNOVU PRORAČUNA

Tabela 1. Minimalni nivoi koji se primjenjuju za metodologije na osnovu proračuna za postrojenja A kategorije i obračunski faktori za komercijalna standardna goriva za sva postrojenja;

Aktivnost/vrsta toka izvora	Podaci o aktivnostima		Emisioni faktor	Podaci o sastavu (Sadržaj ugljenika)	Oksidacioni faktor	Faktor konverzije
	Količina goriva ili materijala	Neto kalorijska vrijednost				
Sagorijevanje goriva						
Komercijalna standardna goriva	2	2a/2b	2a/2b	n.p.*	1	n.p.
Ostala gasovita i tečna goriva	2	2a/2b	2a/2b	n.p.	1	n.p.
Čvrsta goriva	1	2a/2b	2a/2b	n.p.	1	n.p.
Metodologija bilansa mase za terminale za preradu gasa	1	n.p.	n.p.	1	n.p.	n.p.
Baklje za spaljivanje	1	n.p.	1	n.p.	1	n.p.
Čišćenje dimnog gasa (karbonat)	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Čišćenje dimnog gasa (gips)	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Rafiniranje mineralnog ulja						
Regeneracija katalizatora iz procesa krekovanja	1	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.	n.p.

Proizvodnja vodonika	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja koksa						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Gorivo kao ulazni materijal u procesu	1	2	2	n.p.	n.p.	n.p.
Pečenje i sinterovanje rude metala						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Dotok karbonata	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Proizvodnja gvožđa i čelika						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Gorivo kao ulazni materijal	1	2a/2b	2	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja ili prerada osnovnih i obojenih metala, uključujući sekundarni aluminijum						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Emisije iz proizvodnih procesa	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Proizvodnja primarnog aluminijuma						
Bilans mase za emisije CO2	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Emisije PFC (metoda nagiba)	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Emisije PFC (metoda prenapona)	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja cementnog klinkera						
Na osnovu materijala koji ulaze u peć	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Na osnovu proizvedenog klinkera	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Prašina iz cementne peći	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Nekarbonatni ugljenik	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Proizvodnja kreća i kalcinisanje dolomita i magnezita						
Karbonati	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Zemnoalkalni oksidi	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Proizvodnja stakla i mineralne vune						
Karbonati	1	n.p..	1	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja keramičkih proizvoda						
Ulaž ugljenika	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Alkalni oksidi	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	1
Čišćenje dimnog gasa	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja gipsa i gips-karton ploča: videti Sagorevanje goriva						
Proizvodnja celuloze i papira						
Dodatne hemikalije	1	n.p.	1	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja industrijske čađi						
Metodologija bilansa mase	1	n.p.	n.p.	1	n.p.	n.p.
Proizvodnja amonijaka						
Gorivo kao ulazni materijal u procesu	2	2a/2b	2a/2b	n.p.	n.p.	n.p.
Proizvodnja rasutih organskih hemikalija						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Proizvodnja vodonika i sintetskog gasa						
Gorivo kao ulazni materijal u procesu	2	2a/2b	2a/2b	n.p.	n.p.	n.p.
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.
Natrijum karbonat i natrijum bikarbonat						
Bilans mase	1	n.p.	n.p.	2	n.p.	n.p.

Napomena:

* n.p. znači nije primjenjivo

METODOLOGIJE PRAĆENJA SPECIFIČNE ZA AKTIVNOSTI KOJE SE OBAVLJAJU U POSTROJENJU

Pravila praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja

Oblast primjene

Operater vrši praćenje emisija CO₂ iz svih vrsta procesa sagorijevanja koji se odvijaju u propisanim aktivnostima. Sve emisije iz goriva koja se koriste kao ulazni materijali za neki proces tretiraju se kao emisije iz sagorijevanja kada se bira metodologija praćenja i izvještavanja, ne dovodeći u pitanje ostale klasifikacije koje se primjenjuju na emisije.

Operater ne vrši praćenje i izvještavanje o emisijama iz motora sa unutrašnjim sagorijevanjem koji se koriste za transport. Operater sve emisije iz sagorijevanja goriva u postrojenju pripisuje tom postrojenju, bez obzira na izvoz toplotne ili električne energije drugim postrojenjima. Operater ne pripisuje emisije povezane sa proizvodnjom toplotne ili električne energije koja se prenosi iz drugih postrojenja postrojenju koje prima tu energiju.

Operater obuhvata najmanje sljedeće izvore emisija: kotlove, plamenike, turbine, grejače, topioničke peći, peći za spaljivanje, peći za sušenje, štednjake, sušače, motore, baklje za spaljivanje, uređaje za čišćenje (emisija iz proizvodnih procesa) i svu ostalu opremu ili mehanizaciju koja koristi gorivo, isključujući opremu ili mehanizaciju sa motorima na sagorijevanje koja se koristi za transport.

Specifična pravila praćenja

Emisije iz procesa sagorijevanja izračunavaju se u skladu sa Prilogom 2, osim ako su goriva uključena u bilans mase. Primjenjuju se nivoi iz Priloga 3. Pored toga, procesne emisije uslijed čišćenja dimnog gasa prate se koristeći odredbe iz ovog Priloga.

Za emisije iz baklji za spaljivanje primjenjuju se posebni zahtjevi utvrđeni ovim Prilogom.

Procesi sagorijevanja koji se odvijaju u terminalima za preradu gasa mogu se pratiti pomoću bilansa mase.

Čišćenje dimnog gasa

Emisije CO₂ iz proizvodnih procesa koje nastaju od upotrebe karbonata za čišćenje kiselog gasa iz toka dimnog gasa računaju se na osnovu potrošenog karbonata, po metodi A, ili na osnovu proizvedenog gipsa, po metodi B.

Metoda A: Emisioni faktor

Nivo 1: Emisioni faktor određuje se na osnovu stehiometrijskih koeficijenata. Količine CaCO₃ i MgCO₃ u konkrentom ulaznom materijalu određuju se koristeći smjernice najbolje industrijske prakse.

Metoda B: Emisioni faktor

Nivo 1: Emisioni faktor je stehiometrijski odnos suvog gipsa (CaSO₄ × 2H₂O) i emitovanog CO₂: 0,2558 t CO₂/t gipsa.

Baklje za spaljivanje

Ako se računaju emisije iz baklji za spaljivanje operater uključuje rutinsko spaljivanje i operativno spaljivanje (kratke aktivacije, pokretanje i zaustavljanje kao i vanredne situacije), operater uključuje i inherentni CO₂.

Nivoi 1 i 2b za emisioni faktor definiju se na sljedeći način:

Nivo 1 :	Operater koristi referentni emisioni faktor od 0,00393 t CO ₂ /Nm ³ izведен iz sagorijevanja čistog etana koji se koristi kao konzervativna zamjena za spaljene gasove.
Nivo 2b :	Emisioni faktori specifični za postrojenje izvode se iz procjene molekularne težine toka gasa, koristeći procesno modelovanje zasnovano na industrijskim standardnim modelima. Uzimajući u obzir relativne odnose i molekularne težine svakog od tokova koji učestvuju, izvodi se ponderisana godišnja prosječna vrijednost za molekularnu težinu spaljenog gasa.

U slučaju baklji za spaljivanje primjenjuju se samo nivoi 1 i 2 za oksidacioni faktor.

Rafiniranje mineralnog ulja

Oblast primjene

Operater vrši praćenje i izvještavanje o svim emisijama CO₂ iz procesa sagorijevanja i procesa proizvodnje koji se odvijaju u rafinerijama.

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: kotlove, procesne grijače/uređaje za preradu, motore sa unutrašnjim sagorijevanjem/turbine, katalitičke i termičke oksidatore, peći za kalcinisanje koksa, pumpe za gašenje, rezervne generatore za vanredne situacije, baklje za spaljivanje, peći za spaljivanje, uređaje za krekovanje, jedinice za proizvodnju vodonika, jedinice za Klausov proces, regenerisanje katalizatora (iz procesa krekovanja i drugih katalitičkih procesa) i koksare (fleksikoksara, produženo koksovanje).

Specifična pravila praćenja

Praćenje aktivnosti za rafiniranje mineralnih ulja sprovodi se u skladu sa praćenjem emisija iz sagorijevanja uključujući čišćenje dimnog gasa. Operater može da izabere da koristi metodologiju bilansa mase za cijelu rafineriju ili pojedinačne procesne jedinice kao što je gasifikacija teškog ulja ili pogone za kalcinisanje. Ako se koristi kombinacija standardne metodologije i metodologije bilansa mase, operater Agenciji dostavlja dokaz da su emisije u potpunosti obuhvaćene i da ne dolazi do dvostrukog računanja emisija.

Za emisije iz regeneracije katalizatora iz procesa krekovanja, drugih procesa regeneracije katalizatora i fleksikoksara vrši se praćenje pomoću bilansa mase, uzimajući u obzir stanje ulaznog vazduha i dimnog gasa. Sav CO u dimnom gasu računa se kao CO₂ primjenom odnosa mase: t CO₂ = t CO * 1,571. Analiza ulaznog vazduha i dimnih gasova i izbor nivoa vrši se u skladu sa ovim pravilnikom. Konkretnu metodologiju proračuna odobrava Agencija.

Emisije iz proizvodnje vodonika računaju se kao podaci o aktivnostima (izražene kao tone dotoka ugljovodonika) pomnoženih sa emisionim faktorom (izraženim kao tone dotoka ugljovodonika). Sljedeći nivoi definisani su za emisioni faktor:

Nivo 1 : Operater koristi referentnu vrednost od 2,9 t CO₂ po toni prerađenog dotoka, konzervativno zasnovanog na etanu.
Nivo 2 : Operater koristi emisioni faktor specifičan za aktivnost izračunat na osnovu sadržaja ugljenika u ulaznom gasu.

Proizvodnja koksa

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: sirovine (uključujući ugalj ili naftni koks), konvencionalna goriva (uključujući prirodni gas), gasove iz proizvodnih procesa (uključujući visokopečni gas — BFG), ostala goriva i čišćenje otpadnog gasa.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija iz proizvodnje koksa operater može da izabere da koristi bilans mase u skladu sa Prilogom 2 i 3 ili standardnu metodologiju.

Pečenje i sinterovanje rude metala

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: sirovine (kalcinisanje kreča, dolomita i karbonatnih rudi gvožđa, uključujući FeCO₃), konvencionalna goriva (uključujući prirodni gas i koks /koksnu šljaku), gasove iz proizvodnih procesa (uključujući gas iz koksare — COG, i visokopečni gas — BFG), rezidue iz proizvodnog procesa koje se koriste kao ulazni materijal uključujući filtriranu prašinu iz pogona za sinterovanje, konvertora i visoke peći, ostala goriva i čišćenje dimnog gasa.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija od pečenja, sinterovanja ili peletizacije rude metala, operater može da izabere da koristi bilans mase ili standardnu metodologiju.

Proizvodnja sirovog gvožđa i čelika

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: sirovine (kalcinisanje kreča, dolomita i karbonatnih rudi gvožđa, uključujući FeCO₃), konvencionalna goriva (prirodni gas, ugalj i koks), redukujuće agense (uključujući koks, ugalj i plastiku), gasove iz proizvodnih procesa (gas iz koksare — COG, visokopečni gas — BFG i konvertorski gas — BOFG), potrošnju grafitnih elektroda, ostala goriva i čišćenje otpadnog gasa.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija iz proizvodnje sirovog gvožđa i čelika operater može da izabere da koristi bilans mase ili standardnu metodologiju, barem za jedan deo tokova izvora, izbjegavajući gubljenje ili dvostruko računanje emisija.

Nivo 3 za podatke o aktivnostima za sadržaj ugljenika definiše se na sljedeći način:

- Operater određuje sadržaj ugljenika ulaznog ili izlaznog toka u odnosu na reprezentativni uzorak goriva, proizvoda i nusproizvoda, utvrđivanje njihovog sadržaja ugljenika i udjela biomase;
- Operater određuje sadržaj ugljenika u proizvodima ili polugotovim proizvodima na godišnjim analizama ili izvodi sadržaj ugljenika iz vrijednosti sastava srednjeg opsega kao što je utvrđeno u relevantnim međunarodnim ili nacionalnim standardima.

Proizvodnja ili prerada osnovnih i obojenih metala

Oblast primjene

Operater ne primjenjuje odredbe ovog odeljka za praćenje i izveštavanje o emisijama CO₂ iz proizvodnje sirovog gvožđa i čelika i primarnog aluminijuma.

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija za emisije CO₂: konvencionalna goriva; alternativna goriva uključujući plastične granulate iz pogona za obradu usitnjeno otpadnog metal-a; redukujuće agense uključujući koks, grafitne elektrode; sirovine uključujući krečnjak i dolomit; rude metala i koncentrate koji sadrže ugljenik; i sekundardne sirovine.

Specifična pravila praćenja

Ako ugljenik koji nastaje iz goriva ili ulaznih materijala koji se koriste u postrojenju ostane u proizvodima ili drugim izlaznim materijalima iz proizvodnje, operater koristi bilans mase u skladu sa Prilogom 3. Ako to nije slučaj, operater odvojeno određuje emisiju iz sagorijevanja i emisiju iz proizvodnog procesa koristeći standardnu metodologiju.

Ako se koristi bilans mase, operater može da uključi emisije iz procesa sagorijevanja u bilansu mase ili da koristi standardnu metodologiju za jedan deo tokova izvora, izbjegavajući izostavljanje ili dvostruko računanje emisija.

Emisije CO₂ iz proizvodnje ili prerade primarnog aluminijuma

Oblast primjene

Operater primjenjuje odredbe iz ovog Priloga, na praćenje i izveštavanje o emisijama CO₂ iz proizvodnje elektroda za topljenje primarnog aluminijuma, uključujući samostalne pogone za proizvodnju takvih elektroda.

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore za emisije CO₂: goriva za proizvodnju toplote ili pare, proizvodnju elektroda, redukciju Al₂O₃ za vrijeme elektrolize koja je povezana za utroškom elektroda i korišćenje natrijum karbonata ili drugih karbonata za čišćenje otpadnog gasa.

Praćenje povezanih emisija perfluorougljenika—PFC, koje su rezultat anodnih efekata, uključujući fugitivne emisije, vrši se na način opisan u dijelu koji utvrđuje emisije perfluorougljenika iz proizvodnje ili prerade primarnog aluminijuma.

Specifična pravila praćenja

Operater određuje emisije CO₂ iz proizvodnje ili prerade primarnog aluminijuma koristeći metodologiju bilansa mase. Metodologijom bilansa mase uzima se u obzir ukupan ugljenik u ulaznim materijalima, zalihamu, proizvodima i drugim izvozima iz miješanja, oblikovanja, pečenja i recikliranja elektroda kao i iz upotrebe elektroda u elektrolizi. Ako se koriste pretpečene anode mogu da se koriste ili odvojeni bilansi masa za proizvodnju i potrošnju ili jedan zajednički bilans masa uzimajući u obzir i proizvodnju i potrošnju elektroda. Ako se koriste Soderbergove čelije operater primjenjuje jedan zajednički bilans mase.

Za emisije iz procesa sagorijevanja operater može da izabere da ih uključi u bilansu mase ili da koristi standardnu metodologiju najmanje za jedan dio tokova izvora, izbjegavajući izostavljanje ili dvostruko računanje emisija.

Emisije perfluorougljenika iz proizvodnje ili prerade primarnog aluminijuma

Oblast primjene

Operater za emisije perfluorougljenika (PFC) koje nastaju iz anodnih efekata uključujući fugitivne emisije PFC primjenjuje sljedeće odredbe. Za povezane emisije CO₂, uključujući emisije iz proizvodnje elektroda, operater primjenjuje pravila koja se odnose na emisije CO₂ iz proizvodnje ili prerade primarnog aluminijuma.

Utvrđivanje emisija perfluorougljenika

Emisije PFC računaju se iz emisija koje se mijere u cijevi ili dimnjaku (emisije sa mjesta izvora) kao i iz fugitivnih emisija koristeći efikasnost sakupljanja cijevi:

Emisije PFC (ukupno) = Emisije PFC (cijev)/efikasnost sakupljanja

Efikasnost sakupljanja mjeri se kada su utvrđeni specifični emisioni faktori za postrojenje. Za njihovo utvrđivanje koristi se najnovija verzija uputstva navedenog u nivou 3 u odeljku 4.4.2.4. Uputstva IPCC iz 2006. godine.

Operater računa emisije CF4 i C2F6 koje se emituju kroz cijev ili dimnjak pomoću jedne od sljedećih metoda:

- Metoda A koja bilježi trajanje anodnog efekta u minutama po čeliji-dan;
- Metoda B koja bilježi prenapon anodnog efekta.

Proračun po metodi A — metoda nagiba

Operater koristi sljedeće jednačine za određivanje emisija PFC:

Emisije CF4 [t] = AEM × (SEFCF4/1 000) × PrAl

Emisije C2F6 [t] = Emisije CF4 * FC2F6

Gdje je:

AEM= anodni efekat u minutama/čelija-dan;

SEFCF4= Emisioni faktor nagiba [(kg CF4/t proizvedenog Al)/(anodni efekat u minutama/čelija-dan)]. Kada se koriste različiti tipovi čelija, mogu se primijeniti različiti emisioni faktori nagiba, u zavisnosti od datog slučaja;

PrAl= godišnja proizvodnja primarnog aluminijuma [t];

FC2F6= težinska frakcija C2F6 (t C2F6/t CF4).

Anodni efekat u minutama po čeliji-danu izražava učestalost anodnih efekata (broj anodnih efekata /čelija-dan) pomnoženu sa prosječnim trajanjem anodnih efekata (minuti trajanja anodnog efekta/po pojavi):

AEM = učestalost × prosječno trajanje

Emisioni faktor za CF4 (emisioni faktor nagiba, SEFCF4) izražava količinu [kg] CF4 emitovanu po toni proizvedenog aluminijuma po minuti trajanja anodnog efekta/ čelija-dan. Emisioni faktor (težinski udio FC2F6) C2F6 izražava količinu [t] C2F6 emitovanu proporcionalno količini [t] emitovanog CF4.
Nivo 1 : Operater koristi emisione faktore specifične za tehnologiju iz Tabele 1 ovog Priloga.
Nivo 2 : Operater koristi specifične emisione faktore za postrojenje za CF4 i C2F6 koji su utvrđeni kontinuiranim ili isprekidanim mjeranjima na licu mjesta. Za utvrđivanje tih emisionih faktora operater koristi metodologiju Međunarodnog panela o promeni klime ¹ . Operater određuje svaki emisioni faktor sa maksimalnom nesigurnosti od ± 15 %.

Operater utvrđuje emisione faktore najmanje na svake tri godine ili i ranije kada se za to ukaže potreba zbog relevantnih izmjena u postrojenju. Relevantne izmjene znače izmjenu u distribuciji trajanja anodnog efekta ili izmjenu kontrolnog algoritma koji utiče na mješavinu tipova anodnih efekata ili na prirodu rutine okončanja anodnog efekta.

Tabela 1: Emisioni faktori koji su specifični za tehnologiju u vezi sa podacima o aktivnostima za metod nagiba

Tehnologija	Emisioni faktor za CF4 (SEFCF4) [(kg CF4/t Al)/(AE-min/čelija-dan)]	Emisioni faktor za C2F6 (FC2F6) [t C2F6/t CF4]
Komore za pretpečenje	0,143	0,121

¹ Međunarodni institut za aluminijum; Protokol o gasovima sa efektom staklene bašte – sektor za aluminijum; oktobar 2006. godine; Agencija za zaštitu životne sredine SAD i Međunarodni institut za aluminijum; Protokol za mjerjenje emisija tetrafluorometana (CF4) i heksafluorometana (C2F6) iz proizvodnje primarnog aluminijuma; april 2008. godine.

(Centre Worked Prebake) (CWPB)		
Soderbergova vertikalna metoda (VSS)	0,092	0,053

Metoda za proračun B — Metoda prenapona

Ako se mjeri prenapon anodnog efekta, operater koristi sljedeće jednačine za utvrđivanje emisija PFC:

$$\text{Emisije CF4 [t]} = \text{OVC} \times (\text{AEO}/\text{CE}) \times \text{PrAl} \times 0,001;$$

$$\text{Emisije C2F6 [t]} = \text{emisije CF4} \times \text{FC2F6};$$

Gdje je:

OVC= koeficijent prenapona (emisioni faktor) izražen kao kg CF4 po toni aluminijuma proizведен po mV prenapona;

AEO= prenapon anodnog efekta po čeliji [mV] utvrđen kao integral (vrijeme × napon iznad ciljnog napona) podijeljen sa vremenom u toku sakupljanja podataka;

CE= prosječno iskorišćenje struje u proizvodnji aluminijuma [%];

PrAl= godišnja proizvodnja primarnog aluminijuma [t];

FC2F6= težinski udio C2F6 (t C2F6/t CF4);

Pojam AEO/CE (prenapon anodnog efekta / trenutna efikasnost) izražava vremenski integriran prosječni prenapon anodnog efekta [mV prenapona] po prosječnoj iskorišćenosti struje [%].

Emisioni faktor za CF4 ("koeficijent prenapona" - OVC) izražava količinu [kg] CF4 koji se emituje po toni aluminijuma proizvedenog po milivoltu prenapona [mV]. Emisioni faktor C2F6 (težinska frakcija FC2F6) izražava količinu [t] C2F6 koja se emituje proporcionalno količini [t] emitovanog CF4.
Nivo 1 : Operater primjenjuje emisione faktore specifične za tehnologiju iz Tabele 2 ovog Priloga.
Nivo 2 : Operater koristi emisione faktore specifične za postrojenje za CF4 [(kg CF4/t Al)/mV] i C2F6 [t C2F6/t CF4] koji su utvrđeni kontinuiranim ili povremenim mjerjenjima na licu mjesta. Za utvrđivanje tih faktora emisije operater koristi najnoviju verziju smjernica navedene u nivou 3 odeljka 4.4.2.4 Uputstva IPCC iz 2006. godine. Operater određuje emisione faktore sa maksimalnom nesigurnošću od ± 15 % za svaki od njih.

Operater određuje faktore emisije najmanje na svake tri godine ili ranije ako se za to ukaže potreba zbog relevantnih izmjena u postrojenju. Relevantne izmjene uključuju promjenu u distribuciji trajanja anodnog efekta ili promjenu u kontrolnom algoritmu koji utiče na mješavinu tipova anodnih efekata ili prirodu rutine okončanja anodnog efekta.

Tabela 2: Emisioni faktori koji su specifični za tehnologiju u vezi sa podacima o aktivnosti za metod prenapona

Tehnologija	Emisioni faktor za CF4 [(kg CF4/t Al)/mV]	Emisioni faktor za C2F6 [t C2F6/t CF4]
Komore za pretpečenje (Centre Worked Prebake) (CWPB)	1,16	0,121
Soderbergova vertikalna metoda (VSS)	n.p.	0,053

C. Utvrđivanje emisija CO2(e)

Operater računa emisije CO2(e) iz emisija CF4 i C2F6, koristeći potencijale globalnog zagrevanja (GWP) navedene u Prilogu 5, tabela 6:
 Emisije PFC [t CO2(e)] = emisije CF4 [t] * GWPCF4 + emisije C2F6 [t] * GWPC2F6

Proizvodnja cementnog klinkera

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO2: kalcinisanje krečnjaka u sirovinama, konvencionalna fosilna goriva za peći, alternativna goriva za peći i sirovine na bazi fosila, goriva za peći od biomase (otpadi biomase), goriva koja nisu za peći, organski sadržaj ugljenika u krečnjaku i škriljcima i sirovine koje se koriste za čišćenje otpadnog gasa.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisije iz sagorijevanja vrši se u skladu sa specificnim pravilima koja važe za praćenje emisija gasova iz procesa sagorijevanja. Praćenje emisija iz proizvodnih procesa iz komponenata sirovog brašna vrši se na osnovu karbonatnog sadržaja ulaznog materijala procesa (metod proračuna A) ili na osnovu količne proizvedenog klinkera (metod proračuna B). Karbonati koji moraju da se uzmu u obzir moraju da obuhvate najmanje CaCO3, MgCO3 i FeCO3.

Emisije CO2 povezane sa prašinom koja je uklonjena iz procesa i organski ugljenik u sirovinama dodaju se u skladu sa emisijama povezanih sa ispuštenom prašinom i emisija iz nekarbonatnog ugljenika u sirovom brašnu.

Metoda proračuna A: na osnovu materijala koji ulazi u peć

Ako prašina iz cementne peći (CKD) i bijapsa prašina napuste sistem peći operater ne uzima konkrentu sirovinu kao ulazni materijal, već emisije iz CKD računa kao emisije iz proizvodnog procesa emisija povezanih sa ispuštenom prašinom.

Operater primjenjuje zahtjeve za nesigurnost za podatke o aktivnostima odvojeno za svaki od odgovarajućih materijala koji ulaze u peć a koji sadrži ugljenik, izbjegavajući dvostruko računanje ili izostavljanje vraćenog ili obrađenog materijala osim ako je sirovo brašno u pitanju. Ako se podaci o aktivnostima određuju na osnovu proizvedenog klinkera, neto količina sirovog brašna može da se utvrdi pomoću odnosa sirovog brašna i klinkera specifičnog za to postrojenje. Taj odnos ažurira se najmanje jednom godišnje uz primenu industrijskih smjernica najbolje prakse.

Metoda proračuna B: na osnovu proizvedenog klinkera

Operater određuje podatke o aktivnostima kao količinu klinkera [t] proizvedenu u toku perioda izvještavanja na jedan od sljedećih načina:

- a) direktnim vaganjem klinkera;

- b) na osnovu isporuka cementa, pomoću bilansa materijala uzimajući u obzir otpremu klinkera, dostavu klinkera, kao i varijacije u zalihamama klinkera, koristeći sledeću formulu:

$$\text{Proizvedeni klinker [t]} = ((\text{isporuke cementa [t]} - \text{variranje u zalihamama cementa [t]}) * \text{odnos klinkera/cementa [t klinkera / t cementa]} - (\text{dostavljeni klinker [t]} + \text{otpremljeni klinker [t]}) - (\text{variranje u zalihamama klinkera [t]}))$$

Operater izvodi odnos cement/klinker za svaki različiti proizvod cementa ili računa odnos iz razlike između isporuka cementa i promjena u zalihamama svih materijala koji se koriste kao aditivi cementu uključujući bajpas prašinu i prašinu iz cementne peći.

Nivo 1 za emisioni faktor definiše se na sljedeći način:

Operater primjenjuje emisioni faktor od 0,525 t CO2/t klinker.

Emisije povezane sa ispuštenom prašinom

Operater dodaje emisije CO2 iz bajpas prašine ili prašine iz cementne peći (CKD) koje napuštaju sistem peći, korigovane za odnos parcijalnog kalcinisanja CKD koji se računa kao emisija iz proizvodnog procesa. Izuzetno od pečenja i sinterovanja rude metala nivoi 1 i 2 za emisioni faktor definišu se na sljedeći način:

Nivo 1: Operater primjenjuje emisioni faktor od 0,525 t CO2/t prašine;

Nivo 2: Operater određuje emisioni faktor (EF) najmanje jednom godišnje:

$$EF_{CKD} = \frac{\frac{EF_{cli}}{1 + EF_{cli}} * d}{1 - \frac{EF_{cli}}{1 + EF_{cli}} * d}$$

Gdje je:

EFCKD= Emisioni faktor parcijalno kalcinovane prašine iz cementne peći [t CO2/t CKD];

EFcli= Emisioni faktor specifičan za postrojenje za klinker [t CO2/t klinker];

d= stepen kalcinisanja CKD (ispušteni CO2 kao % ukupnog karbonatnog CO2 u sirovoj mješavini).

Nivo 3 za emisioni faktor nije primjenjiv.

Emisije iz nekarbonatnog ugljenika u sirovom brašnu

Operater određuje emisije iz nekarbonatnog ugljenika iz kreča, škriljca ili alternativnih sirovina (na primjer leteći pepeo) koje se koriste u sirovom brašnu u peći.

Nivoi za emisioni faktor se određuju:

Nivo 1: Sadržaj nekarbonatnog ugljenika u relevantnoj sirovini procjenjuje se koristeći industrijske smjernice najbolje prakse;

Nivo 2: Sadržaj nekarbonatnog ugljenika u relevantnoj sirovini određuje se najmanje jednom godišnje.

Nivoi za faktor konverzije se definisu:

Nivo 1: Primjenjuje se faktor konverzije 1;

Nivo 2: Faktor konverzije se računa primjenjujući najbolju industrijsku praksu.

Proizvodnja kreča ili kalcinisanje dolomita ili magnezita

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO2: kalcinisanje krečnjaka, dolomita ili magnezita u sirovinama, konvencionalna fosilna goriva za peći, alternativna goriva za peći i sirovine na bazi fosila, goriva od biomase za peći (otpadi biomase) i druga goriva.

Kada se pečeni kreč i CO2 koji potiče od krečnjaka koriste za procese prečišćavanja na takav način da se ponovo veže približno ista količina CO2, ne zahtijeva se da razgradnja karbonata i proces prečišćavanja budu obuhvaćeni odvojeno u planu praćenja.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz sagorijevanja vrši se u skladu sa specifičnim pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja. Praćenje emisija iz proizvodnih procesa iz sirovina vrši se tako što se karbonati kalcijuma i magnezijuma uvijek uzimaju u obzir. Ostali karbonati i organski ugljenik u sirovini uzimaju se u obzir u relevantnim slučajevima.

Za metodologiju zasnovanu na ulaznim materijalima,vrijednosti sadržaja karbonata koriguju se za konkretni sadržaj vlage i jalovine u materijalu. U slučaju proizvodnje oksida magnezijuma uzimaju se u obzir i ostali minerali koji sadrže magnezijum, osim karbonata, kada je primjenljivo.

Izbjegava se dvostruko računanje ili izostavljanje vraćenih ili neiskorišćenih materijala. Kada se primjenjuje metod B, prašina iz peći za kreč smatra se odvojenim tokom izvora u datom slučaju.

Ako se koristi CO2 u postrojenju ili se prenese u drugo postrojenje za proizvodnju PCC (vještački kalcijum karbonat), za količinu CO2 će se smatrati da je emitovana od postrojenja koje proizvodi CO2.

Proizvodnja stakla, staklenog vlakna ili mineralne vune kao izolacionog materijala

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO2: razgradnja alkalnih i zemoalkalnih karbonata kao rezultat topljenja sirovine, konvencionalna fosilna goriva, alternativna goriva i sirovine na bazi fosila, goriva od biomase (otpad biomase), ostala goriva, aditivi koji sadrže ugljenik uključujući koks, ugljeni prašinu i grafit, naknadno sagorijevanje dimnih gasova i čišćenje dimnih gasova.

Operater primjenjuje odredbe iz prethodne tačke na postrojenja za proizvodnju vodenog stakla i kamene vune.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz sagorijevanja, uključujući čišćenje dimnog gasa i emisije iz procesnih materijala uključujući koks, grafit i ugljeni prašinu vrši se u skladu sa ovim Prilogom. Praćenje procesnih emisija iz sirovina vrši se u skladu sa Prilogom 2. Karbonati koji se uzimaju u obzir obuhvataju najmanje CaCO3, MgCO3, Na2CO3, NaHCO3, BaCO3, Li2CO3, K2CO3 i SrCO3. Koristi se samo metoda A.

Primjenjuju se sljedeće definicije nivoa za emisioni faktor:

- Nivo 1: Koriste se stehiometrijski koeficijenti u skladu sa rafinisanjem mineralnog ulja datog u ovom Prilogu. Čistoća relevantnih ulaznih materijala određuje se pomoću najbolje industrijske prakse;
- Nivo 2: Utvrđivanje količine relevantnih karbonata u svakom relevantnom ulaznom materijalu.
- Za faktor konverzije primenjuje se nivo 1.

Proizvodnja keramičkih proizvoda

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: goriva za peći, kalcinisanje krečnjaka/dolomita i drugih karbonata u sirovini, krečnjak i ostali karbonati za smanjenje zagađujućih materija u vazduhu i čišćenje dimnog gasa, fosilni/biomasni aditivi koji se koriste za postizanje poroznosti uključujući polistirol, rezidue iz proizvodnje papira ili piljevinu, fosilni organski materijal u glini i ostalim sirovinama.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz sagorijevanja, uključujući čišćenje dimnog gasa vrši se u skladu sa specifičnim pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja. Praćenje emisija iz proizvodnog procesa iz komponenata sirovog brašna vrši se u skladu sa Prilogom 3. Za keramiku na bazi prečišćenih ili sintetičkih gline operater može da koristi ili metodu A ili metodu B. Za keramičke proizvode na bazi neprerađene gline i u slučajevima kada se koriste gline ili aditivi sa značajnim organskim sadržajem operater koristi metodu A. Karbonati kalcijuma uvijek se uzimaju u obzir. Ostali karbonati i organski ugljenik u sirovini uzimaju se u obzir prema potrebi.

Izuzetno od pečenja i sinterovanja rude metala primjenjuju se sljedeće definicije nivoa za emisione faktore za emisije iz proizvodnih procesa:

Metoda A (na osnovu ulaznih materijala)

Nivo 1:	Konzervativna vrijednost 0,2 tone CaCO ₃ (što odgovara 0,08794 tona CO ₂) po toni suve gline primjenjuje se za računanje emisionog faktora umjesto rezultata analiza.
Nivo 2:	Emisioni faktor za svaki tok izvora izvodi se i ažurira najmanje jednom godišnje koristeći najbolju industrijsku praksu uzimajući u obzir specifične uslove postrojenja i assortiman proizvoda koji nastaju u tom postrojenju.
Nivo 3:	Utvrđivanje sastava relevantnih sirovina sprovodi se u skladu sa Prilogom 2.

Metoda B (na osnovu rezultata proizvodnje)

Nivo 1:	Konzervativna vrijednost od 0,123 tone CaO (što odgovara 0,09642 tona CO ₂) po toni proizvoda primjenjuje se za izračunavanje emisionog faktora umjesto rezultata analiza.
Nivo 2:	Emisioni faktor izvodi se i ažurira najmanje jednom godišnje koristeći najbolju industrijsku praksu, uzimajući u obzir specifične uslove postrojenja i assortiman proizvoda koji nastaju u tom postrojenju.
Nivo 3:	Utvrđivanje sastava proizvoda sprovodi se u skladu sa Prilogom 2.

Za čišćenje dimnih gasova primjenjuje se sljedeći nivo za emisioni faktor:

Nivo 1:	Operater primjenjuje stehiometrijski koeficijent za CaCO ₃ .
---------	---

Za čišćenje se ne koristi nijedan drugi nivo ni faktor konverzije. Izbjegava se dvostruko računanje iz korišćenog krečnjaka recikliranog kao sirovina u istom postrojenju.

Proizvodnja proizvoda od gipsa i gips-karton ploča

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje emisije CO₂ iz svih vrsta aktivnosti sagorijevanja.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz sagorijevanja vrši se u skladu sa pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorevanja koji su dati u ovom Prilogu.

Proizvodnja celuloze i papira

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: kotlove, gasne turbine i druge uređaje sa sagorijevanjem koji proizvode paru ili energiju, kotlove za ponovno iskorišćenje i druge uređaje u kojima sagorijevaju otpadne tečnosti iz postupka pravljenja celuloze, peći za sagorijevanje, peći za kreč i peći za kalcinisanje, čišćenje otpadnog gasa i sušači koji rade na gorivo (infracrveni sušači).

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz sagorijevanja, uključujući čišćenje dimnog gasa vrši se u skladu sa specifičnim pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja.

Praćenje emisija iz proizvodnih procesa sa sirovinama koje su korišćene kao dodatne hemikalije, uključujući krečnjak ili natrijum karbonat, vrši se pomoću metode A u skladu sa Prilogom 2. Za CO₂ koji se emituje iz procesa ponovnog iskorišćenja krečnjaka mulja u proizvodnji celuloze smatra se da je to CO₂ iz reciklirane biomase. Samo se za količinu CO₂ koja je proporcionalna količini dodatnih hemikalija koje ulaze u proces smatra da daje emisije fosilnog CO₂.

Ako se CO₂ koristi u postrojenju ili se prenosi u drugo postrojenje za proizvodnju PCC (vještački kalcijum karbonat), za tu količinu CO₂ smatra se da je emituje postrojenje koje proizvodi CO₂.

Za emisije iz dodatnih hemikalija važe sljedeće definicije nivoa za emisioni faktor:

Nivo 1:	Koriste se stehiometrijski koeficijenti iz Priloga 4. Čistoća relevantnih ulaznih materijala određuje se pomoću najbolje industrijske prakse. Izvedene vrijednosti koriguju se u skladu sa sadržajem vlage i jalovine u primjenjenim karbonatnim materijalima;
---------	--

Nivo 2: Utvrđivanje količine relevantnih karbonata u svakom relevantnom ulaznom materijalu sprovodi se u sa Prilogom 2; Za faktor konverzije primenjuje se samo nivo 1.

Proizvodnja industrijske čađi

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sva goriva za sagorijevanje i sva goriva koja se koriste kao procesni materijal kao izvore za emisije CO₂.

Specifična pravila praćenja

Praćenje emisija iz proizvodnje industrijske čađi vrši se kao da je proces sagorijevanja, uključujući čišćenje dimnog gasa, u skladu sa specifičnim pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja ili pomoću metodologije bilansa mase.

Određivanje emisija azotsuboksida (N₂O) iz proizvodnje azotne kiseline, adipinske kiseline, kaprolaktama, glioksala i glioksilne kiseline

Oblast primjene

Operater za svaku aktivnost iz koje proizlaze emisije N₂O uzima u obzir sve izvore koji emituju N₂O iz proizvodnih procesa, uključujući i slučajeve kada se emisije N₂O iz proizvodnje kanališu kroz opremu za smanjenje. Ovo obuhvata jedan od sljedećih procesa:

- proizvodnja azotne kiseline — emisije N₂O iz katalitičke oksidacije amonijaka i/ili iz jedinica za smanjenje NOx/N₂O;
- proizvodnja adipinske kiseline — emisije N₂O uključujući iz reakcije oksidacije, svaku direktnu procesnu ventilaciju i/ili svaku opremu za kontrolu emisija;
- proizvodnja glioksala i glioksilne kiseline — emisije N₂O uključujući emisije iz procesnih reakcija, svaku direktnu procesnu ventilaciju i/ili svaku opremu za kontrolu emisija;
- proizvodnja kaprolaktama — emisije N₂O uključujući emisije iz procesnih reakcija, svaku direktnu procesnu ventilaciju i/ili svaku opremu za kontrolu emisija.

Ove odredbe ne važe za emisije N₂O iz sagorijevanja goriva.

Utvrđivanje emisija N₂O

Godišnje emisije N₂O

Operater vrši praćenje emisija N₂O iz proizvodnje azotne kiseline koristeći kontinuirano mjerjenje emisija. Operater vrši praćenje emisije N₂O iz proizvodnje adipinske kiseline, kaprolaktama, glioksala i glioksilne kiseline koristeći metodologiju zasnovanu na mjerenu za smanjene emisije i metodu zasnovanu na računanju (na osnovu metodologije bilansa mase) za privremene pojave nesmanjenih emisija.

Za svaki izvor emisije gdje se primjenjuje kontinuirano mjerjenje emisija, ukupne godišnje emisije su zbir svih jednočasovnih emisija koristeći sljedeću formulu:

$$\text{Emisije } N_2O_{\text{godišnje}}[t] = \sum [Konc. N_2O_{\text{satna}}[\text{mg}/\text{Nm}^3] * \text{protok dimnog plina}_{\text{satni}}[\text{Nm}^3/\text{h}]] * 10^{-9}$$

Gdje je:

N₂O godišnje emisije = ukupne godišnje emisije N₂O iz izvora emisije u tonama N₂O;

N₂O koncsat = jednočasovne koncentracije N₂O u mg/Nm³ u toku dimnog gasa mjereno za vrijeme rada;

Tok dimnog gasa = tok dimnog gasa utvrđen u Nm³/h za svaku jednočasovnu koncentraciju.

Jednočasovne emisije N₂O

Operater računa godišnje prosječne jednočasovne emisije N₂O za svaki izvor na koji se primjenjuje kontinuirano mjerjenje emisije koristeći sljedeću jednačinu:

$$\text{Emisije } N_2O_{\text{satni prosjek}}[\text{kg}/\text{h}] = \frac{\sum Konc. N_2O_{\text{satna}}[\text{mg}/\text{Nm}^3] * \text{protok dimnog plina} [\text{Nm}^3/\text{h}] * 10^{-6}}{\text{Sati rada} [\text{h}]}$$

Gdje je:

N₂O = godišnje jednočasovne emisije N₂O u kg/h iz izvora;

N₂O = jednočasovne koncentracije N₂O u mg/Nm³ u toku dimnog gasa mjereno tokom rada;

tok dimnog gasa = tok dimnog gasa utvrđen u Nm³/h za svaku jednočasovnu koncentraciju.

Operater određuje jednočasovne koncentracije N₂O [mg/Nm³] u dimnom gasu iz svakog izvora emisije koristeći metodologiju zasnovanu na mjerenu na reprezentativnom mjestu, nakon korišćenja opreme za smanjenje NOx/N₂O, ako se vrši smanjenje. Operater primjenjuje tehnike kojima može da mjeri koncentracije N₂O svih izvora emisije i u uslovima smanjenja i bez smanjenja. Ako se pojave nesigurnosti u takvim periodima operater ih uzima u obzir u procjeni nesigurnosti.

Operater, prema potrebi, koriguje sva mjerena na osnovu suvog gasa i o njima izvještava.

Određivanje protoka dimnog gasa

Operater koristi metode za praćenje protoka dimnog gasa za mjerjenje toka dimnog gasa za praćenje emisija N₂O. Protok dimnog gasa se izračunava koristeći sljedeću formulu:

$$Vflue \text{ gas flow} [\text{Nm}^3/\text{h}] = Vair * (1 - O2, vazduh)/(1 - O2, dimni gas)$$

Gdje je:

Vair= Ukupni ulazni protok vazduha u Nm³/h u standardnim uslovima;

O2,air= Zapreminski udio O₂ u suvom vazduhu [= 0,2095];

O2,flue gas= Zapreminski udio O₂ u dimnom gasu.

Vair se računa kao zbir svih protoka vazduha koji ulaze u jedinicu za proizvodnju azotne kiseline.

Operater primjenjuje sljedeću formulu, osim ako nije drugačije utvrđeno u njegovom planu praćenja:

$$Vair = Vprim + Vsec + Vseal$$

Gdje je:

Vprim= primarni ulazni protok vazduha u Nm³/h u standardnim uslovima;

Vsec= sekundarni ulazni protok vazduha in Nm³/h u standardnim uslovima;

Vseal= zaptiveni ulazni protok vazduha u Nm³/h u standardnim uslovima.

Operater određuje *Vprim* kontinuiranim mjerjenjem protoka prije miješanja sa amonijakom. Operater određuje *Vsec* kontinuiranim mjerjenjem protoka uključujući slučaj kada se mjerjenje vrši prije jedinice za ponovno iskorišćenje toplove. Za *Vseal* operater uzima u obzir prečišćeni protok vazduha u okviru procesa proizvodnje azotne kiseline.

Za ulazne tokove vazduha koji čine kumulativno manje od 2,5 % ukupnog protoka vazduha, Agencija može da prihvati metode procjene za utvrđivanje brzine protoka tog vazduha koje predlaže operater na osnovu industrijskih najboljih praksi.

Operater dokazuje mjerjenjima u uobičajenim radnim uslovima da je izmjereni protok dimnog gasa dovoljno homogen da omogući predloženu metodu mjerjenja. Ako se ovim mjerjenjima potvrdi nehomogenost protoka, operater uzima to u obzir kada utvrđuje odgovarajuće metode praćenja i kada računa nesigurnost u emisijama N₂O.

Operater podešava sva mjerjenja na osnovu suvog gasa i o njima dosljedno izvještava.

Koncentracije kiseonika (O₂)

Operater mjeri koncentracije kiseonika u dimnom gasu ako je to neophodno za proračun protoka dimnog gasa u skladu sa monitoring protoka dimnog gasa za mjerjenje toka dimnog gasa za monitoring emisija N₂O. Operater ispunjava zahtjeve za mjerjenje koncentracije u skladu sa Prilogom 5. Pri utvrđivanju nesigurnosti emisija N₂O operater uzima u obzir nesigurnost mjerjenja koncentracije O₂.

Operater podešava sva mjerena na osnovu suvog gasa i o njima dosljedno izvještava.

Proračun emisija N₂O

Za određene periode nesmanjenih emisija N₂O iz proizvodnje adipinske kiseline, kaprolaktama, glioksala i glioksilne kiseline, uključujući nesmanjene emisije iz ventilacije iz bezbjednosnih razloga i kada ne uspije plan smanjenja emisija, kao i ako kontinuirano mjerjenje emisija N₂O nije tehnički izvodljivo, operater, ako od Agencije dobije saglasnost za konkretnu metodologiju, izračunava emisije N₂O koristeći metodologiju bilansa mase. Operater zasniva metodu računanja na maksimalnoj potencijalnoj stopi emisije N₂O iz hemijske reakcije do koje dolazi u to vrijeme i na periodu emisije.

Operater uzima u obzir nesigurnost u svim izračunatim emisijama za specifičan izvor emisije pri utvrđivanju godišnje prosječne jednočasovne nesigurnosti za izvor emisije.

Utvrđivanje proizvodnih stopa aktivnosti

Proizvodne stope računaju se koristeći dnevne izvještaje o proizvodnji i časovima rada.

Stopa uzorkovanja

Važeći jednočasovni prosjeci ili projekti za kraće referentne periode računaju se za:

- a) koncentraciju N₂O u dimnom gasu;
- b) ukupni protok dimnog gasa kada se mjeri neposredno i ako je to potrebno;
- c) sve tokove gase i koncentracije kiseonika koji su neophodni da se indirektno utvrdi ukupni tok gase.

C. Utvrđivanje godišnjeg ekvivalenta CO₂ – CO₂(e)

Operater konvertuje ukupne godišnje emisije N₂O iz svih izvora emisije, mjereno u tonama u tri decimalna mjesta, u godišnji CO₂(e) u zaokruženim tonama, koristeći sljedeću formulu i vrijednosti potencijala globalnog zagrijavanja (GWP):

$$\text{CO}_2(\text{e}) [\text{t}] = \text{N}_2\text{O godišnji} [\text{t}] * \text{GWP}_{\text{N}_2\text{O}}$$

Ukupni godišnji CO₂(e) koji generišu svi izvori emisija i sve direktnе emisije CO₂ iz drugih izvora emisija obuhvaćenih u dozvoli za gasove sa efektom staklene bašte dodaju se ukupnim godišnjim emisijama CO₂ koje generiše postrojenje i koriste se za izvještavanje i vraćanje emisionih jedinica.

O ukupnim godišnjim emisijama N₂O izvještava se u tonama sa tri decimalna mjesta i kao CO₂(e) u zaokruženim tonama.

Proizvodnja amonijaka

Oblast primjene

Operater uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: sagorijevanje goriva radi stvaranja toplove za preoblikovanje ili parcijalnu oksidaciju, goriva koja se koriste kao ulazni materijal u procesu proizvodnje amonijaka (preoblikovanje ili parcijalna oksidacija), goriva koja se koriste za druge procese sagorijevanja radi proizvodnje vruće vode ili pare.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija iz procesa sagorijevanja i iz goriva koji se koriste kao ulazni materijali u procesu primjenjuje se standardna metodologija.

Ako se CO₂ iz proizvodnje amonijaka koristi kao sirovina za proizvodnju ureje ili drugih hemikalija ili se prenosi iz postrojenja za bilo koju upotrebu, konkretna količina CO₂ uzima se u obzir u količini u kojoj je emitovana iz postrojenja koje proizvodi CO₂.

Proizvodnja rasutih organskih hemikalija

Oblast primjene

Operator uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: krekovanje (kataličko i nekatalitičko), preoblikovanje, parcijalnu ili potpunu oksidaciju, slične procese koji vode do emisija CO₂ iz ugljenika sadržanog u sirovini na bazi ugljovodonika, sagorijevanje otpadnih gasova i spaljivanje gase bakljama i spaljivanje goriva u ostalim procesima sagorijevanja.

Specifična pravila praćenja

Ako je proizvodnja rasutih organskih hemikalija tehnički integrisana u rafineriju mineralnog ulja, operater te instalacije primjenjuje odgovarajuće odredbe iz ovog Priloga.

Operator vrši praćenje emisija iz procesa sagorijevanja ako korišćena goriva nisu dio ili potiču iz hemijskih reakcija za proizvodnju rasutih organskih hemikalija pomoću standardne metodologije. U svim drugim slučajevima, operater može da vrši praćenje emisija iz proizvodnje rasutih organskih hemikalija korišćenjem metodologije bilansa mase ili standardne metodologije. Ako koristi standardnu metodologiju operater obrazloži Agenciji da izabrana metodologija obuhvata sve relevantne emisije koje bi bile obuhvaćene i metodologijom bilansa mase.

Za utvrđivanje sadržaja ugljenika po nivou 1 primjenjuju se referentni emisioni faktori iz Priloga 3. Za supstance koje nisu navedene u Prilogu 3, operater računa sadržaj ugljenika iz stehiometrijskog sadržaja ugljenika u čistoj supstanci i koncentraciji supstance u ulaznom ili izlaznom toku.

Proizvodnja vodonika i sintetskog gasa

Oblast primjene

Operator uključuje najmanje sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂: goriva koja se koriste u procesu proizvodnje vodonika ili sintetskog gasa (oblikovanje ili parcijalna oksidacija) i goriva koja se koriste za druge procese sagorijevanja uključujući u svrhu proizvodnje vruće vode ili pare. Proizvedeni sintetski gas obuhvata se kao tok izvora po metodologiji bilansa mase.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija iz procesa sagorijevanja i iz goriva koja se koriste kao ulazni materijal u procesu proizvodnje vodonika koristi se standardna metodologija u skladu sa specifičnim pravilima praćenja za emisije gasova iz procesa sagorijevanja.

Za praćenje emisija iz proizvodnje sintetskog gasa koristi se bilans mase. Za emisije iz odvojenih procesa sagorijevanja operater može da ih uključi u bilans mase ili da koristi standardnu metodologiju najmanje za jedan dio tokova izvora na načine prethodno utvrđene za ove metode, izbjegavajući izostavljanje ili dvostruko računanje emisija.

Ako se vodonik i sintetski gas proizvode u istom postrojenju, operater računa emisije CO₂ koristeći odvojene metodologije za vodonik i za sintetski gas ili koristeći jedan zajednički bilans mase.

Proizvodnja natrijum karbonata i natrijum bikarbonata

Oblast primjene

Izvori emisija i tokovi izvora za emisije CO₂ iz postrojenja za proizvodnju natrijum karbonata i natrijum bikarbonata obuhvataju:

- goriva koja se koriste za procese sagorijevanja, uključujući goriva koja se koriste u svrhu proizvodnje vruće vode ili pare;
- sirovine, uključujući gas nastao iz ventilacije iz procesa kalcinisanja krečnjaka, u mjeri u kojoj se ne koristi za karbonizaciju;
- otpadni gasovi od pranja ili filtriranja nakon karbonizacije, u mjeri u kojoj se ne koriste za karbonizaciju.

Specifična pravila praćenja

Za praćenje emisija iz proizvodnje natrijum karbonata i natrijum bikarbonata operater koristi bilans mase. Za emisije iz procesa sagorijevanja operater može da izabere da ih obuhvati u bilansu mase ili da koristi standardnu metodologiju za najmanje jedan dio tokova izvora, izbjegavajući svako izostavljanje ili dvostruko računanje emisija.

Ako se CO₂ iz proizvodnje natrijum karbonata koristi za proizvodnju natrijum bikarbonata za količinu CO₂ koja se koristi za proizvodnju natrijum bikarbonata od natrijum karbonata smatra se da je emitovana iz postrojenja koje proizvodi CO₂.

Određivanje emisija gasova uslijed hvatanja CO₂ za transport i geološko skladištenje na lokaciji za skladištenje za koju je izdata dozvola na osnovu propisa kojim se uređuju ruderstvo i geološka istraživanja

Oblast primjene

Hvatanje CO₂ može da se sproveđe u namjenskom postrojenju za hvatanje koje prima CO₂ prenosom iz jedne ili više drugih postrojenja ili u istom postrojenju koje obavlja aktivnosti u kojima se proizvodi CO₂ koji se hvata na osnovu iste GHG dozvoleSvi djelovi postrojenja koji su povezani s hvatanjem CO₂, međuskladištenjem i prenosom u mrežu za prevoz CO₂ odnosno do lokacije za geološko skladištenje emisija gasova sa efektom staklene baštice CO₂ moraju biti obuhvaćeni GHG dozvolom i uzeti u obzir u planu praćenja koji je njen sastavni dio. U slučaju da postrojenje obavlja druge djelatnosti obuhvaćene propisom o djelatnostima donesenim u skladu sa zakonom o smanjenju emisija gasova sa efektom staklene baštice, emisije iz tih djelatnosti prate se u skladu s odgovarajućim odjeljcima ovog Priloga.

Operater aktivnosti za hvatanje CO₂ uključuje barem sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂:

- CO₂ koji se prenosi u postrojenje za hvatanje;
- sagorijevanje i druge povezane aktivnosti u postrojenju u vezi sa aktivnošću hvatanja, uključujući korišćenje goriva i ulaznog materijala.

B. Kvantifikovanje prenesenih i ispuštenih količina CO₂

B.1. Kvantifikovanje na nivou postrojenja

Operater računa emisije uzimajući u obzir potencijalne emisije CO₂ iz svih relevantnih procesa u kojima nastaju emisije u postrojenju, kao i količinu CO₂ koja se hvata i prenosi u prevoznu mrežu, koristeći sljedeću formulu:

$$E_{\text{postrojenje za hvatanje}} = T_{\text{ulaz}} + E_{\text{bez hvatanja}} - T_{\text{za skladištenje}}$$

Gdje su:

Epostrojenje za hvatanje = ukupne emisije gasova sa efektom staklene baštne postrojenja za hvatanje;

Tulaz = količina CO2 prenesena u postrojenje za hvatanje,

Ebez hvatanja = emisije iz postrojenja pod pretpostavkom da se CO2 ne hvata, što znači zbir emisija iz svih drugih aktivnosti postrojenja, za koja se vrši praćenje u skladu s odgovarajućim odjeljcima Priloga 3 ovog pravilnika;

Tza skladištenje = količina CO2 prenesena u prevoznu mrežu odnosno na lokaciju za skladištenje,

U slučajevima kad se hvatanje CO2 sprovodi u istom postrojenju koja emituje CO2, operater za Tulaz uzima vrijednost nula.

U slučaju čistih postrojenja za hvatanje, operater za Ebez hvatanja uzima količinu emisija iz izvora različitih od CO2 koji se prenosi u postrojenje za hvatanje.

U slučaju čistih postrojenja za hvatanje, operater postrojenja koja prenosi CO2 u postrojenje za hvatanje oduzeće iznos Tulaz od emisija vlastitog postrojenja.

Određivanje emisija gasova transportovanog CO2 cjevovodom radi geološkog skladištenja na lokaciju za skladištenje za koju je izdata dozvola na osnovu propisa kojim se uređuje ruderstvo i geološka istraživanja

Oblast primjene

Granice za praćenje i izvještavanje o emisijama CO2 transportovanog cjevovodom utvrđene su u emisionoj dozvoli transportne mreže koja obuhvata sve pomoćne pogone koji su funkcionalno povezani s prevoznom mrežom, uključujući kompresorske stanice i grijanje. Svaka transportna mreža ima najmanje jednu početnu tačku i jednu krajnju tačku, od kojih je svaka povezana s drugim postrojenjima koja sprovode barem jednu od aktivnosti: hvatanja, transporta ili geološkog skladištenja CO2. Početna i krajnja tačka mogu da obuhvate bifurkacije transportne mreže i nacionalne granice. Početna i krajnja tačka i postrojenja s kojima su spojene utvrđene su u emisionoj dozvoli.

Operater razmatra barem sljedeće potencijalne izvore emisija CO2 sagorijevanje i drugi procesi u postrojenjima koja su funkcionalno povezana s prevoznom mrežom, uključujući kompresorske stanice, fugitivne emisije iz transportne mreže; ispuštenje emisije iz transportne mreže; i emisije zbog propuštanja u transportnoj mreži.

Metodologije kvantifikacije CO2

Operater transportne mreže određuje emisije koristeći jednu od sljedećih metoda:

- a) metoda A (ukupan bilans mase svih ulaznih i izlaznih tokova);
- b) metoda B (zaseban praćenje izvora emisija).

Kod bira metode A ili metode B operater na zadovoljavajući način dokazuje Agenciji da će izabranom metodologijom dobiti pouzdanije rezultate uz manju nesigurnost ukupnih emisija, uz primjenu najbolje raspoložive tehnologije i znanja u trenutku podnošenja zahtjeva za izдавanje emisione dozvole i odobrenje plana praćenja, i da pritom neće nastati neopravданo visoki troškovi. Ako je izabrana metoda B operater na zadovoljavajući način dokazuje nadležnom organu da ukupna godišnja nesigurnost emisija gasova sa efektom staklene baštne operaterove transportne mreže ne prelazi 7,5 %.

Operater transportne mreže koji koristi metodu B ne dodaje svom proračunatom nivou emisija CO2 primljen iz drugog postrojenja na osnovu dozvole za emisiju gasova, niti od svog proračunatog nivoa emisija oduzima CO2 koji se prenosi u drugo postrojenje na osnovu dozvole za emisiju gasova.

Operater transportne mreže koristi metodu A za provjeru rezultata metode B barem jednom godišnje

U svrhu i provjere operater može da koristi niže nivoe za primjenu metode A.

B.1. Metoda A

Operater utvrđuje emisije u skladu sa sljedećom formulom:

$$Emisije [tCO_2] = E_{\text{vlastita delatnost}} + \sum_i T_{IN,i} - \sum_j T_{OUT,j}$$

Gdje su:

Emisije = ukupne emisije CO2 iz transportne mreže [tCO2];

Elastita delatnost = emisije iz vlastite delatnosti transportne mreže, što znači emisije koje ne potiču od prevezelog CO2, uključujući emisije iz goriva korišćenog u kompresorskim stanicama, koje se prate u skladu s odgovarajućim odjeljcima Aneksa III;

$T_{IN,i}$ = količina CO2 prenesena u prevoznu mrežu na ulaznoj tački i;

$T_{OUT,j}$ = količina CO2 prenesena u prevoznu mrežu na ulaznoj tački j,

B.2. Metoda B

Operater utvrđuje emisije uzimajući u obzir potencijalne emisije CO2 iz svih relevantnih procesa u kojima nastaju emisije u postrojenju kao i količinu CO2 koja je uhvaćena i prenesena u prevoznu mrežu pomoću sljedeće formule:

$$\text{Emisije [tCO2]} = \text{CO2 fugitivni} + \text{CO2 ispušteni} + \text{CO2 propuštanja} + \text{CO2 postrojenja}$$

Gdje su:

Emisije = ukupne emisije CO2 iz transportne mreže [tCO2];

CO2 fugitivni = količina fugitivnih emisija [tCO2] od CO2 koji se prevozi u transportnoj mreži, uključujući emisije iz zaptivki, ventila, srednjih kompresorskih stanica i objekata za međuskladištenje;

CO2 ispušteni = količina ispuštenih emisija [tCO2] od CO2 koji se prevozi u transportnoj mreži;

CO2 propuštanja = količina CO2 [tCO2] koja se prevozi u transportnoj mreži i koja se emituje kao posljedica zakazivanja jedne ili više komponenti transportne mreže;

CO2 postrojenja = količina CO2 [tCO2] od sagorijevanja i drugih procesa koji su funkcionalno povezani s prevozom cevovodom u transportnoj mreži i za koji se vrši praćenje.

B.2.1. Fugitivne emisije iz transportne mreže

Operater uzima u obzir fugitivne emisije iz bilo koje od sljedećih vrsta opreme:

- a) zaptivke;
- b) mjerni instrumenti;
- c) ventilii;
- d) srednje kompresorske stanice;

e) objekti za međuskladištenje.

Operater na početku rada, a najkasnije do kraja prve godine izvještavanja od početka rada transportne mreže, utvrđuje prosječne emisione faktore EF (izraženo u g CO₂/jedinica vremena) po komadu opreme po događaju ako se mogu očekivati fugitivne emisije Operater te faktore preispituje najmanje svakih 5 godina u svjetlu najboljih raspoloživih tehnika i znanja.

Operater računa fugitivne emisije množenjem broja komada opreme u svakoj kategoriji emisionim faktorom i sabiranjem dobijenih rezultata po kategorijama, kako je prikazano u sljedećoj jednačini:

$$\text{fugitivne emisije } [t\text{CO}_2] = \left(\sum_{\text{kategorija}} EF [g\text{CO}_2/\text{događaj}] \times \text{broj događaja} \right) / 1\ 000\ 000$$

Broj događaja je broj komada date opreme po kategoriji, pomnožen s brojem vremenskih jedinica godišnje.

B.2.2. Emisije zbog curenja

Operater transportne mreže dokazuje cjelovitost mreže putem reprezentativnih (prostornih i vremenskih) podataka o temperaturi i pritisku Ako podaci ukazuju na to da je došlo do curenja operater proračunava količinu CO₂ koja je iskrena koristeći prikladnu metodologiju dokumentovanu u planu praćenja, na osnovu smjernica najbolje industrijske prakse, uključujući na osnovu razlika temperature i pritiska u odnosu na prosječne vrijednosti pritiska i temperature za cjelovitu mrežu.

B.2.3. Ispuštene emisije

Operater u planu praćenja daje analizu mogućih slučajeva emisija, uključujući i za potrebe održavanja i vanrednih stanja, i navodi prikladnu dokumentovanu metodologiju za proračunavanje ispuštene količine CO₂ na osnovu smjernica najbolje industrijske prakse.

Geološko skladištenje CO₂ na lokacijama za skladištenje dozvoljenima propisom kojim se uređuje ruderstvo i geološka istraživanja

Oblast primjene

Agencija utvrđuje granice praćenja i izvještavanja o emisijama iz geološkog skladištenja CO₂ na osnovu razgraničenja lokacije za skladištenje i skladišnog kompleksa, kako je utvrđeno u dozvoli izdatoj na osnovu propisa kojim se uređuje ruderstvo i geološka istraživanja Ako se utvrde propuštanja iz skladišnog kompleksa koja dovode do emisija odnosno oslobođanja CO₂ u vodenim stubom, operater bez odlaganja:

- a) obavještava nadležni organ;
- b) uključuje propuštanje kao izvor emisije predmetnog postrojenja;
- c) vrši praćenje i izvještava o emisijama.

Operater uklanja konkretno ispuštanje kao izvor emisije iz plana praćenja i prestaje da vrši praćenje i izvještava o tim emisijama, tek nakon što preduzme korektivne mjeru u skladu sa propisom kojim se uređuje ruderstvo i geološka istraživanja i nakon što se te emisije ili oslobođanje u vodenim stubom zbog tog propuštanja ne mogu više detektovati.

Operater aktivnosti geološkog skladištenja uzima u obzir barem sljedeće potencijalne izvore emisija CO₂:

- korišćenje goriva u kompresorskim stanicama i drugih aktivnosti koje uključuju sagorijevanje, npr. vlastite elektrane; ispuštanje iz utiskivanja i postupaka poboljšanog crpljenja ugljovodonika;
- fugitivne emisije iz utiskivanja;
- CO₂ koji ističe kod postupaka poboljšanog crpljenja ugljovodonika; i
- curenja.

B. Kvantifikacija emisija CO₂

Operater aktivnosti geološkog skladištenja ne dodaje svojim proračunatim nivojem emisija CO₂ primljen iz drugih postrojenja niti od svog proračunatog nivoa emisija oduzima CO₂ koji se geološki skladište na lokaciji za skladištenje ili koji se prenosi u drugo postrojenje.

Operater utvrđuje ispuštene emisije i fugitivne emisije na sljedeći način:

$$CO_2 \text{ emitovan } [t\text{CO}_2] = V\text{CO}_2 [t\text{CO}_2] + F\text{CO}_2 [t\text{CO}_2]$$

Gdje su:

$$V\text{CO}_2 = \text{ispuštena količina CO}_2;$$

$$F\text{CO}_2 = \text{količina CO}_2 \text{ iz fugitivnih emisija.}$$

Operater utvrđuje V CO₂ koristeći metodologije na osnovu mjerena.

Odstupajući od prve rečenice i nakon saglasnosti Agencije, operater može u plan praćenja uključiti odgovarajuću metodologiju za utvrđivanje V CO₂ na osnovu najbolje industrijske prakse, ako bi primjena metodologija na osnovu mjerena dovela do neopravданo visokih troškova.

Operater smatra F CO₂ jednim izvorom, što znači da se zahtijevi da nesigurnost povezani s nivoima primenjuju na ukupnu vrijednost umjesto na pojedinačne tačke emisije Operater u planu praćenja daje analizu mogućih izvora fugitivnih emisija i navodi prikladnu dokumentovanu metodologiju za proračunavanje odnosno mjerene količine F CO₂ na osnovu smjernica najbolje industrijske prakse. Za utvrđivanje F CO₂ operater može da koristi podatke za postrojenje za utiskivanje koji su prikupljeni u skladu sa propisom kojim se uređuje ruderstvo i geološka istraživanja, ako su oni u skladu sa zahtjevima ovog pravilnika.

B.2. Ispuštene emisije i fugitivne emisije iz postupaka poboljšanog crpljenja ugljovodonika

Operater uzima u obzir sljedeće potencijalne dodatne izvore emisija iz postupaka poboljšanog crpljenja ugljovodonika:

- a) jedinice za odvajanje nafte i gasa i instalacija za recikliranje gase, gdje mogu nastati fugitivne emisije CO₂;
- b) dimnjak baklje, gdje mogu nastati emisije zbog primjene sistema kontinuiranog pročišćavanja i tokom otpuštanja pritiska postrojenja za proizvodnju ugljovodonika;
- c) sistem za izdvajanje CO₂, koji se koristi kako visoke koncentracije CO₂ ne bi ugasile baklju.

Operater utvrđuje fugitivne emisije ili ispušteni CO₂ u skladu sa tačkom B.1.

Operater utvrđuje emisije iz dimnjaka baklje koje se utvrđuju u skladu s pododeljkom D., uzimajući u obzir CO₂ koji može biti sadržan u gasu koji se spaljuju.

Propuštanje iz skladišnog kompleksa

Emisije i oslobođanje u vodenim stubom kvantificuju se na sljedeći način:

$$CO_2 \text{ emitirani } [t\text{CO}_2] = \sum_{T_{start}}^{T_{end}} L\text{CO}_2 [t\text{CO}_2/d]$$

Gdje su:

L CO₂ = masa CO₂ koja se emituje odnosno oslobođa po kalendarskom danu zbog propuštanja u skladu sa sljedećim:

- a) za svaki kalendarski dan praćenja propuštanja, operater proračunava L_{CO2} kao prosječnu vrijednost mase koja ističe po času [tCO2/h] puta 24;
- b) operater utvrđuje masu koja ističe po času u skladu s odredbama odobrenog plana praćenja za lokaciju za predmetno skladištenje i propuštanje;
- c) operater uzima da je dnevna masa koja je istekla u svakom kalendarskom danu pre početka praćenja jednaka dnevnoj masi koja je istekla prvoga dan praćenja, pri čemu treba sprječiti potcenjivanje vrijednosti;

Tstart= najkasniji od sljedećih datuma:

- a) najkasniji datum kada nisu zabilježene emisije odnosno oslobađanje CO2 u vodenim stubima izvora koji se posmatra;
- b) datum kad je započelo utiskivanje CO2;
- c) drugi datum, ako se može na zadovoljavajući način dokazati Agenciji da emisija odnosno oslobađanje u vodenim stubima nije započela pre toga datuma.

Tend= datum do kojeg su preduzete korektivne mjere na osnovu propisa kojim se uređuje rudarstvo i geološka istraživanja i više se ne bježe emisije odnosno oslobađanje CO2 u vodenim stubima.

Agencija se može saglasiti sa korišćenjem drugih metoda za kvantifikovanje emisija odnosno oslobađanja CO2 u vodenim stubima kod propuštanja ako operater na zadovoljavajući način dokaže Agenciji da takve metode osiguravaju veću tačnost od metodologije utvrđene u ovom pododjeljku.

Operater kvantificiše količinu emisija koje su istekle iz skladišnog kompleksa kod svakog slučaja propuštanja tako da najviša ukupna nesigurnost tokom perioda izvještavanja iznosi 7,5%. Ako ukupna nesigurnost primjenjene metodologije kvantifikovanja prelazi 7,5%, operater primjenjuje usklađivanje kako slijedi:

$CO2_{prijavljeni} [t\ CO2] = CO2_{kvantifikovani} [t\ CO2] * (1 + (\text{nesigurnosni sistem} [\%]/100) - 0,075)$

Gdje su:

$CO2_{prijavljeni}$ = količina CO2 koja se navodi u godišnjem izveštaju o emisijama za predmetni slučaj propuštanja;

$CO2_{kvantifikovani}$ = količina CO2 utvrđena primjenjenom metodologijom kvantifikovanja za predmetni slučaj propuštanja;

nesigurnostsistem = nivo nesigurnosti povezan s primjenjenom metodologijom kvantifikovanja za predmetni slučaj propuštanja.

METODOLOGIJE NA OSNOVU MJERENJA

Definicije nivoa za metodologije na osnovu mjerjenja

Metodologije na osnovu mjerena odobravaju se u skladu sa nivoima sa sljedećim maksimalno dozvoljenim nesigurnostima za godišnje prosječne jednočasovne emisije izračunate u skladu sa jednačinom 2 koja je data u ovom Prilogu.

Tabela 1. Nivoi za SKME (maksimalno dozvoljena nesigurnost za svaki nivo)

	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Nivo 4
Izvori emisija CO ₂	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %
Izvori emisija N ₂ O	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	n.p.*
Transfer CO ₂	± 10 %	± 7,5 %	± 5 %	± 2,5 %

Napomena:

* n.p. znači nije primjenjivo

Minimalni zahtjevi

Tabela 2. Minimalni zahtjevi za metodologije zasnovane na mjerenu

Gas sa efektom staklene bašte	Traženi minimalni nivo		
	A kategorija	B kategorija	C kategorija
CO ₂	2	2	3
N ₂ O	2	2	3

Utvrđivanje emisije gasova sa efektom staklene bašte koristeći metodologiju na osnovu mjerena

Jednačina 1. Proračun godišnjih emisija gasova

$$\text{GHG}_{\text{tot ann}}[t] = \sum_{i=1}^{\text{vreme rada}} \text{GHG conc}_{\text{hourly } i} * \text{protok dimnog gasa}_i * 10^{-6} [\text{t/g}]$$

Gdje je:

GHG conc_{hourly}= jednočasovne koncentracije emisije gasova u g/Nm³ u toku dimnog gasa mjereno za vrijeme rada;
Protok dimnog gasa = protok dimnog gasa u Nm³ za svaki čas.

Jednačina 2. Utvrđivanje prosječnih jednočasovnih koncentracija

$$\text{GHG emissions}_{\text{av hourly}} = \frac{\sum \text{GHG conc}_{\text{hourly}} [\text{g/Nm}^3] * \text{protok dimnog gasa} [\text{Nm}^3/\text{h}]}{\text{Vreme rada} * 1000}$$

Gdje je:

GHG emissions_{av hourly}= godišnje prosječne jednočasovne emisije u kg/h sa izvora;
GHG conc_{hourly}= jednočasovne koncentracije emisija u g/Nm³ u protoku dimnog gasa mjereno za vreme rada;
Protok dimnog gasa = Protok dimnog gasa u Nm³ za svaki čas.

Proračun koncentracije koristeći indirektno mjerjenje koncentracije

Jednačina 3. Proračun koncentracije

$$\text{Koncentracija GHG [%]} = 100\% - \sum_i \text{koncentracija komponenata}_i [\%]$$

Zamjena za podatke o koncentraciji koji nedostaju za metodologije na osnovu mjerena

Jednačina 4. Zamjena za podatke koji nedostaju za metodologije na osnovu mjerena

$$C_{\text{subst}}^* = \bar{C} + 2\sigma_C$$

Gdje je:

\bar{C} =Aritmetička sredina koncentracije specifičnog parametra u toku cijelog perioda izvještavanja ili, u slučaju kada važe posebne okolnosti kad dođe do gubitka podataka, odgovarajući period koji odražava te posebne okolnosti;
 σ_C =Najbolja procjena standardnog odstupanja od koncentracije specifičnog parametra u izvještajnom periodu ili u slučaju kada važe posebne okolnosti kada dođe do gubitka podataka, odgovarajući period koji odražava te posebne okolnosti.

109.

Na osnovu člana 72 stav 2 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 64/17, 44/18, 63/18 i 82/20), Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donijelo je

**PRAVILNIK
O IZMJENI PRAVILNIKA O TEHNIČKIM ZAHTJEVIMA ZA ZIDANE
KONSTRUKCIJE**

Član 1

U Pravilniku o tehničkim zahtjevima za zidane konstrukcije („Službeni list CG”, br. 18/18, 40/19, 41/20 i 71/21) u članu 14 stav 3 riječi: „Pravilnik o tehničkim mjerama i uslovima za izvođenje zidova zgrada („Službeni list SFRJ”, broj 17/70),” zamjenjuju se riječima: „Pravilnik o tehničkim normativima za zidane zidove („Službeni list SFRJ”, broj 87/91).”.

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 1010-333/22-90/4

Podgorica, 24. januara 2022. godine

Ministar,
prof. dr **Ratko Mitrović**, s.r.

110.

Na osnovu Amandmana IX stav 1 tačka 6 Ustava Crne Gore („Sl.list CG”, broj 1/07 i 38/13), člana 105 stav 2, 3 i 4 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama („Sl.list CG”, br. 11/15 , 28/15 i 42/18), Sudski savjet je na II sjednici, održanoj 21. i 24.01.2022. godine, donio

ODLUKU

Ljiljani Karadžić, sudiji Osnovnog suda u Nikšiću, prestala je sudska funkcija 21.01.2022. godine.

Obrazloženje

Vukota Vujačić, predsjednik Osnovnog suda u Nikšiću je obavijestio Sudski savjet da sudija tog suda Ljiljana Karadžić ispunjava uslove za starosnu penziju iz člana 17 st. 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, odnosno da navršava 64 godine života.

Sudski savjet je na II sjednici, održanoj 21. i 24.01.2022. godine, shodno ingerencijama iz Amandmana IX stav 1 tačka 6 Ustava Crne Gore i člana 105 stav 2 Zakona o Sudskom savjetu i sudijama, konstatovao prestanak funkcije Ljiljani Karadžić, sudiji Osnovnog suda u Nikšiću.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu.

Broj: 01-7799/21-1
Podgorica, 24.01.2022. godine

Predsednica
prof. dr **Vesna Simović Zvicer**, s.r.

111.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9, a u vezi sa čl. 76 stav 2, 77 stav 7, 80 stav 1, 81 stav 11, 87 stav 2, 89 stav 6 i 90 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12, 30/17 i 82/20), uz prethodnu saglasnost Ministarstva kapitalnih investicija, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

**PRAVILNIK
O IZMJENAMA I DOPUNAMA PRAVILNIKA O
KONTINUIRANOJ PLOVIDBENOSTI VAZDUHOPLOVA
I VAZDUHOPLOVNih PROIZVODA, DJELOVA I UREĐAJA I O ODOBRAVANjU
ORGANIZACIJA I OSOBLjA KOJI OBAVLjAJU OVE POSLOVE**

Član 1

U Pravilniku o kontinuiranoj plovidbenosti vazduhoplova i vazduhoplovnih proizvoda, djelova i uređaja i o odobravanju organizacija i osoblja koji obavljaju ove poslove („Službeni list CG”, br. 57/15, 69/15, 32/19, 108/20, 33/21 i 116/21), u Prilogu 5 član 4 st. 2, 4 i 5 rok važenja odobrenja organizacija uključenih u kontinuiranu plovidbenost koja se izdaju u skladu sa zahtjevima Odjeljka F i Odjeljka G Aneksa I (Dio-M) i rok usaglašavanja sa Aneksom Vd (Dio-CAO) i Aneksom Vc (Dio-CAMO), koji je utvrđen do 1. februara 2022. godine, utvrđuje se do 24. marta 2023. godine.

Član 2

U prilogu 7 član 4 st. 2, 4 i 5 rok važenja odobrenja organizacija uključenih u kontinuiranu plovidbenost koja se izdaju u skladu sa zahtjevima Odjeljka F i Odjeljka G Aneksa I (Dio-M) i rok usaglašavanja sa Aneksom Vd (Dio-CAO) i Aneksom Vc (Dio-CAMO), koji je utvrđen do 24. septembra 2021. godine, utvrđuje se do 24. marta 2023. godine.

Član 3

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 01/2-040/22-68/6
Podgorica, 25.01.2022. godine

Direktor
Zoran Maksimović, s.r.

112.

Na osnovu člana 23 Ugovora o potvrđivanju kontinuiteta pružanja vazduhoplovnih usluga u vazdušnim prostorima Crne Gore i Srbije, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENJU ČLANA SKUPŠTINE
„KONTROLA LETENJA SRBIJE I CRNE GORE“ D.O.O.**

Razrješava se član Skupštine „Kontrola letenja Srbije i Crne Gore“ d.o.o. Zoran Kostić, raniji generalni direktor Direktorata za vazdušni saobraćaj u ranijem Ministarstvu saobraćaja i pomorstva.

Broj: 04-6506/2-21
Podgorica, 26. januara 2022. godine

**Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr Zdravko Krivokapić, s.r.**

113.

Na osnovu člana 23 Ugovora o potvrđivanju kontinuiteta pružanja vazduhoplovnih usluga u vazdušnim prostorima Crne Gore i Srbije, Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O IMENOVANJU ČLANA SKUPŠTINE
„KONTROLA LETENJA SRBIJE I CRNE GORE“ D.O.O.**

Za člana Skupštine „Kontrola letenja Srbije i Crne Gore“ d. o. o. imenuje se Žarko Koprivica, diplomirani pravnik u Ministarstvu kapitalnih investicija.

Broj: 04-6506/3-21
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

114.

Na osnovu člana 51 stav 2 Zakona o državnim nagradama („Službeni list CG”, broj 17/19), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU ŽIRIJA ZA DODJELU NAGRADE
PETAR LUBARDA**

1. Razrješava se Žiri za dodjelu nagrade Petar Lubarda, imenovan Rješenjem Vlade Crne Gore broj 07-5190/3 od 1. novembra 2018. godine, zbog prestanka sa radom u skladu sa članom 51 stav 2 Zakona o državnim nagradama, u sastavu:

- 1) Aleksandar Čilikov, istoričar umjetnosti, predsjednik,
- 2) Filip Janković, istaknuti kulturni stvaralac, likovni umjetnik, član,
- 3) Svetlana Racanović, istoričarka umjetnosti, članica,
- 4) Jelena Tomašević, slikarka, članica i
- 5) Aldemar Ibrahimović, slikar, član.

Broj: 04-61/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

115.

Na osnovu člana 33 Zakona o državnim nagradama („Službeni list CG”, broj 17/19), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANJU ŽIRIJA ZA DODJELU DRŽAVNE NAGRADE PETAR LUBARDA

1. Imenuje se Žiri za dodjelu državne nagrade Petar Lubarda, u sastavu:
 - 1) Mirko Toljić, likovni umjetnik, predsjednik,
 - 2) Milica Bezmarević, istoričarka umjetnosti, članica,
 - 3) Predrag Milačić, likovni umjetnik, član,
 - 4) Ivana Radovanović, likovna umjetnica, članica i
 - 5) Dino Karailo, likovni umjetnik, član.
2. Žiri iz tačke 1 ovog rješenja imenuje se na period od godinu dana.
3. Predsjedniku i članovima Žirija pripada naknada za rad u jednokratnom iznosu od devet (9) obračunskih vrijednosti koeficijenta u bruto iznosu od 90,00 eura.

Broj: 04-62/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

116.

Na osnovu člana 35 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21) i člana 60 stav 1 alineja 4, a u vezi sa članom 134 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU MANDATA POMOĆNIKA DIREKTORA
UPRAVE ZA ŽELjEZNICE

Demiru Nurkoviću, pomoćniku direktora Uprave za željeznice, prestaje mandat zbog neispunjavanja uslova za obavljanje poslova navedenog radnog mjesta, a shodno Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave za željeznice, broj: 01-100/21-630/1 od 31.12.2021. godine.

Broj: 04-153/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

117.

Na osnovu člana 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O ODREĐIVANJU VRŠIOCA DUŽNOSTI POMOĆNIKA DIREKTORA UPRAVE ZA
ŽELJEZNICE

Za vršioca dužnosti pomoćnika direktora Uprave za željeznice određuje se Milorad Nikić, diplomirani inženjer saobraćaja, do postavljenja pomoćnika direktora ove uprave u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Broj: 04-154/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

118.

Na osnovu člana 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O ODREĐIVANJU VRŠIOCA DUŽNOSTI DIREKTORA
UPRAVE JAVNIH RADOVA**

Za vršioca dužnosti direktora Uprave javnih radova određuje se Boro Lučić, magistar primijenjenih umjetnosti u pomorskim inspekcijskim i vještačenjima, dosadašnji vršilac dužnosti, do imenovanja direktora ove uprave u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Broj: 04-165/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

119.

Na osnovu člana 32 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), a u vezi sa članom 57 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENJU GENERALNE DIREKTORICE
DIREKTORATA ZA INVESTICIJE, JAVNE NABAVKE, FINANSIJE,
RAČUNOVODSTVO I NADZOR INVESTICIJA I JAVNIH NABAVKI U
ORGANIMA DRŽAVNE UPRAVE U MINISTARSTVU PROSVJETE, NAUKE,
KULTURE I SPORTA

1. Za generalnu direktoricu Direktorata za investicije, javne nabavke, finansije, računovodstvo i nadzor investicija i javnih nabavki u organima državne uprave u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta postavlja se Dragana Stanović, diplomirani ekonomista, dosadašnja vršiteljka dužnosti generalne direktorice ovog direktorata.

2. Imenovana je dužna da položi stručni ispit za rad u državnim organima u roku od jedne godine od dana donošenja ovog rješenja.

Broj: 04-170/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

120.

Na osnovu člana 32 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), a u vezi sa članom 57 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENJU GENERALNE DIREKTORICE
DIREKTORATA ZA UNUTRAŠNjU REVIZIJU I NADZOR ORGANA DRŽAVNE
UPRAVE U MINISTARSTVU PROSVJETE, NAUKE, KULTURE I SPORTA

Za generalnu direktoricu Direktorata za unutrašnju reviziju i nadzor organa državne uprave u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta postavlja se Slavica Drašković, magistar menadžmenta u pomorstvu, dosadašnja vršiteljka dužnosti generalne direktorice ovog direktorata.

Broj: 04-169/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

121.

Na osnovu člana 32 stav 2 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), a u vezi sa članom 57 stav 1 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O POSTAVLjENJU GENERALNOG DIREKTORA
DIREKTORATA ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, PROGRAMIRANjE I
IMPLEMENTACIJU EU FONDOVA I MEĐUNARODNU SARADNjU U
MINISTARSTVU
PROSVJETE, NAUKE, KULTURE I SPORTA

1. Za generalnog direktora Direktorata za evropske integracije, programiranje i implementaciju EU fondova i međunarodnu saradnju u Ministarstvu prosvjete, nauke, kulture i sporta postavlja se Goran Drobnjak, profesor engleskog jezika i književnosti, dosadašnji vršilac dužnosti generalnog direktora ovog direktorata.

2. Imenovani je dužan da položi stručni ispit za rad u državnim organima u roku od jedne godine od dana donošenja ovog rješenja.

Broj: 04-168/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

122.

Shodno članu 35 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), a u vezi sa članom 60 stav 1 alineja 5 i članom 60a Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENju DIREKTORA ZAVODA ZA ŠKOLSTVO

Razrješava se Rešad Sijarić, profesor geografije, dužnosti direktora Zavoda za školstvo.

Broj: 04-172/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

123.

Na osnovu člana 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O ODREĐIVANju VRŠITELjKE DUŽNOSTI
DIREKTORICE ZAVODA ZA ŠKOLSTVO**

Za vršiteljku dužnosti direktorice Zavoda za školstvo određuje se Biljana Joksimović, master učiteljica, do imenovanja direktora ovog zavoda u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Broj: 04-173/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

124.

Na osnovu člana 107 stav 1, a u vezi sa članom 97 stav 1 tačka 2 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list CG”, br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21 i 145/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU UPRAVNOG ODBORA
JU DOM STARIH „NIKŠIĆ“

Razrješava se Upravni odbor JU Dom starih „Nikšić“, prije isteka mandata, zbog postupanja suprotno zakonu i statutu ustanove, u sastavu:

- Marija Perović, predstavnica osnivača, predsjednica,
- Radoš Šućur, predstavnik osnivača, član i
- Maja Marojević, predstavnica korisnika, članica.

Broj: 04-174/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

125.

Na osnovu člana 107 stav 1 Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list CG”, br. 27/13, 1/15, 42/15, 47/15, 56/16, 66/16, 1/17, 31/17, 42/17, 50/17, 59/21 i 145/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANjU UPRAVNOG ODBORA JU DOM STARIH „NIKŠIĆ“

Imenuje se Upravni odbor JU Dom starih „Nikšić”, u sastavu:

- Zdravko Zečević, predstavnik osnivača, predsjednik,
- Rajko Vučetić, predstavnik osnivača, član i
- Ivanka Marković, predstavnica korisnika, članica.

Broj: 04-174/3

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

126.

Na osnovu člana 22 Uredbe o Vladi Crne Gore („Službeni list CG”, br. 80/08, 14/17 i 28/18) i člana 5 Odluke o Nacionalnom savjetu za borbu protiv korupcije na visokom nivou („Službeni list CG”, br. 125/20, 11/21 i 34/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENJU ČLANA NACIONALNOG SAVJETA ZA BORBU PROTIV
KORUPCIJE NA VISOKOM NIVOУ

Razrješava se član Nacionalnog savjeta za borbu protiv korupcije na visokom nivou Stevo Muk, zbog podnošenja ostavke.

Broj: 04-175/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

127.

Na osnovu člana 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O ODREĐIVANjU VRŠITELjKE DUŽNOSTI POMOĆNICE GENERALNOG
SEKRETARA VLADE CRNE GORE

Za vršiteljku dužnosti pomoćnice generalnog sekretara Vlade Crne Gore - rukovoditeljke Sektora za poslove Vlade određuje se Tijana Ivančević, spec. sci. pravnih nauka, dosadašnja vršiteljka dužnosti, do postavljenja pomoćnika generalnog sekretara Vlade Crne Gore - rukovodioca ovog sektora u skladu sa zakonom, a najduže do šest mjeseci.

Broj: 04-151/2

Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

128.

Na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

**R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENjU DRŽAVNOG SEKRETARA U
MINISTARSTVU EKOLOGIJE, PROSTORNOG PLANIRANjA I URBANIZMA**

Razrješava se prof. dr Danilo Mrdak dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma.

Broj: 04-7031/2-21
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

129.

Shodno članu 61 st. 1 i 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima („Službeni list CG”, br. 2/18, 34/19 i 8/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O PRESTANKU VRŠENjA DUŽNOSTI
V.D. GENERALNOG DIREKTORA DIREKTORATA ZA BLOCKCHAIN I
KRIPTOVALUTE U MINISTARSTVU FINANSIJA I SOCIJALNOG STARANjA

Andreju Miloviću, vršiocu dužnosti generalnog direktora Direktorata za blockchain i kriptovalute u Ministarstvu finansija i socijalnog staranja, prestaje vršenje navedene dužnosti na lični zahtjev.

Broj: 04-249/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

130.

Na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANjU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU PRAVDE,
LjUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

Za državnog sekretara u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava imenuje se Andrej Milović, spec. pravnih nauka.

Broj: 04-246/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

131.

Na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENJU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU PRAVDE,
Ljudskih i manjinskih prava

Razrješava se Bojan Božović dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, zbog prestanka mandata rukovodioca radom Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, ministra unutrašnjih poslova.

Broj: 04-242/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

132.

Na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O RAZRJEŠENJU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU PRAVDE,
Ljudskih i manjinskih prava

Razrješava se Boris Marić dužnosti državnog sekretara u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, zbog prestanka mandata rukovodioca radom Ministarstva pravde, ljudskih i manjinskih prava, ministra unutrašnjih poslova.

Broj: 04-243/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.

133.

Na osnovu člana 30 stav 4 Zakona o državnoj upravi („Službeni list CG”, br. 78/18 i 70/21), Vlada Crne Gore je, na sjednici od 26. januara 2022. godine, donijela

R J E Š E Nj E
O IMENOVANJU DRŽAVNOG SEKRETARA U MINISTARSTVU PRAVDE,
LjUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA

Za državnog sekretara u Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava imenuje se mr Bojan Božović, dosadašnji državni sekretar u ovom ministarstvu.

Broj: 04-245/2
Podgorica, 26. januara 2022. godine

Vlada Crne Gore
Predsjednik,
prof. dr **Zdravko Krivokapić**, s.r.